

vergadering **23**  
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

## **Plenaire Vergadering**

van 15 februari 2023



**Vlaams  
Parlement**

## INHOUD

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| OPENING VAN DE VERGADERING                                                                                                                                                                                                                                                                        | 7  |
| VERONTSCHULDIGINGEN                                                                                                                                                                                                                                                                               | 7  |
| ACTUELE VRAAG van Robrecht Bothuyne aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het beleid ter ondersteuning van renovaties                                                                                                                 | 7  |
| ACTUELE VRAAG van Klaas Sloomans aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de aangekondigde wijziging van het VRT-taalcharter                                                                                                                     |    |
| ACTUELE VRAAG van Wilfried Vandaele aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over het gebruik van het Standaardnederlands op de VRT                                                                                                                   | 12 |
| ACTUELE VRAAG van Stephanie D'Hose aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over een mogelijke benefietshow ten voordele van de slachtoffers van de aardbeving in Turkije en Syrië                                                                    | 18 |
| ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de controle en sanctionering door VDAB                                                                                                                              | 22 |
| ACTUELE VRAAG van Mieke Schauvliege aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het uitblijven van een oplossing voor de aanhoudende landbouwcrisis                                                                                          |    |
| ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het uitblijven van een beslissing over het aangepaste stikstofakkoord                                 | 26 |
| ACTUELE VRAAG van Celia Groothedde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over een nieuwe melding van mishandeling in een kinderopvanginitiatief en de achterstand bij de Zorginspectie                        |    |
| ACTUELE VRAAG van Hannes Anaf aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over wantoestanden in een kinderdagverblijf in Balegem (Oosterzele)                                                                       |    |
| ACTUELE VRAAG van Freya Saeys aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de wantoestanden in een kinderdagverblijf in Balegem                                                                                 | 32 |
| ACTUELE VRAAG van Sam Van Rooy aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de aanstelling van UA-rector Herman Van Goethem tot nieuwe voorzitter van het Hannah Arendt Instituut | 41 |
| ACTUELE VRAAG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het groen licht voor de Vlaamse toetsen in het onderwijs                                                                  | 46 |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                       |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| ACTUELE VRAAG van Thijs Verbeurgt aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de onderfinanciering van het hoger onderwijs                                                               |    |
| ACTUELE VRAAG van Brecht Warnez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de financiële toestand van universiteiten en hogescholen                                                     |    |
| ACTUELE VRAAG van Jos D'Haese aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de financiering van het hoger onderwijs en het inschrijvingsgeld                                               |    |
| ACTUELE VRAAG van Karolien Grosemans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het voorstel van de rectoren om het inschrijvingsgeld aan de universiteiten te verhogen                 |    |
| ACTUELE VRAAG van Gwendolyn Rutten aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de oproep van de rectoren om het inschrijvingsgeld in het hoger onderwijs te verhogen                     | 51 |
| ACTUELE VRAAG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het stijgend aantal leerlingen dat geschorst wordt                                                          | 61 |
| REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN                                                                                                                                                                                                                                                         | 66 |
| ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur<br>– 1445 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 8                                                                                                                                            |    |
| Algemene bespreking                                                                                                                                                                                                                                                                   | 66 |
| Verzoek tot raadpleging van de Raad van State                                                                                                                                                                                                                                         | 67 |
| Algemene bespreking ( <i>Voortzetting</i> )                                                                                                                                                                                                                                           | 67 |
| Artikelsgewijze bespreking                                                                                                                                                                                                                                                            | 76 |
| ONTWERP VAN DECREET over de sectorconvenants en de intersectorale convenants in het kader van het Vlaamse werkgelegenheidsbeleid<br>– 1532 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 3                                                                                                          |    |
| Algemene bespreking                                                                                                                                                                                                                                                                   | 77 |
| Artikelsgewijze bespreking                                                                                                                                                                                                                                                            | 79 |
| VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Carmen Ryheul en Chris Janssens over het versterken van de herinnering aan de Holodomor, de genocide op de Oekraïense bevolking door het communistische regime onder Stalin<br>– 1219 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 3 |    |
| Bespreking                                                                                                                                                                                                                                                                            | 79 |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Carmen Ryheul en Chris Janssens over het versterken van de herinnering aan de Holodomor, de genocide op de Oekraïense bevolking door het communistische regime onder Stalin<br>– 1219 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 3                                                                       |    |
| VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Sofie Joosen, Orry Van de Wauwer, Bart Tommelein, Karl Vanlouwe, Karin Brouwers en Joris Nachtergaele over de erkenning als genocide van de Holodomor, de grote hongersnood van 1932-1933 in Oekraïne die het gevolg was van de communistische landbouwpolitiek in de voormalige Sovjet-Unie<br>– 1503 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2 |    |
| Bespreking                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 79 |
| MOTIE van Freya Saeys, Katrien Schryvers, Veerle Geerinckx, Koen Daniëls, Maaïke De Rudder en Hannes Anaf tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof naar de financiering van en de financiële stromen binnen alle Vlaamse woonzorgcentra en groepen van Vlaamse woonzorgcentra<br>– 1583 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2                                 |    |
| Voorstel tot aanvulling van de agenda                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 84 |
| VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Joris Nachtergaele, Karin Brouwers, Bart Tommelein, Karl Vanlouwe, Orry Van de Wauwer en Cathy Coudyser over de toetredingsgesprekken van de Europese Unie met de landen van de Westelijke Balkan<br>– 1485 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2                                                                                            |    |
| Bespreking                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 84 |
| VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over een jobbonus voor zelfstandige kinderverzorgsters en -verzorgers in hoofdberoep<br>– 1568 (2022-2023) – Nr. 1                                                                                                                                                                                                           |    |
| Verslag                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 87 |
| MOTIE van Freya Saeys, Katrien Schryvers, Veerle Geerinckx, Koen Daniëls, Maaïke De Rudder en Hannes Anaf tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof naar de financiering van en de financiële stromen binnen alle Vlaamse woonzorgcentra en groepen van Vlaamse woonzorgcentra<br>– 1583 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2                                 |    |
| Voorstel tot aanvulling van de agenda                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 88 |
| Bespreking                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 89 |
| REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 92 |
| ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur<br>– 1445 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 8                                                                                                                                                                                                                  |    |
| Aangehouden stemmingen                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 92 |
| Hoofdelijke stemming                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 93 |
| ONTWERP VAN DECREET over de sectorconvenants en de intersectorale convenants in het kader van het Vlaamse werkgelegenheidsbeleid<br>– 1532 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 3                                                                                                                                                                                |    |
| Hoofdelijke stemming                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 93 |
| VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Carmen Ryheul en Chris Janssens over het versterken van de herinnering aan de Holodomor, de genocide op de Oekraïense bevolking door het communistische regime onder Stalin<br>– 1219 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 3                                                                       |    |
| Hoofdelijke stemming                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 94 |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Joris Nachtergaele, Karin Brouwers, Bart Tommelein, Karl Vanlouwe, Orry Van de Wauwer en Cathy Coudyser over de toetredingsgesprekken van de Europese Unie met de landen van de Westelijke Balkan<br>– 1485 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2<br>Hoofdelijke stemming                                                                                               | 94       |
| VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Sofie Joosen, Orry Van de Wauwer, Bart Tommelein, Karl Vanlouwe, Karin Brouwers en Joris Nachtergaele over de erkenning als genocide van de Holodomor, de grote hongersnood van 1932-1933 in Oekraïne die het gevolg was van de communistische landbouwpolitiek in de voormalige Sovjet-Unie<br>– 1503 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2<br>Hoofdelijke stemming    | 95       |
| MOTIE van Freya Saeys, Katrien Schryvers, Veerle Geerinckx, Koen Daniëls, Maaïke De Rudder en Hannes Anaf tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof naar de financiering van en de financiële stromen binnen alle Vlaamse woonzorgcentra en groepen van Vlaamse woonzorgcentra<br>– 1583 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2<br>Stemmingen over de amendementen<br>Hoofdelijke stemming | 95<br>96 |
| ROUWHULDE voor mevrouw Ilse Debreyne, onthaalmedewerker bij het Vlaams Parlement                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 96       |
| REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 97       |
| BIJLAGEN                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |          |
| Aanwezigheden                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 100      |
| Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 100      |



**OPENING VAN DE VERGADERING**

**Voorzitter: mevrouw Liesbeth Homans**

– De vergadering wordt geopend om 14 uur.

**De voorzitter:** Dames en heren, de vergadering is geopend.

**VERONTSCHULDIGINGEN**

**De voorzitter:** Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldiging zijn ingekomen van de volgende leden:

Freya Perdaens, Annabel Tavernier: bevallingsverlof;

Roosmarijn Beckers, Arnout Coel, Inez De Coninck, Sihame El Kaouakibi, An Moerenhout, Tine Van den Brande, Manuela Van Werde: gezondheidsredenen.

**ACTUELE VRAAG van Robrecht Bothuyne aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het beleid ter ondersteuning van renovaties**

**De voorzitter:** Het antwoord wordt gegeven door minister Diependaele.

De minister vraagt of u teleurgesteld bent. (*Gelach. Opmerkingen van Robrecht Bothuyne*)

Neen, dus.

De heer Bothuyne heeft het woord.

**Robrecht Bothuyne (cd&v):** Minister, collega's, ik ben niet teleurgesteld dat u vandaag de vraag komt beantwoorden over de renovatie van onze Vlaamse woningen. Minister, renoveren kost geld, en u zit op de pot geld die we daarvoor nodig hebben, dus ik ben heel blij om u hier aan de overkant te zien staan. (*Gelach*)

Ik dacht dat u uw chequeboek ging bovenhalen.

Ik denk dat we moeten investeren in energiezuinige woningen. We hebben daar als Vlaamse Regering een heel duidelijk doel gesteld: tegen 2050 – ten laatste, uiteraard – moet elke woning in Vlaanderen energiezuinig zijn. 3,3 miljoen woningen, of 96 procent van de Vlaamse woningen, halen die doelstelling niet. We moeten dus in 96 procent van de woningen in Vlaanderen investeren, om ervoor te zorgen dat ze voldoende energiezuinig zijn. Dat is goed voor het klimaat, maar uiteraard bijzonder belangrijk voor de portemonnee van de Vlamingen.

Op dat vlak zagen we dat de gestegen energieprijzen nog niet van dien aard waren dat ze de Vlamingen massaal hebben aangezet om te gaan renoveren. Dat waren toch alleszins de cijfers van professor Albrecht, die deze week in de krant stonden. We hebben een duidelijk doel. Het renovatieritme moet maal drie. Er moeten drie keer meer woningen gerenoveerd worden dan vandaag. Maar we zien dat het tot op vandaag nog niet lukt om de Vlamingen mee te krijgen, om de Vlamingen voldoende te ondersteunen, om die renovaties op het terrein mogelijk te maken, of waar te maken.

De vraag is heel eenvoudig, minister: wat zult u doen om de Vlamingen voldoende te ondersteunen om het mogelijk te maken dat elke Vlaming in een energiezuinige woning woont?

**De voorzitter:** Minister Diependaele heeft het woord.

**Minister Matthias Diependaele:** Dank u, mijnheer Bothuyne, voor de vraag. Wees maar zeker, ik laat op woensdag altijd mijn portefeuille thuis, uit schrik om hier overvallen te worden door parlementsleden. (*Gelach*)

We weten inderdaad allemaal dat we voor een heel grote uitdaging staan in Vlaanderen. Dat is een marathon die we moeten lopen. De vraag is of de studie die gisteren in de krant stond, en die ik voor alle duidelijkheid nog niet gezien heb, een goede indicatie is. Ik denk dat het goed is om te onderbouwen dat er maatregelen nodig zijn, en dat we die renovatiestrategie verder moeten uitrollen in Vlaanderen. Maar er moeten wel een paar nuances geplaatst worden bij die studie.

Eerst en vooral, de cijfers die daar weergegeven worden, gaan enkel en alleen over de vergunningsplichtige werken. En dat is natuurlijk zeer beperkt, zeker als je het hebt over renovatie in het kader van energiebesparing en dergelijke klimaatmaatregelen. De vraag of die al dan niet vergunningsplichtig zijn, is geen goede graadmeter.

Voor zonnepanelen is bijvoorbeeld geen vergunning nodig. Ik kan u zeggen, vanuit mijn bevoegdheid, dat we binnen de sociale woningsector met ASTER (Access to Sustainability for Tenants through Energy Effective Retrofit) het grootste zonnepanelenproject in Vlaanderen ooit, in 2022 zijn beginnen uit te rollen. Dat zit hier niet in.

Voor warmtepompen is geen vergunning nodig, voor dakisolatie is geen vergunning nodig, voor zoldervloerisolatie is geen vergunning nodig, voor nieuwe ramen ook niet, en ga zo maar door. Er zijn heel wat zaken die gedaan kunnen worden, waarvoor geen vergunning nodig is. En dat is ook een goede zaak, dat daar geen vergunning voor nodig is, omdat dat veel vlotter gaat, omdat dat een hele administratieve afhandeling is, die men dan niet moet gaan doen.

Een tweede nuance: de cijfers die weergegeven worden in het onderzoek, gaan over heel België, en niet over Vlaanderen. En we weten allemaal dat er verschillende renovatiestrategieën gevolgd worden. Dus kun je die cijfers niet gebruiken om te zeggen of het in Vlaanderen al dan niet slecht gaat.

Ik geef u wel een paar cijfers, en ik hoed me altijd zeer erg om kortetermijncijfers te gebruiken om op lange termijn conclusies te trekken. We hebben nog maar sinds 1 oktober de Mijn VerbouwPremie en dergelijke meer. Om op die paar maanden te gaan zeggen of het goed of slecht is, wees daar voorzichtig mee.

Maar ik geef er u wel een paar die al wat inzicht geven ...

**De voorzitter:** Heel kort dan, want uw tijd loopt.

**Minister Matthias Diependaele:** Het aantal warmtepompen is met 76 procent gestegen, het aantal boilers met 28 procent. Er werden 100.000 zonnepaneelinstallaties geïnstalleerd in 2022, en dat is een verdubbeling tegenover 2021. Er zijn heel wat kortetermijncijfers te geven, maar die geven toch een ander beeld van de renovatiestrategie zoals die vandaag loopt.

**De voorzitter:** De heer Bothuyne heeft het woord.

**Robrecht Bothuyne (cd&v):** Het glas is misschien halfvol eerder dan halfleeg, maar het glas moet vol zijn. We moeten ervoor zorgen dat we het renovatieritme maal drie krijgen in Vlaanderen. Alleen op die manier gaan we de doelstellingen

halen en ervoor zorgen dat mensen structureel energie kunnen gaan besparen, structureel geld kunnen gaan besparen.

Er bereiken mij wat signalen dat we bij de uitvoering van onze renovatiestrategie nog wel een tandje bij kunnen steken. Mensen moeten acht tot tien maanden wachten alvorens de beloofde premie op hun rekening staat, wanneer ze in een dakisolatie investeren, in muurisolatie, in energiezuinig ramen en dergelijke meer. Acht tot tien maanden. Verwacht de Vlaamse Regering dat mensen dat zelf gaan voorschieten?

Vorige week hadden we het al over de renteloze lening die plots niet meer renteloos is, wat voor heel veel gezinnen, zeker kwetsbare gezinnen met een beperkte financiële draagkracht, problematisch is. We stellen vast dat er lange wachtlijsten aan het ontstaan zijn bij de Energiehuizen, die moeten instaan voor begeleiding en ontzorging van gezinnen. Het aantal geïnstalleerde warmtepompen stijgt wel in Vlaanderen maar 2,5 keer te traag en het beloofde warmtepomptarief van uw collega, minister Demir, is er tot op vandaag nog niet. Ik denk dat we in de uitvoering van onze strategie echt nog een tandje of twee bij moeten steken. *(Applaus bij cd&v)*

**De voorzitter:** De heer Gryffroy heeft het woord.

**Andries Gryffroy (N-VA):** Ik denk dat we inderdaad moeten proberen om de cijfers op de juiste manier te zien. Vergunningplichtige investeringen zijn meestal ook grotere investeringen, groter dan bijvoorbeeld alleen dakisolatie.

Ten tweede, ik stel ook maar vast dat er nog heel veel gezinnen zijn die nog een relatief interessant vast contract hebben, en die zijn daar wel mee bezig. Je voelt dat als je met hen praat: ze zoeken naar de beste oplossing voor zichzelf. In die zoektocht naar de beste oplossing hebben ze ook de zoektocht naar de goede aannemer, die ook zeer moeilijk te vinden is. Ik denk dat je voor iets dat opgestart is in september of oktober, met het bijkomende budget tot 24 miljoen euro dat de Energiehuizen krijgen, toch een beetje de tijd moet laten totdat die markt zich begint te ontwikkelen. Na die zoektocht naar de goede aannemer, naar de goede technieken, moeten we kijken welke cijfers we nemen om heden en verleden te vergelijken.

**De voorzitter:** De heer Van Rooy heeft het woord.

**Sam Van Rooy (Vlaams Belang):** Minister Diependaele, u bent begonnen met te zeggen dat u uw portefeuille hebt thuisgelaten omdat u schrik hebt om overvallen te worden door parlementsleden. Wel, ik kan u geruststellen, want mevrouw El Kaouakibi, die is hier alweer niet. Haar stoel is leeg, zoals elke week. Dus u hoeft zich daar absoluut geen zorgen over te maken. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

Waar u zich wel zorgen over moet maken, is over de stijgende renovatiekosten. Want, natuurlijk: de hoofdreden dat zo weinig mensen overgaan tot het laten plaatsen van isolatie, is dat de kosten steeds stijgen en mensen dat niet kunnen betalen. En wat is dan weer een van de redenen van de stijgende isolatiekosten? Dat is dat overheden, en ook partijen zoals de uwe, het steeds duurder maken voor bedrijven om CO<sub>2</sub> uit te stoten. En om isolatiemateriaal te produceren, is er nu eenmaal CO<sub>2</sub>-uitstoot nodig. Dus, een tip van mij aan u: stop met die CO<sub>2</sub>-dogmatiek, en de kostprijs van het isolatiemateriaal zal niet verder doorstijgen.

**De voorzitter:** De heer Schiltz heeft het woord.

**Willem-Frederik Schiltz (Open Vld):** Minister, 'de CO<sub>2</sub>-dogmatiek' is taal die daar graag wordt gebruikt, maar we weten allemaal dat de bedoeling van deze

regering en dit parlement is om ervoor te zorgen dat mensen die het klimaat sparen, ook hun eigen portefeuille sparen. Dan is renovatie van woningen het uitgelezen instrument. U hebt de cijfers juist gekaderd. De grote vraag stelt zich bij die grote renovaties. We weten dat die heel veel geld kosten. Er is de Mijn VerbouwLening, waar ook tegemoetgekomen wordt aan de bezorgdheid door mensen die een bescheiden inkomen hebben meer premie, meer tussenkomst te geven. Zijn er ook cijfers over de kleinste inkomens die intekenen op die Mijn VerbouwLening? Moeten we daar een tandje bijschakelen?

Een tweede element is de collectieve aanpak, de wijkrenovaties, waarvan we weten dat dat tijd kost en dat daar vooral de Energiehuizen in de gemeenten en de steden veel werk kunnen leveren. Mijn aanbeveling aan de regering is om daar de vinger aan de pols te houden. Ik denk dat het ontzorgen en zorgen voor comfort en gemak bij renovaties voor heel veel mensen de drempel verder zal verlagen.

**De voorzitter:** De heer Aerts heeft het woord.

**Staf Aerts (Groen):** Minister, het renovatieritme moet maal drie, zegt collega Bothuyne, maar in werkelijkheid moet het nog maal veel meer, want vandaag is de kloof tussen doelstelling en ambitie gigantisch groot. We zitten vandaag met 2700 renovaties van woningen voldoende geïsoleerd tot niveau A, en de doelstelling van de Vlaamse overheid is 100.000. Die kloof is gigantisch groot. Elke keer zeggen dat we die cijfers nog gaan afwachten? Nee, het is de verantwoordelijkheid van deze Vlaamse Regering om constant bij te sturen en te versnellen. Versnellen is dus niet afwachten. Als er nu cijfers komen waaruit blijkt dat de grondige renovaties status quo blijven ten opzichte van vorig jaar, dan betekent dat dat er nog heel veel werk is om die versnelling te maken. Wie valt er het meest uit de boot? De mensen die niet de mentale of de financiële ruimte hebben om effectief de isolatie – de grondige isolatie – van hun woning te gaan aanpakken. Ze zouden er het meeste voordeel bij hebben. Hoe gaan we nu vanuit de Vlaamse overheid ervoor zorgen dat die mensen, dat net die groep sneller haar renovatie kan waarmaken? *(Applaus bij Groen)*

**De voorzitter:** De heer Veys heeft het woord.

**Maxim Veys (Vooruit):** Collega Bothuyne illustreert het: dit is voor de komende dertig jaar een van de grootste uitdagingen. Het is de sleutel om de klimaattransitie in Vlaanderen succesvol te maken. Maar dat onderzoek – het is ook niet het eerste onderzoek – stelt twee problemen vast: het geld komt steeds bij dezelfde terecht, en dus te weinig bij diegenen die echt rekenen op de overheid om hen te helpen, mensen die het niet kunnen voorschieten. Er is nood aan collectieve oplossingen. Maar telkens opnieuw als de Vlaamse Regering met nieuwe maatregelen, premies of renteloze leningen komt, zijn die net niet op die groep gericht. Het gaat over mensen die geen bijkomende leningsaflossing aankunnen, die het niet kunnen voorschieten.

Minister, u zegt vaak dat het haalbaar en betaalbaar moet zijn, maar “voor wie dan?” vraagt de Vooruitfractie zich af. Het is telkens opnieuw een boeltje. Vorige week ging het nog over de renteloze leningen die na enkele maanden niet renteloos meer bleken te zijn. Met de procedure nu heeft de Vlaamse Regering acht maanden om te reageren, ze geven geen garantie om te antwoorden binnen die termijn en de aanvrager heeft één maand om daartegen in beroep te gaan.

Minister, hoe gaat u dat bijsturen zodanig dat dat wel een beter effect heeft? Welke collectieve oplossingen stelt deze regering voor? *(Applaus bij Vooruit)*

**De voorzitter:** Minister Diependaele heeft het woord.

**Minister Matthias Diependaele:** Collega's, dank u wel voor de bijkomende vragen en mijnheer Van Rooy voor het signaal dat u blijkbaar mevrouw El Kaouakibi mist. Dat is zeker genoteerd.

De tussenkomsten van jullie allemaal wijzen erop dat we ons ervan bewust zijn dat er een renovatiegolf nodig is en dat we voor die uitdaging staan. Daar zijn we het ook absoluut over eens. Er zijn ook voldoende signalen die wel degelijk aangeven dat die renovaties op gang komen. Er is al verwezen naar de markt zelf. Praat maar eens met de leveranciers om te vragen hoelang het wachten is op zonnepanelen of warmtepompen, enzovoort. De markt moet zich daar ook op zetten om te kunnen volgen. De signalen dat er veel vraag naar is, zijn er wel degelijk.

Trouwens, mijnheer Bothuyne, u verwijst zelf naar het feit dat er inderdaad gewacht moet worden op die premies. Ook daar wordt aan gewerkt, maar de overbevraging van die premie wijst natuurlijk net op het feit dat mensen willen renoveren. Dat was dan uw eerste vraag. De zaken spelen een beetje op elkaar in natuurlijk.

Mijnheer Veys, het is absoluut je reinste onzin dat de mensen met de laagste inkomens het minste toegang zouden vinden. Sinds 1 oktober 2022 – dus nog maar een paar maanden geleden – zijn er 61.500 premies aangevraagd. 47 procent daarvan, ongeveer de helft, is in de laagste inkomenscategorieën. Die mensen vinden dus wel degelijk de toegang tot die ondersteuning.

Nu, er is een maatregel die er nog bij komt en die pas nu zijn effectieve uitwerking of zijn gevolgen zal krijgen, en u weet het allemaal: sinds 1 januari 2023 is er ook een renovatieverplichting. Als een woning bij de verkoop niet voldoet aan het energielabel E of F, zal men verplicht zijn om binnen de vijf jaar te gaan renoveren. Ook van die maatregel kunnen we vandaag nog geen indicaties voorleggen of die al dan niet werkt.

Ik voeg er nog graag het volgende aan toe. We weten allemaal dat het in veel gevallen voordeliger is, althans qua klimaatdoelstellingen, om een woning af te breken en nieuwbouw te zetten. Daarvoor is nog altijd die federale maatregel waarvan ik alleen maar hoop dat men die gaat bestendigen op lange termijn. Dat is de 6 procent btw voor vernieuwbouw. In ons regeerakkoord hebben we opgenomen om die zeker te vragen.

Ik ben ervan overtuigd dat de maatregelen die we nu met de Vlaamse overheid nemen wel degelijk de goede zijn, dat we hier aan de opstart van die renovatiestrategie staan en dat we die absoluut moeten aanhouden. Vergeet ook niet dat zo'n renovatiestrategie, dat zulke renovaties voor mensen weloverwogen moeten zijn en dat je zo'n renovatie niet van de ene dag op de andere, op twee weken tijd in gang zet. Mensen moeten daar wel hun tijd voor kunnen nemen. Dus laat ons hen ook die tijd gunnen en bekijken hoe we de komende maanden en jaren moeten bijsturen. Want daar ben ik het wel mee eens: we moeten als overheid voortdurend bekijken of onze maatregelen het nodige effect, de nodige impact hebben en bijsturen indien nodig en mogelijk. Ik dank u. (*Applaus bij de N-VA*)

**De voorzitter:** De heer Bothuyne heeft het woord.

**Robrecht Bothuyne (cd&v):** Minister, ik dank u. U bent begonnen met te zeggen dat u bang bent voor een hold-up op uw portefeuille in dit huis. Nu, heel veel Vlamingen beleven hun energiefactuur maandelijks als een hold-up op hun portefeuille en dat is wat we allemaal samen moeten vermijden. Wij willen ervoor zorgen dat elke Vlaming een energiezuinige woning heeft. Het is een recht voor elke Vlaming om zo'n energiezuinige woning te kunnen bewonen. We hebben daar de juiste strategie voor, met ontzorging, met inkomensgerelateerde

premies, met renteloze leningen. Maar dan moeten we er wel voor zorgen dat die werkt. Wachtlijsten bij de energiehuizen om begeleiding te krijgen, premies die acht tot tien maanden te laat worden uitbetaald en renteloze leningen die geen renteloze leningen meer zijn, warmtepomptarieven die worden beloofd, maar niet worden gerealiseerd: ik denk dat we op dat vlak beter kunnen en moeten met deze regering. Op die manier kunnen we ervoor zorgen dat effectief elke Vlaming een energiezuinige woning heeft. *(Applaus bij cd&v en Open Vld)*

**De voorzitter:** De actuele vraag is afgehandeld.

**ACTUELE VRAAG van Klaas Sloomans aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de aangekondigde wijziging van het VRT-taalcharter**

**ACTUELE VRAAG van Wilfried Vandaele aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over het gebruik van het Standaardnederlands op de VRT**

**De voorzitter:** De heer Sloomans heeft het woord.

**Klaas Sloomans (Vlaams Belang):** Voorzitter, minister, "a ge fleus den berg af zakt, zet ouw velo dan in den husjkant tegen d'oechele".

Minister, voor u is dit wellicht een onverstaanbare woordenbrij, maar bij ons in Dworp is dat de lokale standaardtaal. Het is de taal die men spreekt op café of bij de bakker en die ons allemaal als dorpsgenoten verbindt. En hoezeer ik ook verknocht bent aan dat sappige dialect, ik vrees dat ze in Houthalen of in uw eigenste Damme op hun achterste poten zouden staan mocht Siska Schoeters het morgen gaan hanteren om 'The greatest dancer' aan te kondigen.

En toch is het precies dat pad dat de VRT lijkt in te slaan, maar dan eerder met buitenlandse accenten, met buitenlandse invloeden. Want wat lezen wij maandag in De Standaard? Dat de VRT het taalcharter wil aanpassen aan de maatschappelijke realiteit, met meer aandacht voor informele omgangstaal en buitenlandse accenten. Buitenlandse accenten, collega's. Dat zijn niet mijn woorden, maar die van de taalraadsvrouw van de VRT die er op Radio 1 in slaagde om het meest warrige interview te geven in de naoorlogse geschiedenis.

En dat is wel degelijk een fundamenteel probleem, collega's. Ten eerste botst het met de bepalingen van de beheersovereenkomst, waarin de VRT zich verbindt om de standaardtaal als norm te hanteren. En ten tweede is het natuurlijk bijzonder ongelukkig dat op het moment dat er uit het onderwijs catastrofale signalen komen over het gebrekkige taalniveau van onze kinderen, de VRT eigenlijk het signaal uitstuurt dat de lat naar beneden mag en dat taal eigenlijk maar iets relatiefs is.

Wat mij misschien nog het meest stoorde, minister, is dat u het opnieuw naliet om de VRT hier op de vingers te tikken en, meer zelfs, meeding in het gegeven om dat taalcharter aan te passen en de lat naar beneden te leggen.

In de krant zegt u wat u wilt, maar ik zou hier vandaag van u willen weten wat u als voogdijminister van de VRT zult doen om die eigengereide VRT verdorie op haar contractuele plicht te wijzen. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

**De voorzitter:** De heer Vandaele heeft het woord.

**Wilfried Vandaele (N-VA):** Minister, De Standaard berichtte de voorbije dagen inderdaad over het taalgebruik bij de VRT. De taalraadsvrouw acht het nuttig het VRT-charter aan te passen. En de reactie van de VRT vond ik eigenlijk bijzonder

verontrustend. Ik citeer: "Het staat de taalraadvrouw vrij om na te denken over de actualisering van het taalcharter. Ze wil nagaan hoe de maatschappij nu klinkt in realiteit." Ik interpreteer dat als dat we de norm moeten aanpassen aan de praktijk en niet de praktijk aan de norm.

We stoppen de VRT als overheid elk jaar een paar honderd miljoen euro toe en leggen in de beheersovereenkomst vast wat we daarvoor verwachten. In die beheersovereenkomst staat dat de VRT geen wazige, maar correcte en heldere standaardtaal hanteert en mee de norm bepaalt. Dat die norm nu plaats zou moeten maken voor hoe de Vlaming in de praktijk spreekt, is niet alleen onzin, maar volgens mij ook zonder meer contractbreuk.

De norm is juist belangrijk, minister, voor sociaal kwetsbaren, voor nieuwkomers, voor mensen in het buitenland die onze taal willen leren. Leer hen meteen de standaard, die kunnen ze dan altijd en overal gebruiken. Het is echt het beste vehikel om mensen te emanciperen. Ik heb daarover een vraag.

Zult u er mee op toezien dat er voor alle mediadiensten van onze openbare omroep Standaardnederlands wordt gebruikt, zoals de beheersovereenkomst het voorschrijft?

**De voorzitter:** Minister Dalle heeft het woord.

**Minister Benjamin Dalle:** Dank u wel voor de vragen, collega's.

Ik moet toegeven dat, toen ik maandagmorgen De Standaard las, ik me even in de koffie heb verslikt. De VRT heeft een bijzonder belangrijke rol ten aanzien van de standaardtaal, ten aanzien van het algemeen Nederlands. Als publieke omroep is het heel belangrijk dat zij in de regel die standaardtaal ook gebruiken. Dat is het geval voor nieuws en duiding, maar ook in ontspanningsprogramma's, in cultuurprogramma's en bij sportverslaggeving is dit essentieel. Zij hebben een voorbeeldrol. Zij zijn als het ware hoeders voor de standaardtaal en het algemeen Nederlands.

Wij hebben dat ook heel duidelijk zo in de beheersovereenkomst ingeschreven. We hebben gezegd dat de standaardtaal moet worden gehanteerd, en dat, wanneer dat niet het geval zou zijn, daar gegronde redenen voor moeten zijn. Dat kan bijvoorbeeld te maken hebben met het concept van een programma. Denk aan bepaalde fictieprogramma's, zoals recent nog 'Chantal' op zondagavond. Dat was heel kwaliteitsvolle fictie waar wel eens een woord West-Vlaams werd gesproken. En zo zijn er tal van andere voorbeelden in fictie en in humor, waar dat absoluut moet kunnen. Maar de regel blijft wel dat de standaardtaal wordt gehanteerd en die regel in de praktijk moet worden toegepast.

Intussen heeft de VRT dat engagement herbevestigd. Ik ga ervan uit dat zij dat ook in de toekomst zullen doen. Zij hebben verschillende initiatieven die werken rond taalverwerving en taal- en spreekvaardigheid. Dat wordt versterkt doorgezet. Want, collega's, Nederlands is een deel van de kracht van de Vlaamse Gemeenschap. In heel het land, ook in onze hoofdstad Brussel, is het dit wat ons sterk maakt. We moeten inderdaad inzetten op goede taalverwerving, zeker ook bij de jongsten onder ons. Denk aan de recente cijfers die collega Weyts ter zake heeft uitgebracht, rond de kennis van het Nederlands bij onze kleuters.

De VRT heeft daar een ongelooflijk belangrijke rol in te spelen, en dat zal ook in de toekomst het geval zijn. Het taalcharter is intussen tien jaar oud. Ik denk dat er niets verkeerd mee is om eens te kijken of dat taalcharter nog volledig actueel is. In die tien jaar zijn er ook diverse adviezen geweest, onder meer van de Taalunie, maar ook van de dienst Taaladvies van de Vlaamse overheid, waaruit

blijkt dat die standaardtaal evolueert en dat er rekening kan worden gehouden met recente evoluties.

Voor mij kan het om het te herbekijken maar ik zal er wel heel nauwgezet op toekijken dat het principe van de beheersovereenkomst, namelijk dat het algemeen Nederlands als standaardtaal wordt gehanteerd en dat er maar bij uitzondering kan worden van afgeweken, wordt bestendigd.

Een aantal van de opmerkingen van de taalraadvrouw in de pers lijken daaraan voorbij te gaan. Het is het recht van iemand om daar een standpunt over in te nemen, maar ik ga ervan uit dat de VRT de beheersovereenkomst naleeft en dat de standaardtaal blijvend de referentie zal zijn op de VRT, op de publieke omroep. *(Applaus bij cd&v en de N-VA)*

**De voorzitter:** De heer Slootmans heeft het woord.

**Klaas Slootmans (Vlaams Belang):** Dank u, minister. Ja, u zegt dat de beheersovereenkomst weinig ruimte biedt voor interpretatie, dat is zonder meer positief. Betreurenswaardig is dat men daar aan de Reyerslaan galant zijn voeten aan veegt. Dat is niet alleen mijn conclusie, maar ook die van De Standaard, in tegenstelling tot wat u daarover komt te zeggen.

Men kan over die standaardtaal en het algemeen Nederlands een beetje lacherig doen, maar in wezen is dit een zeer ernstig debat. De emancipatie van Vlaanderen en van de Vlaamse Gemeenschap, waar dit parlement toch de emanatie van is, is gestoeld op dat algemeen Nederlands en op de taalstrijd, die moeilijke taalstrijd, die daarmee gepaard ging. Zonder standaardtaal waren wij nog altijd die figuurlijke 'keuterboerkes' met de rare dialecten die geen recht hadden op een eigen taal in justitie, in overheidsadministratie, in onderwijs enzovoort.

Het lijkt mij dan ook evident dat u het VRT-management wijst op zijn plicht en aangeeft dat het definitief gedaan moet zijn met de kantjes eraf te lopen. De vraag is of u dat ook zult doen.

**De voorzitter:** De heer Vandaele heeft het woord.

**Wilfried Vandaele (N-VA):** Minister, uw antwoord stelt mij ten dele gerust. Tussentaal is inderdaad geen dialect. Je spreekt je dialect in je eigen lokale kring, maar zodra je die kring verlaat, spreek je volgens mij standaardtaal. Een standaard is en blijft belangrijk. Je mag van mensen niet verwachten dat ze vijf varianten kennen, dat ze dan ook nog weten welke variant ze waar en wanneer moeten gebruiken, welk taalregister ze moeten opentrekken. Het kan allemaal veel eenvoudiger met die standaard. Taal is een geheel van afspraken: dat is nu eenmaal zo. Het is een geheel van afspraken die het mogelijk maken om met elkaar te communiceren. Dus, volg de afspraak, volg de norm, en dat is voor iedereen makkelijk.

Collega's, dat betekent natuurlijk niet dat je niet af en toe eens mag horen waar iemand vandaag komt. Dat heeft ook niemand gezegd.

Minister, Vlaanderen vormt ook één taalgebied met Nederland. U hebt erop gewezen. We hebben daar een internationaal verdrag voor, het Verdrag inzake de Nederlandse Taalunie. Ook die verantwoordelijkheid moet onze openbare omroep als grootste cultuurdrager mee ondersteunen, denk ik. *(Applaus bij de N-VA en Open Vld)*

**De voorzitter:** Mevrouw Brouwers heeft het woord.

**Karin Brouwers (cd&v):** Minister, u bent zeer duidelijk geweest: de beheersovereenkomst is het kader en daar wijken we niet van af. Standaardtaal bij de

VRT blijft dus de norm. Alleen hoor ik u ook zeggen dat het maar de vraag is wat nu vandaag precies de standaardtaal is en hoe die is geëvolueerd in de loop der tijd. Ook tussen taalkundigen is daar blijkbaar geen eensgezindheid over. Vandaag nog lezen we in de krant De Standaard het volgende van Freek Van de Velde: "De standaardtaal is niet zo onwrikbaar als veel mensen denken. Er is geen harde waterscheiding tussen standaardtaal en tussentaal. Voor een Nederlander uit de Randstad klinkt een Vlaamse standaardtaalspreker net zo Vlaams, en dus 'niet-standaard' als een tussentaalspreker." Daarmee wil ik maar zeggen dat het niet zo eenvoudig is. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat het de bedoeling kan zijn dat elke VRT-medewerker vanaf nu moet worden ondertiteld om ook aan de andere kant van het land verstaanbaar te zijn. Versta me zeker niet verkeerd. De vraag blijft echter: gaat de VRT nu al dan niet iets wijzigen aan dat Taalcharter, en hebt u een idee wanneer dan?

**De voorzitter:** Mevrouw Segers heeft het woord.

**Katia Segers (Vooruit):** Sinds de oprichting in 1930 kan de impact van de VRT en van belangrijke figuren zoals Marc Galle voor de promotie en stimulering van het Nederlands, wat toen het Algemeen Beschaafd Nederlands (ABN) heette, geenszins worden onderschat. Onze Nederlandse taal is wat ons bindt in Vlaanderen én Nederland. Het maakt dat we elkaar begrijpen. Voor Vooruit is het duidelijk: de taaleisen in het huidige Taalcharter van de VRT zijn prima. De VRT, ook Tom Waes, moet gewoon de regels van dat Taalcharter daadwerkelijk volgen in plaats van de regels aan te passen. Een gemeenschappelijke taal is essentieel. We vragen aan nieuwkomers dat ze zo snel mogelijk Nederlands leren. Dan is het essentieel dat ze oefenkansen krijgen, ook via de media. We hebben de VRT nodig om de lat ter zake hoog te leggen. We hebben het er in dit parlement wekelijks over: dit is een tijd waarin het Nederlands onder druk staat, zowel geschreven als gesproken, in ons onderwijs. Ons onderwijs lijdt daaronder. Dan is het des te belangrijker dat de VRT de standaardtaal bewaakt en promoot, vandaag en morgen.

De communicatie van de VRT was de afgelopen dagen heel merkwaardig en tegenstrijdig.

**De voorzitter:** Collega Segers, hoe luidt uw vraag?

**Katia Segers (Vooruit):** Minister, ook uw communicatie was dat. Uw spreidstand is wat merkwaardig. U zegt vast te houden aan de norm, maar toch te gaan actualiseren. In welke mate, heel precies, heel gedetailleerd?

**De voorzitter:** De heer Tommelein heeft het woord.

**Bart Tommelein (Open Vld):** Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik vind uw antwoord trouwens wel heel duidelijk. Het is logisch dat een taalraadvrouw wil nadenken over het taalbeleid. Dat is ook haar opdracht. De nieuwe media vormen vragen dat ook. Het is heel duidelijk: de beheersovereenkomst zegt wat kan en niet kan. Dat zijn afspraken die zijn gemaakt met de Vlaamse overheid. Daar staat heel duidelijk in dat de VRT correct Nederlands hanteert, maar dat er ruimte is voor tussentaal en dialect als dat past in een breder concept. Dat hebt u gezegd. Het Taalcharter moet daaraan voldoen. We moeten helemaal geen taalpuriteinen zijn. Als dat moet worden geüpdatet, dan is dat aan de raad van bestuur, binnen de lijnen van de opdracht van de beheersovereenkomst.

Wat natuurlijk niet de bedoeling mag zijn, is dat de VRT in de praktijk het taalcharter niet zal volgen en het daarom zou aanpassen. Dat is de kar voor het paard spannen. Het charter moet niet aangepast worden aan de praktijk, maar wel omgekeerd. Ik heb een bijkomende vraag nadat ik vaststelde dat de taalraadvrouw een beetje voor haar beurt heeft gesproken. Hebt u aanwijzingen

dat het taalcharter op dit moment niet of onvoldoende wordt nageleefd door de VRT?

**De voorzitter:** Mevrouw Almaci heeft het woord.

**Meyrem Almaci (Groen):** Minister, het debat beroert natuurlijk de harten, omdat iedereen niet alleen gehecht is aan een goed gebruik van Nederlands als standaardtaal, maar ook aan de warmte van zijn eigen dialect. Maar voor ons als fractie is er een groot verschil tussen het gebruik van tussentaal in fictiereeksen, waar het effectief kleur en herkenbaarheid kan geven en wanneer een presentator een aankondiging doet of in gesprek gaat met een luisteraar of kijker. In dat laatste geval is standaardtaal van onschatbaar belang, omdat de openbare omroep ook verstaanbaar moet zijn voor iedereen en er voor alle Vlamingen moet zijn, ook voor mensen die Nederlands en Vlaams aan het leren zijn. Dus het lijkt ons niet meer dan logisch dat men wordt aangesproken in de gedeelde taal, het algemeen beschaafd Nederlands, de standaardtaal. Ik heb dat trouwens ook eerst geleerd, om daarna de dialecten te leren kennen. Bovendien biedt een standaardtaal ook gewoon duidelijkheid voor kinderen die nog een taal aan het leren zijn. Wij hebben hier heel vaak debatten over welke taal men gebruikt op school en over de taalkwaliteit op scholen. Als onze eigen omroep dan verwarring schept, is dat niet altijd zo evident. Als we willen dat iedereen het Nederlands als standaardtaal goed beheerst, dan is het belangrijk dat we dat blijven koesteren en ik denk dat u ook ...

**De voorzitter:** U hebt ook een vraag neem ik aan?

**Meyrem Almaci (Groen):** Ja. Mijn vraag aan u is om rond dat charter effectief meer duidelijkheid te scheppen dan deze week. Daar is toch echt wel veel verwarring rond ontstaan, ook van uw kant. (*Applaus bij Groen*)

**De voorzitter:** Minister Dalle heeft het woord.

**Minister Benjamin Dalle:** Voorzitter en collega's, onze beheersovereenkomst met de publieke omroep is eigenlijk bijzonder duidelijk, met die referentie naar de standaardtaal en het Algemeen Nederlands en de mogelijkheid om daar gemotiveerd van af te wijken. Ik stel ook vast dat, over alle fracties heen, er een consensus over is dat dat ook strikt moet worden toegepast en dat een aanpassing van het taalcharter alleen dan kan als het in overeenstemming is met de beheersovereenkomst. Ik denk dat ook een heel duidelijk signaal is vanuit het Vlaams Parlement. Dat is ook exact wat ik de dag zelf onmiddellijk heb gecommuniceerd ten aanzien van het artikel in De Standaard.

Op de vraag wat er aangepast kan worden in het taalcharter, wil ik niet vooruitlopen. Ik sta in nauw contact met de VRT-directie om te bekijken wat zijn van plan zijn. Zij zullen in elk geval niet over één nacht ijs gaan en gaan uiteraard elk voorstel daarrond ook aan ons voorleggen om te bekijken of dat dat inderdaad in overeenstemming is met de beheersovereenkomst.

Collega Tommelein stelt mij een vraag die delicaat is om te beantwoorden als minister van Media: is de huidige praktijk op de televisie en op de radio – en dat is heel veel, namelijk 24/7 – conform het taalcharter? Ik ben niet geneigd om daarvan een globale analyse te geven. Ik kan u wel zeggen dat ik soms de indruk heb dat er bepaalde zaken op gespannen voet staan met dat taalcharter. Maar het is uiteraard aan de VRT, aan de redacties, aan de verschillende programma's om te bekijken of zij dat taalcharter voldoende respecteren. Het spreekt voor zich dat, als er zo'n charter is, dat ook moet nageleefd worden.

In elk geval wil ik daar nog één inhoudelijk iets over zeggen. Soms zegt men in het debat dat het niet mogelijk is om op een vlotte manier te spreken en

interviews te doen wanneer het in het Algemeen Nederlands is en dat het dan beter is om het in een soort van tussentaal te doen. Dat wil ik echt tegenspreken. Ik denk dat tal van presentatoren en medewerkers van de VRT en andere mensen die aan bod komen op de publieke omroep, elke dag tonen dat je ook in het Algemeen Nederlands een vlot gesprek kunt hebben of een presentatie kunt doen. Dat is voor mij ook heel erg belangrijk. Wij moeten bij onze nieuwkomers en alle Vlamingen, ook jonge mensen, niet de indruk wekken dat het Algemeen Nederlands alleen voor de scholen, universiteiten en nieuwsbulletins van de publieke omroep is. Ik denk dat dat ook het geval kan zijn in de vrijetijdscontext en dat heel veel mensen aantonen dat je ook op een vlotte manier dat Algemeen Nederlands kunt hanteren. Dat is het enige wat ik daar inhoudelijk over wil zeggen, en ik zal er ook bij de VRT op aandringen om dat te doen.

In elk geval ben ik verheugd dat er hier ook een consensus over is dat die publieke omroep daar een echte voorbeeldrol te spelen heeft en dat het Algemeen Nederlands de standaard moet blijven op de VRT. (*Applaus bij de meerderheid*)

**De voorzitter:** De heer Slootmans heeft het woord.

**Klaas Slootmans (Vlaams Belang):** Dank u, minister. Een van de aartsvaders van de Vlaamse beweging en van de Vlaamse emancipatiestrijd, Prudens Van Duyse, die wist het een kleine tweehonderd jaar geleden al: 'De Tael is gansch het Volk', en als die taal onder druk staat, dan staat ook dat volk onder druk. En samen met u stel ik met genoeg vast dat ook in dit huis dat besef zeer groot is. Het is nu vooral zaak om dat besef ook door te laten dringen in de Reyerslaan, en dat zij zich te schikken hebben naar de wil van dit Vlaamse huis, de emanatie van de Vlaamse democratie.

De VRT krijgt jaarlijks bijna 300 miljoen euro om aan volksverheffing te doen, en niet om een veredelde JIMtv te worden. Ik verwacht dan ook van u dat u die bijwijlen arrogante en pretentieuze VRT bij de les houdt, en nooit zult toelaten om de moeilijk verkregen verworvenheden van de Vlaamse beweging op het spel te zetten. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

**De voorzitter:** De heer Vandaele heeft het woord.

**Wilfried Vandaele (N-VA):** Minister, ik ga helemaal met u akkoord als u zegt dat het niet klopt dat tussentaal natuurlijker klinkt. Een goede acteur of een goede actrice kan perfect alles uitdrukken in de standaardtaal, zelfs de meest complexe emoties. Daar hebben we voldoende voorbeelden van.

Nogmaals, we verwachten van onze openbare omroep dat hij de standaardtaal hanteert, zoals afgesproken in de beheersovereenkomst. Het huidige Taalcharter is voor ons een absoluut minimum, en alle fantasietjes die men nu verzint komen eigenlijk neer op contractbreuk. Ik trek twee conclusies, collega's. Ten eerste, wat gebeurt er als iemand in de echte wereld zijn contract niet naleeft? Die kan fluiten naar zijn centen. Ten tweede, de riant exclusiviteitscontracten bieden mijns inziens – voor wie dat nodig heeft – voldoende marge om een cursus te volgen. Dank u wel. (*Applaus bij de N-VA en het Vlaams Belang*)

**De voorzitter:** De actuele vragen zijn afgehandeld.

**ACTUELE VRAAG van Stephanie D'Hose aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over een mogelijke benefietshow ten voordele van de slachtoffers van de aardbeving in Turkije en Syrië**

**De voorzitter:** Mevrouw D'Hose heeft het woord.

**Stephanie D'Hose (Open Vld):** Dank u wel, voorzitter. Minister, als de aardbeving in Turkije en Syrië niet daar, maar hier was gebeurd, dan stond er geen huis meer recht tussen Parijs en Berlijn. Zo gigantisch is deze ramp. Er zijn tienduizenden mensen gestorven, nog veel meer zijn gewond of dakloos en de infrastructuurschade is natuurlijk niet te berekenen. We hebben allemaal de vreselijke beelden gezien op televisie. Dertien miljoen mensen zijn slachtoffer. En hoe groot de omvang van de ramp ook is, dan zien we hier ook wel de grootte van de solidariteit van alle Belgen. De overheden die springen bij waar ze kunnen, en als ik spreek met de Turkse en Syrische gemeenschappen in ons land, dan zijn die zeer dankbaar voor de hulp die hun wordt aangeboden.

Maar één verzoek is nog niet echt ingewilligd, en ik kreeg al verschillende keren de vraag waarom wij ook niet met ons land, met onze Vlaamse zenders, een benefietshow organiseren. Vandaag is er een benefietshow in Nederland en het is in het verleden ook al gebeurd. Ik heb het even nagekeken: vorig jaar Oekraïne 12-12, in 2020 Help Haïti en in 2005 Tsunami 12-12. Dus we hebben daar dus al ervaring in om bij grote rampen bij te springen. Dus ik vroeg mij af of u samen met de VRT er zou op willen aansturen om samen met de andere zenders een dergelijke show op poten te zetten, en contacten te faciliteren tussen de VRT, de Vlaamse overheid en de andere Vlaamse zenders. Dank u wel. (*Applaus bij Open Vld en van Meyrem Almaci*)

**De voorzitter:** Minister Dalle heeft het woord.

**Minister Benjamin Dalle:** Dank u wel, voorzitter en collega D'Hose voor de vraag.

Wat er vandaag in Turkije en Syrië gebeurt is ronduit verschrikkelijk. We zitten zeker al aan veertigduizend doden en 'counting', jammer genoeg. Dat zal ook echt nog oplopen. Er zijn zo'n 26 miljoen mensen die ondersteuning nodig hebben. Die impact is ongelofelijk zwaar.

Het is belangrijk dat wij solidariteit vertonen, ook vanuit Vlaanderen. Het Consortium 12-12 is redelijk snel uit de startblokken geschoten. Het was vooral belangrijk dat zij samen zouden werken met één rekeningnummer. Het is goed dat dat snel is gebeurd. De VRT en de andere omroepen hebben daar ook op aange drongen. Zij hebben ook vanaf zondagavond een reclamecampagne gestart – een advertentiecampa gne beter gezegd – om eigenlijk te zorgen dat er ook extra middelen gaan naar daar, dat mensen kunnen doneren. Dat is iets wat zowel op video als audio te bekijken en te beluisteren is. Het is ook succesvol, op twee dagen tijd is er al meer dan 1 miljoen euro gestort. Dus het werkt en het zal ook de komende dagen en weken nog nodig zijn om die initiatieven te versterken.

Je merkt inderdaad dat een benefietshow, zoals dat in het verleden is gebeurd naar aanleiding van de tsunami, voor Haïti en recent nog voor Oekraïne, een grote toegevoegde waarde kan hebben. Bijvoorbeeld voor Oekraïne heeft dat meer dan 17 miljoen euro opgeleverd. Dat werkt dus echt. Vandaag staat het niet in de planning van de omroepen om dat ook te doen, maar ik heb net nog contact gehad met de VRT-directie om dit te bekijken en die zal dat ook verder bekijken met de collega's bij Play Media en DPG Media.

Op een moment als vandaag, wanneer zoveel mensen gestorven zijn en zoveel mensen afzien, eigenlijk niet zo ver van ons, ook met heel veel familieleden van

Belgen en Vlamingen, is het belangrijk dat we onze solidariteit tonen en dat onze mediagroepen samenwerken. Ik zou het absoluut op prijs stellen, mocht er een benefiet komen. U weet dat ik dat als minister van Media niet zelf beslis, maar ik wil dat wel op alle mogelijke manieren faciliteren. *(Applaus bij de meerderheid)*

**De voorzitter:** Mevrouw D'Hose heeft het woord.

**Stephanie D'Hose (Open Vld):** Dank u wel, minister. Ik ben zeer tevreden met uw antwoord. Ik ben blij dat u zich daar achter zet. U hebt gelijk als u zegt dat de initiatieven van 1212 zeer goed zijn, maar die zijn in mijn ogen een startpunt. Een benefietshow kan veel meer teweegbrengen dan enkel dit punt van 1212. Ik hoop ook dat de collega's van het voltallige parlement zich daarbij kunnen aansluiten en dat het een wake-upcall kan zijn, als er hieromtrent unanimité is, dat de Vlaamse zenders en de VRT aan de slag gaan.

Ik heb nog een bijkomende vraag, minister. Ziet u nog bepaalde drempels die we in het geval van een benefietshow zouden moeten wegwerken?

**De voorzitter:** Mevrouw Almaci heeft het woord.

**Meyrem Almaci (Groen):** Dank u wel voor uw antwoord, minister. De afgelopen week was een heel intense week – de afgelopen anderhalve week, eigenlijk. Zo snel gaat de tijd voorbij. Het was een week waarin heel veel mensen hoop hadden om nog mensen levend van onder het puin te halen, maar ook een week van wanhoop en toch ook al van voorzichtig nadenken over wat nu. Het veldhospitaal is ter plaatse. Er is ongelooflijk veel ingezameld dat wacht om nog naar daar te gaan. Er wordt ongelooflijk veel geld ingezameld.

Het consortium 1212 is na een week nu ook duidelijk een richting waar mensen hun giften naartoe kunnen sturen. Maar ik sluit me volmondig aan bij de vraag die hier is gesteld. Ik ben ook heel dankbaar voor het antwoord dat u geeft. Niet alleen namens de Groenfractie en namens de mensen van alle verschillende achtergronden die ik de afgelopen week heel actief bezig heb gezien om hun steentje bij te dragen aan het helpen, maar uiteraard ook namens dit parlement, wil ik mij aansluiten bij de vraag. Ik wil ook mee nadenken over hoe we zelf de vele acties die er zijn, in het zonnetje kunnen blijven zetten. Een benefiet kan daar immens bij helpen. Dat is gewoon de waarheid. Zoals Giro555 nu in Nederland alles bundelt, denk ik dat dit ook in ons Vlaanderen moet kunnen, en het liefst zelfs grensoverschrijdend met de andere regio's. *(Applaus bij Groen en van Hilâl Yalçın en Jean-Jacques De Gucht)*

**De voorzitter:** De heer Dewinter heeft het woord.

**Filip Dewinter (Vlaams Belang):** Minister, het is goed dat er een grote solidariteit is met de bevolking in Turkije en Syrië, die lijdt onder die vreselijke aardbeving. Een benefietshow zal daar ongetwijfeld toe bijdragen, samen met alle andere acties die momenteel ondernomen worden. Maar mag ik er toch op wijzen dat er sinds 2011 een boycot is ten aanzien van Syrië en dat er allerlei sancties zijn opgelegd die ervoor zorgen dat 60 procent van de Syrische bevolking ondertussen onder de armoedegrens is gezakt en dat 40 procent van de Syrische bevolking in hongersnood verkeert. Het eerste en belangrijkste dat zou moeten gebeuren, is het opheffen van die sancties, waar in eerste instantie de bevolking het slachtoffer van is.

Ik denk dat het uithongeren van de bevolking en het opleggen van sancties en boycotts nooit een regime treft, maar altijd de bevolking. En dat blijkt nu, naar aanleiding van die vreselijke aardbeving, meer dan ooit het geval. Misschien kan ook die boodschap meegenomen worden wanneer u solidariteitsacties met de Syrische bevolking organiseert. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

**De voorzitter:** De heer Meremans heeft het woord.

**Marius Meremans (N-VA):** Ja, dat was ook duidelijk, denk ik.

Ik sluit mij aan bij de vorige sprekers. Zeker en vast, Vlamingen zijn warm en solidair. We hebben dat gedaan voor Thailand en omstreken naar aanleiding van de tsunami, we hebben dat gedaan voor Oekraïne, en uiteraard gaan we dan ook doen voor deze gebieden. Iemand die getroffen is, in gelijk welke streek, verdient onze hulp, en daar zullen we ook ons steentje toe bijdragen. Maar dit gegeven misbruiken om bepaalde dictators die veel op hun geweten hebben te steunen, vind ik stuitend, mijnheer Dewinter. Stuitend! (*Applaus bij de meerderheid, Groen en Vooruit*)

U moest zich schamen!

**De voorzitter:** Mevrouw Yalçin heeft het woord.

**Hilâl Yalçin (cd&v):** Collega's, meer dan 40.000 mensen hebben het leven gelaten, en er wordt verwacht dat dit nog fors gaat oplopen. Ik heb zelf ook familieleden verloren. Het getroffen gebied is, zoals collega D'Hose zegt, enorm groot, zo groot als de Benelux. Er wordt verwacht dat er nog enorm veel menselijke, humanitaire moeilijkheden gaan opduiken. De Wereldgezondheidsorganisatie heeft het al benoemd als een van de grootste natuurrampen in de Europese regio de laatste honderd jaar.

Er zijn inderdaad al heel wat acties vanuit de bevolking, klein en groot. Ook de overheden leveren hun bijdrage. Het is zo hartverwarmend om te zien. Maar ik treed de vorige sprekers bij dat een benefietshow de kers op de taart kan zijn. U hebt het zelf gezegd, minister, een benefietshow haalt inderdaad wel wat geld op. Het zorgt er ook voor dat het heel de tijd onder de aandacht van de mensen is, en het is inderdaad zo dat de Vlamingen zich hartverwarmend aan het opstellen zijn, net zoals bij de vorige 12-12-actie en bij andere acties, of het nu voor Haïti of ten gevolge van de tsunami was. Maar nu hebben we een link met een heel deel van onze Vlaamse bevolking, met de Turkse en de Syrische gemeenschap. Ik zou toch hard willen oproepen, minister, dat we een benefietshow zouden kunnen organiseren. (*Applaus bij de meerderheid, Groen en Vooruit*)

**De voorzitter:** Mevrouw Segers heeft het woord.

**Katia Segers (Vooruit):** Stuitend is inderdaad het juiste woord. Uit de tussenkomst van de heer Dewinter blijkt nog maar eens dat zijn partij totaal niet bekommerd is over het leed en het leven van onschuldige burgers, maar wel over zijn vriendschap met dictator Assad, die zijn eigen volk vermoordt. Voor de ramp, en dat is nu opnieuw bevestigd.

De omvang van de humanitaire ramp is verschrikkelijk tragisch. Zoveel doden, zoveel leed van tienduizenden mensen in Turkije en Syrië, maar ook hier in België. Mensen met Turkse en Syrische roots hebben familie verloren, die hebben ook al getuigd van een ongelooflijke grote solidariteit met hun volk. Onze Vlaamse media-bedrijven hebben vandaag ervaring om groots opgezette solidariteitsacties op te kunnen zetten via het Consortium 12-12. We zijn er met Vooruit van overtuigd dat een gemeenschappelijke benefietactie op televisie, radio, digitaal, een heel goede zaak zou zijn. Iemand moet het voortouw nemen, en ons lijkt het evident dat de VRT dit kan doen samen met de RTBF en de Franstalige private zenders. Gaat u, minister, die oproep doen aan de VRT om daar werk van te maken?

**De voorzitter:** Minister Dalle heeft het woord.

**Minister Benjamin Dalle:** Het is duidelijk dat er in heel Vlaanderen, en trouwens overal ter wereld, solidariteitsacties worden opgezet. Dat gebeurt door

overheden, dat gebeurt door organisaties en bedrijven, maar dat gebeurt vooral ook door heel veel individuele burgers die zich verenigen op lokaal vlak. Het is trouwens zo dat ook onze omroepen die acties ondersteunen. Denk aan de VRT die een speciale pagina heeft gewijd aan al die lokale initiatieven, waar je ook kunt opzoeken welk initiatief er in je eigen stad of gemeente wordt genomen en hoe je daarbij kunt aansluiten. Dus het versterken van die lokale initiatieven is voor mij echt een taak van onze omroepen en onze mediabedrijven.

Naast dat soort zaken zijn er nog tal van andere manieren waarop die media-bedrijven hun steentje kunnen bijdragen. Er is natuurlijke de berichtgeving in de journaals, in het nieuws en in duidingen. Er zijn reportages en magazines. Er is de snelle actie rond het Consortium 12-12 en zijn bijdrage aan de campagne om zoveel mogelijk donaties te mobiliseren op heel korte termijn. Maar ik ben absoluut overtuigd dat zo'n benefietactie daar heel erg aan zou bijdragen.

Ik denk dat het collega Yalçın was die verwees naar de 'kers op de taart'. En dat vind ik wel een mooie manier om het te verwoorden. Het is iets wat een aantal zaken faciliteert, maar ook een stroomversnelling kan betekenen in de mobilisatie van mensen, van Vlamingen.

Ook de getuigenissen hier van verschillende collega's, van collega Almaci maar ook van andere collega's die even solidair zijn, zoals uiteraard collega D'Hose die de vraag stelt, tonen aan dat er hier heel veel steun is voor die vraag. Zoals gezegd heb ik de vraag gesteld aan de directie van de publieke omroep. Ik ga ervan uit dat zij, samen met de twee Vlaamse spelers, en eventueel ook met de Franstalige publieke omroep, gaan kijken of dit georganiseerd kan worden.

Collega D'Hose, u peilde ook naar eventuele drempels die er zijn voor zo'n initiatief. U moet weten dat dit logistiek, operationeel en financieel inderdaad een heel zware operatie is voor de omroep. Ze doen dat op een moment dat er de afgelopen weken en maanden heel wat gezamenlijke initiatieven zijn geweest. Ook de actie rond Oekraïne is nog niet zo lang geleden. Op dat vlak besef ik dat we hier opnieuw een heel grote inspanning vragen van onze omroepen. Ik ben ook bereid om te bekijken, samen met de collega's in de regering, of we daarin kunnen faciliteren en ondersteunen. Ik denk dat dat een heel belangrijk signaal is, maar ik ga ervan uit dat zij ook luisteren naar de debatten in het Vlaams Parlement. Ik zal in ieder geval de vraag ook herhalen, omdat het hier over alle fracties heen ook gedragen is.

Tot slot, collega's, het is in tijden van crisis, van grote calamiteiten, van verschrikkelijke gebeurtenissen zoals in Turkije en Syrië, dat wij als Vlamingen, als Belgen, kunnen tonen waar wij voor staan. Vanuit Vlaanderen is er zoveel solidariteit. Het gaat niet alleen over onze overheid, over de mensen die hier in het parlement zijn. Het is overall verspreid. Lokaal zijn er tal van initiatieven: burgers, verenigingen, organisaties, bedrijven die zich verenigen om in de bres te springen voor die mensen in Turkije en Syrië die vandaag zo afzien en lijden.

Ik denk dat het een heel sterk signaal zou zijn, zeker vanuit onze drie Vlaamse mediabedrijven, om daar ook in de bres te springen en al die solidariteit extra te ondersteunen. *(Applaus bij de meerderheid en Groen)*

**De voorzitter:** Mevrouw D'Hose heeft het woord.

**Stephanie D'Hose (Open Vld):** Dank u wel, minister.

Ik wil in eerste instantie de collega's danken die zich hebben aangesloten. Ik had gehoopt dat alle collega's dat zouden doen en we een sereen debat konden hebben uit solidariteit. Spijtig genoeg was dat niet helemaal het geval.

Ik wil u bedanken, minister, voor uw bereidwilligheid om te zoeken naar een oplossing, en dat u de mogelijkheid aan de zenders biedt om mee te helpen. Ik hoop dat men de klaar en duidelijke boodschap van dit parlement goed heeft gehoord bij de mediahuizen.

Dank u wel. (*Applaus bij de meerderheid, Groen en Vooruit*)

**De voorzitter:** De actuele vraag is afgehandeld.

**ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de controle en sanctionering door VDAB**

**De voorzitter:** De heer Ronse heeft het woord.

**Axel Ronse (N-VA):** Een aantal maanden geleden waren er een aantal collega's in dit huis die informatie van de minister en VDAB verkeerd hebben geïnterpreteerd – bewust of onbewust. Ze hebben verspreid dat er in de eerste helft van 2022 – houd u vast – slechts twee mensen die pertinent weigerden mee te werken met VDAB, hun dop definitief verloren hebben.

Dat was voor belgicisten een fantastische hoogdag: "Vlaanderen werkt niet. Zie je, wat je Vlaams doet, doe je niet beter." De Standaard: de hele voorpagina. De Morgen: voorpagina. Joël De Ceulaer, Marc Reynebeau: het was een hoogdag voor iedereen die Vlaanderen verafschuwt.

Collega's, we hebben heel snel geduid dat die cijfers totaal verkeerd geïnterpreteerd waren. Meer nog, we hebben nu de definitieve cijfers voor 2022. Houd u vast, collega's. Van de 116.000 mensen die volledig uitkeringsgerecht werkzoekend zijn, hebben bemiddelaars van 32.000 gezegd dat ze de kantjes eraf rijden, dat ze niet meedoen aan opleidingen, dat ze niet op sollicitatiegesprek gaan wanneer het hen gevraagd wordt. 24.000 daarvan hebben een sanctie gehad, 8000 daarvan hebben tijdelijk hun uitkering verloren en 1600 van hen hebben definitief hun uitkering verloren. Ik heb in de krant eens opgezocht waar dat stond en of dat in verhouding stond met de mate waarin onze belgicistische vrienden dat gebracht hebben. Je moest al heel lang op het toilet zitten om die berichtgeving te lezen, en dan kwam je terecht tussen het opiniestuk van Marc Reynebeau, Joël De Ceulaer en een of ander kruiswoordraadsel. Ik vond dat dus wel een beetje buiten verhouding.

Minister, mijn vraag is: we zijn goed bezig, maar we kunnen niet zelf de strafmaat bepalen, dat wordt nog altijd federaal bepaald. Bent u bereid om dat bij het federale niveau aan te kaarten om die strafmaat zelf te kunnen bepalen? (*Applaus bij de N-VA*)

**De voorzitter:** Minister Brouns heeft het woord.

**Minister Jo Brouns:** Dank u wel, collega, we hebben inderdaad de ambitie om zo snel mogelijk naar die werkzaamheidsgraad van 80 procent te gaan die absoluut noodzakelijk is om ons sociale welvaartsmodel in stand te houden. We hebben daar VDAB voor, die vandaag meer dan ooit aanklampend werkt.

Ik denk dat die aanklampende aanpak noodzakelijk is. U hebt daarnaar verwezen: het is een verhaal van rechten en plichten om mensen te activeren. Ja, het sanctioneren is daarbij het sluitstuk, nooit een doel op zich, maar een middel om mensen te activeren, om mensen naar die vele Vlaamse vacatures toe te leiden. Het klopt inderdaad dat het normatief kader vandaag een federale bevoegdheid is, waarbij wij gevraagd hebben om daar een meer regionale invulling aan te kunnen geven die op maat is van ons bemiddelingsbeleid.

In die context is er het interfederaal platform asymmetrisch beleid, waar we – met alle bevoegde ministers rond de tafel – gevraagd hebben aan de Raad van State om ons advies te geven omtrent die bevoegdheidsverdeling. De Raad van State heeft gezegd dat we met de deelstaten hen eerst een wettelijke basis moeten geven, een tekst die zij kunnen beoordelen, en dat zij ons daarover zullen adviseren. Het is dus mijn ambitie om zo snel mogelijk met een tekst te komen, een wettelijke basis, die ons veel meer instrumenten geeft om dat normatief kader te regionaliseren, om dat normatief kader inderdaad op maat van het Vlaams bemiddelingsbeleid te kunnen gaan invullen.

**De voorzitter:** De heer Ronse heeft het woord.

**Axel Ronse (N-VA):** Dat is heel technische materie, collega's, maar wat betekent dat eigenlijk zeer concreet? Dat VDAB vandaag niet van een werkzoekende kan vragen dat die actief op zoek moet gaan naar werk. VDAB mag voor gelijk welke werkzoekende niet bepalen dat dat zo hoort.

Ten tweede: als iemand echt de kantjes eraf loopt en zegt geen zin te hebben in die opleiding, geen zin te hebben in sollicitaties, dan is VDAB met handen en voeten gebonden aan wat Vivaldi zelf zegt over hoe die gesanctioneerd mag worden. En geloof mij, dat is een gigantische cascade.

Minister, ik hoor u graag zeggen dat het uw ambitie is, en dat u dit en dat wilt, maar ik hoor ook alweer de woorden interministerieel comité, juridisch advies, enzovoort. Dat is een liedje dat we al vier jaar horen. Mijn vraag is of u daar nog in gelooft.

**De voorzitter:** De heer De Witte heeft het woord.

**Kim De Witte (PVDA):** Collega Ronse, ik ben eigenlijk een beetje in de war. Twee dagen geleden zei u nog dat boetes slechts zijn, dat boetes een soort van communisme light zijn, dat de Federale Regering alleen maar boetes kan opleggen. Dat zijn tweets en Facebookberichten van u die ik zelf gelezen heb, maar toen ging het natuurlijk over boetes voor bedrijven. Boetes voor bedrijven die oudere of zieke werknemers discrimineren.

Als het gaat over boetes voor werknemers, dan kan de N-VA niet streng genoeg zijn. Welnu, ik vind dat een klein beetje hypocriet. Nu roept u dus: "boetes, boetes, boetes." Maar dan zegt u: "neen, dat kan niet."

Minister, ik heb een vraag voor u. U zegt dat de boetes geen doel op zich zijn. U zegt dat ze een sluitstuk zijn om mensen aan een job te helpen. Hoe gaat u er concreet over waken dat – als ik het hier goed lees gaat het om 24.000 sancties op iets meer dan 100.000 werkzoekenden – die sancties worden uitgedeeld zonder effect op de activering, zodat ze dus niet louter en alleen zorgen voor miserie, maar ook voor extra jobs. *(Applaus bij de PVDA en van Hannelore Goeman)*

**De voorzitter:** De heer Verbeurgt heeft het woord.

**Thijs Verbeurgt (Vooruit):** Collega's, laat het duidelijk zijn: voor wie kan werken, en manifest weigert te werken, past inderdaad een sanctie. Maar, collega Ronse, in tegenstelling tot u wil ik daar niet vooraan gaan staan iedere keer dat u kunt zeggen hoeveel mensen er gesanctioneerd zijn. Ik wil vooraan gaan staan om te kunnen zeggen hoeveel mensen er aan de slag geholpen worden, want daar moet het uiteindelijk over gaan. Mensen die gesanctioneerd worden, dragen niet meer bij aan onze welvaartstaat. Mensen die geactiveerd worden, die dragen bij. En daar moet het debat over gaan: hoe we er vandaag met VDAB beter in slagen om mensen te activeren.

En met alle respect, als u vandaag daar staat te beweren dat dat het bewijs is dat VDAB werkt, dan zou ik u toch aanraden om in de commissie wat beter op te letten. Want de realiteit is dat VDAB vandaag nog steeds onvoldoende doet om mensen aan de slag te krijgen.

En dus is mijn vraag aan u, minister: hoe gaat u ervoor zorgen dat iedereen die in de actieve beschikbaarheid zit, sneller een formele afspraak krijgt, een formeel afsprakenkader in die richting naar een activering? Want dat helpt ons vooruit: mensen aan de slag. Zo beschermen we onze welvaartsstaat. (*Applaus bij Vooruit en de PVDA*)

**De voorzitter:** De heer Ongena heeft het woord.

**Tom Ongena (Open Vld):** Collega Ronse, als er ooit een vacature komt voor woordvoerder van VDAB: u hebt net een heel goed sollicitatiegesprek afgeleverd.

Het spijt me, ik ga niet mee in het hoeraverhaal alsof alle problemen bij VDAB zijn opgelost. Ik denk ook, als ik kijk naar de cijfers: het zou er nog aan moeten mankeren. Na alle druk die wij hier in het parlement – ook u, minister – hebben gezet op het feit dat we vandaag, met zo'n grote arbeidsmarktkrapte, toch mogen verwachten dat mensen die werkzoekend zijn, die een uitkering krijgen, ook effectief inspanningen leveren om een job te krijgen en dat, als ze dat niet doen, ze ook gesanctioneerd worden, zou het er nog aan moeten mankeren dat de cijfers niet omhoog zouden gaan zoals ze omhoog zijn gegaan.

Maar ten tweede: ik ben ook achterdochtig, want er is gefoefeld aan de tabellen. Ik zie nergens in de tabellen de cijfers over controle op actief zoekgedrag. En daar zit natuurlijk het probleem – dat heeft uw voorganger in de commissie trouwens ook al erkend –: dat is veel te laag. Men kijkt er vooral naar of mensen komen opdagen, wat belangrijk is bij een VDAB-bemiddelaar. Maar of iemand voldoende inspanningen levert, de controles daarop, die zitten op 6 procent. Dat is heel laag.

Daarom is mijn vraag, minister: wat gaat u daaraan doen? Gaat u ervoor zorgen dat er ook actief gecontroleerd wordt op actief zoekgedrag van mensen die werkzoekend zijn en een uitkering krijgen? (*Applaus van Willem-Frederik Schiltz*)

**De voorzitter:** De heer Bothuyne heeft het woord.

**Robrecht Bothuyne (cd&v):** Inderdaad, collega's, sancties voor werkzoekenden die niet ingaan op een opleidingsaanbod, een werkaanbod, zijn een sluitstuk van een sterk activeringsbeleid. Ik denk dat de cijfers aantonen dat er in Vlaanderen wel degelijk een sterk activeringsbeleid is.

Collega De Witte, dat is een vorm van solidariteit, want wie profiteert van het systeem, wie onterecht werkloosheidsuitkeringen opstrijkt, doet dat ten koste van wie wel werkt en wie wel bijdraagt. Diegenen die er de kantjes vanaf lopen, doen dat ten koste van wie hard werkt en wie zich inzet om een eigen inkomen te verwerven en bij te dragen aan onze sociale zekerheid. Wie profiteert van onze sociale zekerheid, vliegt er onherroepelijk uit.

Collega's van Vooruit, ik denk dat jullie dringend eens met jullie voorzitter moeten gaan spreken, want een paar weken geleden was dat de man die zei dat we dringend meer sancties moesten hebben, dat er maar twee werkzoekenden in Vlaanderen gesanctioneerd waren en dat VDAB veel harder moest optreden. En nu komt u hier het omgekeerde beweren, collega Verbeurgt. Een beetje geloofwaardigheid, het zou u sieren, het zou u deugd doen. (*Applaus bij cd&v en de N-VA*)

Uiteraard, collega's, sancties zijn een sluitstuk van een sterk activeringsbeleid, maar het begint met kansen geven. Vandaar, minister, is mijn vraag: op welke

manier zult u ervoor zorgen dat we werkzoekenden niet laten wachten, maar sneller een aanbod op maat gaan formuleren – van opleiding, van vorming of van passende vacatures –, zodat er geen tijd wordt verloren?

**De voorzitter:** Mevrouw Malfroot heeft het woord.

**Ilse Malfroot (Vlaams Belang):** Collega Ronse, ik vermoed dat u met uw betoog op mij doelde. Want ik heb die cijfers inderdaad ook gezegd, en ik baseer mij op vraag nummer 6 van 27 september 2022. U zegt dat de cijfers verkeerd geïnterpreteerd zijn. Ik denk het niet, want dan heeft het kabinet van de minister mij de verkeerde cijfers bezorgd. Dat er sancties zijn, dat klopt, en er zijn er wel heel veel, dat klopt, inderdaad. Maar de cijfers zoals ik ze hier lees, mijnheer Ronse, dat is: derde keer verlies van het recht op uitkering. Want daar ging het voor ons over: mensen die definitief uitgesloten zijn van een werkloosheidsvergoeding. Zo zijn er wel degelijk maar twee. De informatie die werd verspreid, is dus gebaseerd op vraag nummer 6 van september 2022.

Maar los daarvan zijn wij ook voorstander van sanctioneren, want het is effectief wel nodig dat we soms gaan kijken of mensen die langdurig werkloos zijn, wel voldoende inspanningen hebben gedaan om aan een job te geraken.

Maar mijn vraag is, minister: als u sanctioneert, los van de uitsluitingen op de uitkering, in welke mate bent u nagegaan of er wel effectief een match is tussen de vacature en alle aanbiedingen die een persoon krijgt? Want ik hoor getuigenissen van mensen die heel veel aanbiedingen krijgen die totaal niets te maken hebben met dat profiel. Ziet u daar een match en wordt dat voldoende menselijk begeleid? (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

**De voorzitter:** De heer Annouri heeft het woord.

**Imade Annouri (Groen):** Ik moet zeggen dat ik het nieuws van 23.000 sancties toch wel met een heel wrang gevoel heb gelezen. Ik deel de euforie niet van sommigen die het keigoed vinden dat er zoveel sancties zijn gevolgd. Ik ben het eens met de collega's en met u, minister, die zeggen dat het sanctioneren geen doel is, maar een middel, een sluitstuk. Wat mij betreft, moet die maatregel dan beoordeeld worden op zijn effectiviteit. Als er 23.000 mensen zijn die gesanctioneerd worden, dan neem ik aan dat het de bedoeling is om meer mensen naar een job te doen zoeken. Om ze een schop onder hun kont te geven, zoals sommigen zeggen, in de hoop dat ze daardoor meer werk gaan zoeken of actiever gaan zoeken.

Dan is mijn vraag: hoeveel van die 23.000 hebben daarna een job gevonden? Hoeveel hebben er, nadat ze een waarschuwing hebben gekregen of nadat hun leefloon is ingetrokken, effectief een job gekregen? Heeft dat effectief nut, die sanctionering, of is het een soort van politieke trofee, een pluim die men op zijn hoed wil steken om te kunnen zeggen: kijk eens hoe streng wij zijn. Waarbij men effectief het doel dat men voor ogen heeft – zo veel mogelijk mensen op een gezonde arbeidsmarkt aan de slag krijgen – gewoon vergeet. (*Applaus bij Groen*)

**De voorzitter:** Minister Brouns heeft het woord.

**Minister Jo Brouns:** Dank u wel, collega's. Ik herhaal dat de werkloosheidscijfers vandaag bijzonder laag zijn. Die zijn bijzonder goed, de werkzaamheidsgraad is nog nooit zo hoog geweest. Maar tegelijk zitten we met een ongelooflijke krapte, met heel veel vacatures. Ik kan nergens komen of men zegt mij: "Minister, geef ons volk." Er is dus nog een weg af te leggen.

VDAB werkt aanklampender dan ooit. De cijfers bewijzen dat, collega's. De contactstrategie is aangescherpt, jullie weten dat – drie weken sneller dan in het

verleden. Er wordt dus zeer aanklampend gewerkt, collega Verbeurgt en collega Bothuyné. Maar elk traject naar werk blijft een traject van rechten en plichten. Afspraken die je moet nakomen, afspraken rond je sollicitatie, afspraken rond je opleiding: kom je die niet na, dan is er inderdaad een sluitstuk van sanctioneren, dat klopt collega's.

Collega Annouri, die cijfers zal ik u bezorgen, maar ik ga ervan uit dat dat inderdaad de stok achter de deur is. Voor zij die dat nodig hebben, moet je dat kunnen gebruiken.

En wat de 'matchmaking' betreft, collega: dat is natuurlijk de essentie van VDAB. Zij zien erop toe dat de meest gepaste vacature inderdaad bij die kandidaat terechtkomt.

**De voorzitter:** De heer Ronse heeft het woord.

**Axel Ronse (N-VA):** Collega's, ik krijg hier altijd 'op mijn doos' van de communisten, omdat ik hier over federale thema's begin. Nu stel ik een actuele vraag over een puur Vlaams thema en wat doen de communisten? Ze beginnen zélf over een federaal thema: over het voorstel van de PS om bedrijven te verplichten – ten aanzien van boetes – om zestigplussers aan te werven. Ik kan u zeggen: elke zestigplusser die ik ken, heeft mij gezegd: "Laat dat niet doorgaan, want dat is super, super vernederend. Wij als zestigplussers willen aangeworven worden voor wat we kunnen en niet omdat het bedrijf anders een boete zou krijgen." Dus beste communisten, dat is een schandalig voorstel dat wij met de N-VA met hand en tand en veel vuur te allen tijde zullen bestrijden.

Maar we zijn hier in het Vlaams Parlement en het ging over werkzoekenden, uitkeringsgerechtigden. Wel, als er zoveel vacatures zijn en je krijgt een volwaardige dop en je gaat niet in op een sollicitatietraining, een opleiding of een opdracht om te gaan solliciteren, dan loop je er de kantjes van af en moet je gesanctioneerd worden. Dit is wat VDAB doet, hulde daarvoor. Ik hoop dat de kranten dat tenminste ook even hard op de voorpagina's gaan brengen als het fake news dat vroeger gebracht werd. Dank u wel. (*Applaus bij de N-VA*)

**De voorzitter:** De actuele vraag is afgehandeld.

**ACTUELE VRAAG van Mieke Schauvliege aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het uitblijven van een oplossing voor de aanhoudende landbouwcrisis**

**ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het uitblijven van een beslissing over het aangepaste stikstofakkoord**

**De voorzitter:** Het antwoord wordt gegeven door minister-president Jambon.

Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

**Mieke Schauvliege (Groen):** Minister-president, water en vuur. Dat is wat u zei dat u vorig jaar verzoend had. U had een krokusakkoord bereikt: een akkoord over de betonstop, een akkoord over stikstof. We zijn een jaar verder en er blijft precies geen spaander heel van dat akkoord. Niet over de betonstop, want die is er nog altijd niet. Niet over stikstof.

Wat is er wel? Twintigduizend bezwaren, en boeren die vorige week en vandaag op straat kwamen.

En intussen wordt de ene vergunning na de andere vernietigd, of niet verleend. We hadden Kortessem, het natuurproject in Gooik, we hadden de serres in Overijse, Uplace, het Shopping Center van Wijnegem vandaag. Denkt u dan dat dit tot urgentie leidt? Ik zie het niet. Ik zie alleen maar ministers die vechtend over straat rollen, die elke dag andere verklaringen in de pers doen. Minister, u hebt uw troepen niet op orde. Het lijkt wel of de verkiezingscampagne reeds begonnen is. Dat is misschien ook wel zo. De Vlaming, de boeren, de natuurorganisaties, de ondernemers, die hebben daar geen boodschap aan.

Mijn vraag is dan ook aan u, minister-president, en het is de vraag die iedereen hier bezig houdt, na de zoveelste aankondiging: wanneer komt u eindelijk tot een uitgewerkt stikstofkader? (*Applaus bij Groen*)

**De voorzitter:** De heer Janssens heeft het woord.

**Chris Janssens (Vlaams Belang):** Minister-president, hier staat u weer, met ongetwijfeld een leeg blad. Het is een déjà-vu. Zonder akkoord, maar wel openlijke ruzie in de Vlaamse Regering. Een déjà-vu, na het debacle met de Septemberverklaring van september.

Dat zou me koud laten, als daar geen grote groep Vlamingen op dit moment de dupe van is. Met name onze tienduizenden boeren en hun families, die al een jaar lang in onzekerheid leven, niet wetend of hun bedrijf door de tirannie van de Vlaamse regeltjes al dan niet gesloten zal worden, niet wetend of ze investeringen kunnen doen, niet wetend of alles waar ze heel hun leven met hart en ziel voor gewerkt hebben, nog verdergezet zal kunnen worden, omdat de Vlaamse regeringspartijen liever politieke spelletjes spelen in de plaats van de landbouw in Vlaanderen een duidelijke en noodzakelijke toekomst te geven.

Want landbouwers willen aan de slag. Ze willen investeren. Ze willen zelfs inspanningen doen om de mogelijke milieuvervuiling tegen te gaan. Maar het leven wordt hen zuur gemaakt, en het werken onmogelijk, omdat u er niet in slaagt uw job te doen, omdat u er niet in slaagt om een akkoord te vinden.

Dus wil ik u vragen, minister-president: los het op. Geef de boeren eindelijk duidelijkheid, en een toekomst. Geef ze de Europese subsidies waar ze recht op hebben, in de plaats van ze al twee maanden lang door minister Demir te laten tegenhouden. Want hoe zot is dat trouwens? Europa geeft geld aan Vlaanderen om de sector te ondersteunen, en Vlaanderen zegt vervolgens: "neen, we zullen dat geld niet aan onze boeren geven. We houden dat tegen, en we laten de boeren verder in hun eigen sop gaar koken." Dat is toch onvoorstelbaar, ongezien en onaanvaardbaar.

Intussen is er een vergunningenstop. Minister Demir weigert al negen op de tien vergunningen voor landbouwers. En het kan nog ridiculer: gisteren werd bekend dat het Shopping Center in Wijnegem niet mag uitbreiden omdat het 0,004 procent te veel stikstof uitstoot. Dat is toch pure Kafka in Vlaanderen.

Dus wil ik u vragen, minister-president: wanneer krijgen ondernemingen in Vlaanderen eindelijk duidelijkheid en zekerheid? Wanneer krijgen de boeren hun centen? Wanneer zal uw coalitie eindelijk eens ophouden met ruzie maken, en een akkoord sluiten dat niet de gedwongen sluiting van de bedrijven voor ogen heeft, maar een akkoord met een hart voor onze landbouwsector? (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

**De voorzitter:** Minister-president Jambon heeft het woord.

**Minister-president Jan Jambon:** Beste collega's, het is inderdaad zo dat in het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) verwezen wordt naar de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), naar het stikstofakkoord. Die twee dingen gaan hand in hand, en we moeten dus een akkoord over beide zaken maken, om

inderdaad die rechtszekerheid aan de sectoren te kunnen geven. We zijn daar al enkele maanden hard aan aan het werken. De bezwaren zijn binnengekomen. De administratie heeft die bezwaren allemaal beantwoord. Sedert december zijn we ook het politieke antwoord daarop aan het maken, en dat vordert gestaag, maar ik zal het niet verhelen: het is een moeilijke job.

De insteek is dat we het politiek akkoord dat we vorig jaar bij krokus gesloten hebben op basis van de bezwaren, robuuster willen maken. Dat is de insteek. Tegelijkertijd willen we de doelstelling handhaven om tegen 2030 de stikstof-uitstoot te halveren. Laat ons niet vergeten, zo'n stikstofakkoord, gebundeld met het GLB, is in het belang van alle sectoren: van de industrie, van de landbouw, van de transportsector, dus van alle sectoren, en in het belang van rechtszekerheid en vergunningszekerheid.

Dus ik ben meer dan wie ook ervan overtuigd dat de tijd dringt, dat het tijd is om te beslissen en we werken daar ook dag en nacht aan. Het zal een kwestie zijn om de volgende dagen tot een akkoord te komen. De tijd dringt en we moeten snel gaan beslissen. Het is natuurlijk zo dat je een akkoord tussen drie partijen nodig hebt. Er wordt op een volwassen wijze rond de onderhandelingstafel met elkaar gepraat maar ik zal niet verhelen dat er nog een paar moeilijke knelpunten zijn die moeten worden beslecht. Dat is nu de job van de Vlaamse Regering in de volgende dagen. *(Applaus van Elke Sleurs)*

**De voorzitter:** Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

**Mieke Schauvliege (Groen):** Minister-president, dit is een riedeltje dat we al maanden horen en elke dag horen we iets anders of lezen we een andere verklaring. Minister Brouns pleitte bijvoorbeeld in de krant voor gelijke behandeling van landbouw en industrie. Gisteren zei minister Demir dat dat absoluut geen onderwerp aan de onderhandelingstafel kon zijn. Minister Brouns pleit voor het afstappen van de verplichte sluiting van de rode bedrijven. Minister Demir zei dat dit niet in het akkoord staat en dat ze daar niet aan meedoet.

Intussen worden de subsidies voor de landbouwers geblokkeerd en weten zij op dit moment niet welke gewassen zij moeten zaaien omdat jullie bakkeleien over de uitbetaling van die landbouwsubsidies. Intussen gaat ook onze natuur achteruit. Zolang deze tegenstrijdige uitspraken elkaar blijven opvolgen, dag na dag, minister-president, is een akkoord verder weg dan ooit en blijven die subsidies geblokkeerd. Minister-president, uw ministers, maar vooral hun standpunten, moeten met elkaar worden verzoend. Hoe zult u die standpunten met elkaar verzoenen? *(Applaus bij Groen)*

**De voorzitter:** De heer Janssens heeft het woord.

**Chris Janssens (Vlaams Belang):** Minister-president, toen u zei dat u binnen een paar dagen zou gaan landen, las ik in de ogen van de cd&v-collega's: 'forget it'. Dat is inderdaad ook wat we in de praktijk zien. Cd&v voert wel een show op, staat zagezegd op de bres voor de boeren, maar als ik naar de feiten kijk, blijkt toch wel iets heel anders.

Minister Crevits, hier aanwezig, sloot vorig jaar dat fameuze stikstofakkoord waardoor heel wat landbouwbedrijven moeten sluiten en andere boeren onhaalbare regeltjes opgelegd krijgen. Minister Brouns dient plannen in bij de Europese Commissie waarin de sluiting van die rode bedrijven integraal is opgenomen. Collega's van de cd&v, ik zou u toch ook willen vragen waarom, als u verklaart dat u het akkoord van vorig jaar wilt wijzigen, datzelfde akkoord integraal deel uitmaakt van de plannen die uw eigen minister, minister Brouns, in Europa indient. Als u inderdaad niet wilt dat er bedrijven verplicht gesloten worden tegen 2025, waarom zet u dat dan in uw eigen plannen? Waarom zorgt u er ook niet

voor dat de boeren hun centen krijgen? Er ligt 300 miljoen euro in de schuif van de minister-president maar onze boeren in Vlaanderen krijgen het niet terwijl boeren in andere landen het wel krijgen. Geen woorden maar daden. Toon nu eindelijk eens een beetje daadkracht. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

**De voorzitter:** De heer Coenegrachts heeft het woord.

**Steven Coenegrachts (Open Vld):** De oppositie komt vandaag, van links tot rechts, een vrij demagogisch verhaal brengen over ons stikstofakkoord. (*Opmerkingen bij het Vlaams Belang*)

Het wil ook nog de indruk wekken daarmee de landbouwsector twee stappen vooruit te helpen. Het is voor hun rekening. Ik heb u horen zeggen dat u wilt gaan voor een rechtszeker kader, voor de rechtszekerheid voor bedrijven.

Collega Schauvliege heeft voorgelezen uit de kranten. Het is fijn dat mensen die ook lezen. (*Opmerkingen van Stijn Bex*)

Maar wat echt telt, minister-president, is een akkoord waarmee u zult landen, waarmee u naar dit parlement zult komen en waarmee u de landbouwsector een rechtszekere toekomst zult kunnen garanderen. Dat is waar wij naar uitkijken en hoe u dat doet, – dat was de vraag van collega Schauvliege –, interesseert mij, in alle eerlijkheid, niet, als hier maar een rechtszeker akkoord komt te liggen. (*Applaus bij Open Vld*)

**De voorzitter:** Mevrouw Rombouts heeft het woord.

**Tinne Rombouts (cd&v):** Collega's, van de vraagstellers heb ik alleszins gehoord dat zij ook een toekomst willen voor de landbouw. Dan is er inderdaad wel werk aan de winkel. We weten, minister, dat wat het GLB betreft er voor het dossier een akkoord is vanuit Europa. Ik wil u enkel verzoeken om dit ook zo spoedig mogelijk met de regering goed te keuren.

Wat de verwijzing binnen het PAS-beleid betreft, weet u ook dat dit in het richtinggevend gedeelte staat en dat er inderdaad verwijzingen zijn naar processen die in Vlaanderen lopen, maar dat dit niet beslissend is.

Minister, wat betreft het PAS-verhaal hebt u in het verleden en ook vandaag verwezen naar de 20.000 bezwaarschriften en dat die inderdaad op een serieuze manier behandeld moeten worden en dat u daar met deze regering ook mee bezig bent. Dat kan ik alleen maar toejuichen. Ik hoop dat we ook op dat vlak zo snel mogelijk resultaat kunnen boeken want als we inderdaad zien dat projecten met 0,0 procent impact, zelfs niet meetbaar, wel een negatieve beoordeling krijgen, dan wordt niemand daar vrolijk van. Net daarom is er ook een aangepast stikstofkader nodig. Wij moedigen u zeker mee aan om dat gesprek binnen de regering met spoed verder te zetten. (*Applaus bij cd&v*)

**De voorzitter:** De heer Vandenhove heeft het woord.

**Ludwig Vandenhove (Vooruit):** Collega's, minister-president, eerlijk gezegd heb ik – in dit dossier zeker – de indruk dat we met een bende amateurs te doen hebben in plaats van met een regering. We zijn een jaar verder. Ik heb vorig jaar ongeveer dezelfde tussenkomst gedaan en een paar weken geleden ook. Op een jaar tijd bent u erin geslaagd om eigenlijk niets aan het dossier te doen. Het is binnenkort krokusverlof. Dat is het inderdaad een jaar geleden.

Minister-president, ik heb twee vragen want de laatste dagen wordt dat alsmaar minder duidelijk. Een, ik heb begrepen dat viceminister-president Hilde Crevits, die daar zit, inderdaad een jaar geleden haar woord gegeven heeft en dat er een

akkoord was. Hoe zit het daar nu mee? Ik vind het ook spijtig dat de minister van Landbouw, Jo Brouns, vertrokken is want ik had graag die vraag rechtstreeks aan hem gesteld. Twee, hoe zit het met de koppeling tussen industrie en landbouw die cd&v nu blijkbaar op tafel legt, maar die volgens de kranten en informele contacten eigenlijk niet op tafel gelegd wordt? (*Applaus bij Vooruit en van Johan Danen*)

**De voorzitter:** De heer Vandaele heeft het woord.

**Wilfried Vandaele (N-VA):** Voorzitter, we kunnen hier natuurlijk elke week, elke dag dezelfde vragen komen stellen. Dat is ook wat er gebeurt. Gisteren nog in de commissievergadering, vandaag weer in de plenaire vergadering. Vorig week in de commissievergadering en in de plenaire vergadering. We kunnen natuurlijk ook iets anders doen, collega's. (*Opmerkingen*)

**De voorzitter:** Collega Vandaele heeft het woord.

**Wilfried Vandaele (N-VA):** We kunnen ook iets anders doen en de regering laten regeren ... (*Opmerkingen. Gelach*)

... en de regering tot een oplossing laten komen want zoals de minister-president zegt: hier wordt inderdaad dag en nacht aan gewerkt. En het altijd maar voorstellen alsof er een heel jaar lang niets gebeurd is, is natuurlijk ook een beetje belachelijk, collega's. We weten dat dit een zeer moeilijk dossier is, niet alleen gevoelsmatig, maar ook technisch. We weten dat er een openbaar onderzoek geweest is. Dat heeft maanden geduurd. We weten dat er 20.000 bezwaren gekomen zijn. Die moesten beantwoord worden. Het dus voorstellen alsof het allemaal een fluitje van een cent is, is toch een klein beetje makkelijk.

Wat ons betreft: ook wij willen een goed en een degelijk akkoord. Wij rekenen erop dat dat er inderdaad komt en dat er dan rechtszekerheid komt voor alle sectoren, niet alleen voor de landbouw, maar ook voor het transport, ook voor de bouwsector, ook voor de economie. (*Applaus bij de N-VA*)

**De voorzitter:** De heer D'Haese heeft het woord.

**Jos D'Haese (PVDA):** Voorzitter, mijnheer Vandaele, de regering laten regeren: daar wachten wij nu al een jaar op. We wachten er al aan jaar op dat deze regering zou regeren, maar we zien geen regeren, we zien ruziemaken en we zien politieke spelletjes. (*Opmerkingen van Wilfried Vandaele en Koen Daniëls*)

Daardoor is de hele landbouwsector vandaag gegijzeld. Daardoor zit vandaag 300 miljoen euro aan subsidies met name voor de verduurzaming van de landbouw geblokkeerd, door jullie politieke spelletjes. Ik denk dat de boeren vandaag groot gelijk hebben om op straat te komen, om zich voor de ambtswoning van de minister-president te laten horen.

Onze boeren worden vandaag kapot geconcurrereerd op de internationale markten. De Europese subsidies gaan vooral naar de grote agrobusiness. De kleintjes gaan ertussenuit en de grote eten die op. Boeren moeten altijd maar grotere investeringen doen om uiteindelijk hun producten aan dumpingprijzen aan de voedselindustrie te verkopen. En waarom? Om er op het einde steeds minder aan over te houden. We moeten uit de situatie waar onze boeren geplet worden tussen moordende concurrentie en bodemprijzen aan de ene kant en steeds strengere milieuvorwaarden aan de andere kant. Daar gaat het hier vandaag niet over. Daar gaat het in de onderhandelingen niet over. Als we dat niet oplossen, dan is er geen toekomst, niet voor de verduurzaming en niet voor onze landbouw.

Mijn oproep is: stop die politieke spelletjes, zoek naar oplossingen, stop het geruzie. Zorg dat die subsidies vrij kunnen komen, maar vooral: maak een model van

een landbouw die leefbaar is voor ons milieu, voor de natuur, maar vooral voor de landbouwers zelf. *(Applaus bij de PVDA)*

**De voorzitter:** Minister-president Jambon heeft het woord.

**Minister-president Jan Jambon:** Collega's, als iemand tracht mij ervan te overtuigen dat er een zekere urgentie in de beslissing is, bespaar u dan die moeite, want ik ben meer dan ooit overtuigd van de urgentie in dit dossier.

Het voorstellen alsof er jaren niets is gebeurd, vind ik een beetje intellectueel oneerlijk. Ik heb van in het begin gezegd dat er een stikstofakkoord is en dat dat in uitvoering ging en in openbaar onderzoek. Dat hele traject heb ik destijds, vorig jaar, zo uitgetekend. Sedert december zijn die bezwaren beantwoord en zijn we bezig aan het politieke werk daarrond.

En ja, er is urgentie. En ja, we moeten snel beslissen. Er wordt gezegd dat het politieke spelletjes zijn, maar het is een fundamentele discussie over een aantal punten, bijvoorbeeld over waar de landbouw naartoe moet. Die discussies tussen partijen zijn niet noodzakelijk politieke spelletjes. Het zijn discussies die het recht hebben om te worden gevoerd en die we ook voeren. Ik zal er echt alles aan doen om zo snel mogelijk tot beslechting te komen, maar 'it takes three to tango' in dezen. *(Applaus bij de N-VA en van Vera Jans)*

**De voorzitter:** Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

**Mieke Schauvliege (Groen):** Minister-president Jambon, er is een akkoord nodig dat vooruitkijkt, dat juridisch robuust is en dat doorkijkt naar 2050. En daarvoor hebben we moedige leiders nodig die vooruitdenken en nú handelen.

Het is een drama van een andere orde, maar deze ochtend las ik in de krant dat de enige stad in Turkije die de aardbevingen goed doorstond, wordt geleid door een burgemeester die doortastende bouwwetgeving oplegde en ook controleerde. Daardoor heeft hij mensenlevens gered.

Minister-president Jambon, neem daar een voorbeeld aan en zorg met uw regering voor die doortastende stikstofwetgeving die toekomst biedt aan onze landbouw, aan onze natuur en aan onze economie. *(Applaus bij Groen)*

**De voorzitter:** De heer Janssens heeft het woord.

**Chris Janssens (Vlaams Belang):** Minister-president, in het landbouwbeleid van de Vlaamse Regering zie ik eigenlijk drie partijen die het tegenovergestelde doen van wat ze aan de kiezer beloven. Door het onmogelijk te maken om nog aan landbouw te doen in Vlaanderen zorgt de N-VA ervoor dat de boeren hier geen enkele toekomst meer hebben en dat we voor onze voeding afhankelijk worden van het buitenland. Cd&v voert wel wat theater op, maar is medeschuldig: minister Crevits heeft zelf het stikstofakkoord goedgekeurd en minister Brouns heeft dat nog eens bevestigd in zijn gemeenschappelijk landbouwbeleid. En Open Vld keurt een plan goed waarin zelfstandigen worden verplicht om hun bedrijf te sluiten. De partij die zogenaamd voor de ondernemingen opkomt en tegen betutteling is, zegt dat je je handeltje mag sluiten als je niet aan hun dwangmatige stikstofregeltjes voldoet.

En ondertussen zie ik hier dan het Vlaams Belang dat wel nog een hart wil tonen voor de landbouwsector. *(Opmerkingen. Applaus bij het Vlaams Belang)*

Daarom ook roep ik mensen, Vlamingen op die ook een warm hart hebben voor de landbouw in Vlaanderen om onze petitie te tekenen op [www.redonze-boeren.be](http://www.redonze-boeren.be). En u, minister-president Jambon, roep ik op om minister Demir aan

banden te leggen, om het gezond boerenverstand te laten zegevieren en ervoor te zorgen dat we na onze energie niet ook nog voor onze voeding afhankelijk zullen worden van het buitenland. Want dat zou een drama zijn voor Vlaanderen en voor alle Vlamingen. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

**De voorzitter:** De actuele vragen zijn afgehandeld.

**ACTUELE VRAAG van Celia Groothedde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over een nieuwe melding van mishandeling in een kinderopvanginitiatief en de achterstand bij de Zorginspectie**

**ACTUELE VRAAG van Hannes Anaf aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over wantoestanden in een kinderdagverblijf in Balegem (Oosterzele)**

**ACTUELE VRAAG van Freya Saeys aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de wantoestanden in een kinderdagverblijf in Balegem**

**De voorzitter:** Mevrouw Groothedde heeft het woord.

**Celia Groothedde (Groen):** Er wordt een kindje in bed gegooid terwijl het hartverscheurend huult. Er wordt een bed tegen de muur gesmeten, een ander kindje krult op in foetushouding, er wordt tegen geschreeuwd en dan wordt de camera afgedekt. U hebt het ook gezien.

Een aantal mensen dachten dat camera's de veiligheid zouden garanderen, maar eigenlijk is de mishandeling in dit geval per toeval aan het licht gekomen, door een buitenstaander.

Minister, deze beelden schokken het land. Ik denk dat u ook geschokt bent, net als heel veel ouders en ook de kinderopvang. Die hebben schrik omdat er een incident kan gebeuren, of omdat die al een incident of een trauma hebben doorgemaakt, dat nu heel pijnlijk wordt opgerakeld. En er zijn natuurlijk ook nieuwe ouders en nieuwe trauma's.

Minister, dit soort harde mishandelingen zijn ongebruikelijk en uitzonderlijk, maar de incidenten zijn het stilaan niet meer. Intussen blijft de grote omwenteling die beloofd werd, uit. Kind en Gezin kreeg maar 60 procent van de middelen die ze vroegen. Ze zouden een partner moeten zijn in de crisis in de kinderopvang, en ze zouden er in de kinderopvang mee kunnen aan werken. Maar ze staan erbij. Zorginspectie vroeg 140 nieuwe inspecteurs. Ze kregen er 70 en zijn bij maar 60 procent van de meest verontrustende gevallen op de vloer kunnen gaan. Op sommige plekken studeren er 4 generaties kindjes af, zonder 1 extern paar ogen. En die achterstand bouwt zich op bij Zorginspectie. We horen dat er plannen zijn om de crisis in de kinderopvang op te vangen, soms mooie plannen, maar wanneer komt de actie? Ik begin te vrezen later dit jaar, uit te voeren volgend jaar tijdens de campagne.

Minister, waarom kreeg Zorginspectie niet de 140 gevraagde manschappen? Op welke termijn worden die achterstanden weggewerkt? Wanneer gaat Kind en Gezin, naast de kinderopvang, kunnen helpen om die tekorten weg te werken?

Minister, de incidenten blijven komen. Wanneer wordt de kinderopvang eindelijk verlicht? Wanneer gaat de kindnorm worden verlaagd? Wanneer komt er menselijk

werk voor kindbegeleiders? Wanneer wordt er gewerkt aan de opleiding? Wanneer komt er duurzame kinderopvang?

Minister, al tien jaar bouwt de crisis op. Wanneer wordt ze gestopt? (*Applaus bij Groen, Vooruit en de PVDA*)

**De voorzitter:** De heer Anaf heeft het woord.

**Hannes Anaf (Vooruit):** Collega's, hier staan we weer. Er zijn opnieuw vreselijke verhalen uit een kinderopvanginitiatief. Het is helaas niet de eerste keer dat ik zo moet starten. Het is elke keer opnieuw zo. Ondertussen kunnen we al voorspellen wat er gaat gebeuren. We gaan met zijn allen zeggen – allemaal, daarvan ben ik overtuigd – dat het vreselijk is wat er daar gebeurd is. De minister gaat, heel oprecht, aangeven dat ze het ook verschrikkelijk vindt. Ze zal zeggen dat ze er aan bezig is, dat ze gaat proberen ervoor te zorgen dat het niet meer gebeurt. En dan gaat er misschien nog iemand in de zaal zeggen – hopelijk niet – dat het allemaal de schuld is van diegenen vooraan met hun slechte verhalen over de kinderopvang waardoor de sector in een slecht daglicht komt te staan.

Ik ben dat eigenlijk beu, collega's. Het gaat om de veiligheid van onze kleinste kinderen, en het gaat allemaal zo traag, zo moeizaam. Overmorgen zijn we exact een jaar na die vreselijke dood van een kindje in een kinderopvanginitiatief in Mariakerke. We zijn zeven maanden verder nadat we aanbevelingen formuleerden met onze onderzoekscommissie. En nu pas worden er extra inspecteurs voor Zorginspectie aangeworven. Het is goed dat ze er komen, maar de aanmeldingen zijn nog bezig. Er is dus nog geen begin van een oplossing voor de structurele problemen in de kinderopvang. Er is nog niet begonnen met de kindratio, daar is nog geen budget voor voorzien.

Eind vorig jaar was er de belofte om eindelijk eens te gaan kijken naar al die kinderdagverblijven waar het in het verleden fout was gegaan en dan stellen we nu vast dat ook hier, in 2019, al klachten waren. Dan vraag ik me af hoe het kan dat die niet zijn opgevolgd. We hoorden de laatste jaren bij heel veel verhalen hetzelfde. Het was vaak op plekken waar het in het verleden al eens fout was gelopen, waar het opnieuw fout ging.

Welke stappen werden er gezet om dit kinderopvanginitiatief op te volgen? Ik ging ervan uit dat dit echt was gebeurd bij alle opvanginitiatieven waar er in het verleden problemen waren geweest. (*Applaus bij Vooruit, Groen en de PVDA*)

**De voorzitter:** Mevrouw Saeys heeft het woord.

**Freya Saeys (Open Vld):** Minister, hoe vaak moeten wij hier in godsnaam nog staan? Hoe vaak gaan wij nog worden geconfronteerd met hallucinante dossiers van kindermishandeling in de kinderopvang?

Deze week zagen we choquerende camerabeelden. Ik denk dat iedereen van walging vervuld was. Kinderen die als een pop in bed worden gegooid. Ja, zelfs een kind met het gezicht 40 seconden in een matras drukken. Gaan staan op een kinderbedje waar een peuter in ligt om een camera af te dekken. Om een camera af te dekken: dan weet je goed dat je niet goed bezig bent. Dan maak ik me zorgen om wat er daarna is gebeurd, nadat de camera werd afgedekt.

Deze week was er weer een getuigenis, van een vader die zei zijn zoon daar na twee maanden te hebben weggehaald: die huilde telkens als hij werd afgezet, die begon slecht te eten, en plots, op een dag, was die twee tanden kwijt. De vader kreeg daarover een zeer warrig verhaal. Je zou denken dat er over dat kinderopvanginitiatief in het verleden al klachten zijn geweest, en inderdaad, in 2019 werd er een klacht ingediend door ouders. Daarin staat letterlijk te lezen: "De

laatste dag dat ik mijn kind ben gaan ophalen, heeft men mij letterlijk gezegd: 'Als uw kind nog langer blijft komen, kan ik u niet garanderen dat er met uw kind niks mis gaat gebeuren.'" Dat zijn dus eigenlijk dreigementen aan het adres van ouders dat men hun eigen kind iets zal aandoen. Als dat geen alarmtekens zijn, als dat geen signalen zijn dat daar iets ernstigs kan en zal mislopen, dan weet ik het niet. Daar is niks mee gebeurd. Pas in 2021 is er daar een onaangekondigd bezoek geweest, en wat bleek? Dat advies was eigenlijk positief. Er werd ook geen handhaving opgestart. Alles was daar in orde.

Dan komen de vragen opnieuw naar boven die we ook in de commissie hadden. Zijn we wel goed bezig met de wijze van inspecteren? Is de waarde van de MeMoQ wel de juiste om zulke situaties vast te stellen? Wij hebben een evaluatie van de MeMoQ gevraagd. Ik denk echt wel dat die superurgent is. Mijn simpele vraag is dus: wanneer zal die zijn afgerond?

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** Collega's, dank u wel. Wat de emoties betreft, u had het al aangekondigd. Ik deel die echter absoluut. Al wie de beelden heeft gezien van hoe er in een bepaalde kinderopvang in Vlaanderen wordt omgegaan met heel jonge kinderen, die kan niet anders dan gechoqueerd zijn. Beste collega's, ik heb het al bij een voorgaande vraag gesteld: er is nooit, maar dan ook nooit enige reden om met kinderen te gooien, er is *nóóit* een goede reden om kinderen te slaan, er is *nóóit* een goede reden om op een bed te gaan staan en de camera af te dekken. Dus, collega's, neen, ik kan hier totaal niet mee om, niet als mens, niet als politica. Ik vind wat er is gebeurd absoluut te veroordelen en verschrikkelijk. *(Applaus bij de meerderheid en Groen)*

Ik ga ook even naar het dossier zelf, want jullie vragen zijn absoluut terecht. Het gaat over twee samenwerkende onthaalouders die zijn aangesloten bij een organisator van gezinsopvang. Dat zijn mensen die werken in het sui-generisstatuut. Het is dan ook de taak van de organisator om die locatie op te volgen. Het eerste wat ik mij heb afgevraagd, is hoe dit in godsnaam mogelijk was. Hoe is mijn administratie, mijn inspectie op de hoogte geraakt van dit dossier, en wat hebben ze in het verleden gedaan? Ik zal hun antwoord ook aan jullie voorlezen. Ik wil immers ook geen fouten maken. Ik zal echt meegeven wat men mij heeft gemeld.

Voorzitter, mijn excuses dat ik even voorlees, maar het gaat hier om een verslag van meldingen. Eerst en vooral, wat het informeren betreft, heeft Opgroeien ons het volgende gemeld: "Op woensdag 8 februari kwam er een telefonische melding binnen van een ouder die aanklaarde dat de opvang die week plots zonder sein vooraf gesloten was. Die melding is meteen doorgestuurd naar het betrokken team Klantenbeheer. Die woensdag heeft een klantenbeheerder van Opgroeien meermaals, maar tevergeefs geprobeerd om de organisator te bereiken voor tekst en uitleg. Diezelfde dag is dit in het team Kinderopvang besproken, waarna Opgroeien donderdag opnieuw probeerde contact op te nemen met de organisator. Op 9 februari, donderdagnamiddag, kwam dan de melding vanuit het parket Oost-Vlaanderen dat er sinds het begin van de week een gerechtelijk onderzoek liep tegen de locatie, met mogelijk gevaar voor de veiligheid van de kinderen. Er was, aldus het parket, ook sprake van beeldmateriaal. Opgroeien heeft daarop onmiddellijk beslist om de opvanglocatie in Balegem met dringende noodzakelijkheid te schorsen vanuit voorzorg. Op vrijdag 10 februari is de beslissing tot schorsing aan de betrokken onthaalouders en het OCMW Oosterzele meegedeeld." Waarom aan het OCMW van Oosterzele? Uiteraard omdat zij de organisator van de opvang zijn.

Ik vervolg: "Meteen erna zijn alle ouders en ook het lokaal bestuur op de hoogte gebracht, maar die schorsing is dan gewijzigd naar een sluiting omdat in het weekend Opgroeien, opnieuw via de pers, informatie vernam over de aard en de

ernst van het beeldmateriaal en over een vroeger incident dat zich in deze opvang zou hebben voorgedaan.” Dat is trouwens het incident waarnaar jullie ook verwijzen.

“Het agentschap heeft maandagavond 13 februari na 21.00 uur het beeldmateriaal gezien. De beelden zijn absoluut choquerend” – ik heb dat al gezegd, maar ik lees het nu voor – “en dit gedrag is ontoelaatbaar”. Zij bevestigen nog eens dat er in het verleden, in 2019, inderdaad één klacht is geweest – daar kom ik straks op terug –, maar dat er buiten deze klacht nooit andere klachten over de opvang zijn geweest, ook niet vanuit de organisator. Dus op dat moment en ook de jaren daarna, kreeg Opgroeien geen enkele andere bezorgdheid of negatief signaal over de kinderopvang. Ik citeer wat men mij heeft overhandigd.

Het eerste wat ik wilde weten, was hoe ze op de hoogte zijn gebracht. Dus van de ouder die op een bepaald moment in de media zegt dat er problemen waren met zijn kindje – een mondprobleem –, was Opgroeien niet op de hoogte, aldus hun eigen verklaring.

Dan kom ik bij het incident van 2019, want dit draagt mijn bijzonder interesse weg en ik veronderstel ook die van jullie. Er was inderdaad een klacht in 2019 die toen werd beoordeeld als een contractueel geschil. We hebben natuurlijk onder tussen de politiek veranderd en we kijken sinds 2019 op een andere manier naar klachten. Wat mij interesseert, is dat als Opgroeien nu terugkijkt op die verklaring die er toen was, hoe ze dit incident dan gecatalogeerd zou hebben. We hebben dat deze middag nog eens gevraagd omdat ik daarover helderheid wil hebben en dat ook op papier wil krijgen. Men zegt ook daar dat, wanneer ze terugkijken op het incident van 2019, ze er op dezelfde manier mee zouden omgaan omdat het één incident was dat toen ook besproken is geweest.

De vraag is natuurlijk hoe je dit vermeden kon hebben. Want wat er mij nog extra heeft verbaasd, is dat er in 2021 een onaangekondigd bezoek van de inspectie is geweest. Ik wilde weten of het aangekondigd was, want dat is gemakkelijk natuurlijk, maar het ging om een onaangekondigd bezoek. Collega Saeys, is daar toen een MeMoQ afgenomen? Neen. Men meldt mij dat dat komt omdat we toen midden in corona zaten. MeMoQ betekent dat je uren in de kinderopvang of in het initiatief moet verblijven. De policy was korter, dus je moet ernaartoe gaan, maar het was op dat moment niet gebruikelijk om een MeMoQ te doen en dat hebben ze ook niet gedaan. Er is wel een inspectieverslag dat we ook met jullie gaan delen en waaruit blijkt dat na de inspectie, handhaving niet nodig was.

Dat zijn de gegevens die ik op dit ogenblik heb. Er was dus één klacht, een onaangekondigde inspectie, geen handhaving, maar toch zijn er nu, anno 2023, heel zware feiten. Collega's, we moeten alles op alles zetten om te vermijden dat dit kan gebeuren. En nu kom ik bij de vraag van collega Groothedde. Het klopt absoluut – ik heb dat ook gemeld – dat onze administratie aanvankelijk extra inspecteurs en extra medewerkers gevraagd heeft, boven op wat er uiteindelijk toegekend is. Maar de inspectie heeft, na de onderhandelingen bij de begroting, een nieuw personeelsplan gemaakt en gezegd dat ze absoluut tegemoet willen komen aan de aanbevelingen van de onderzoekscommissie. Dat moet ook, want dat is hier afgesproken. En ze zullen zich reorganiseren zodat ze daaraan tegemoet kunnen komen.

Ondertussen staan de vacatures open. Collega's Saeys en Anaf, jullie merkten op dat ze nu pas open staan. Ik vind dat ook. U weet via welke weg de dossiers bij ons lopen, dus men kan niet zelf vacatures uitschrijven. Het goede nieuws is dat er heel veel kandidaten zijn en dat er zowel voor onze administratie als voor onze inspecteurs veel interesse is. Dus ik hoop dat ik die de komende weken effectief

kan aanwerven en dat we dan eindelijk ook met het nieuwe inspectiemodel voluit aan de slag kunnen gaan.

Maar collega's, dit alles is geen troost voor de mensen die nu in de problemen zitten. Ik besef zeer goed dat deze feiten absoluut niet tolereerbaar zijn. En dat brengt me bij mijn laatste punt: het klopt absoluut dat ook de pedagogische voorwaarden voor mensen om aan kinderopvang te mogen doen, onder de loep moeten worden genomen. Het is zo belangrijk dat je pedagogisch bekwaam bent om dat te doen en zelfs als je dat bent, dan moet je te allen prijze vermijden dat er zulke situaties kunnen voorkomen. We zullen er nooit in slagen om elk uur van de dag een inspecteur in een kinderopvang te hebben. We moeten vertrouwen op de mensen en in duizenden initiatieven loopt het ook heel goed, maar dit toont opnieuw aan dat het zo belangrijk is dat mensen ook de pedagogische geschiktheid hebben om aan kinderopvang te doen. En daar stel ik me in dezen heel grote vragen bij. Dank u wel.

**De voorzitter:** Mevrouw Groothedde heeft het woord.

**Celia Groothedde (Groen):** U bevestigt natuurlijk wel een paar vragen die wij oproepen, ook in dit geval. Zorginspectie heeft onder andere als taak het her-evalueren van inspecties die zijn gebeurd. U zegt dat er een inspectie is gebeurd, maar dat dat een kortere inspectie was. Het klinkt bijna vluchtig. *(Opmerkingen)*

Ja natuurlijk, ze hebben heel zware jaren gehad, maar er is een enorme achterstand. Bijvoorbeeld in sommige types kinderopvang in Brussel zat er acht jaar tussen een en de volgende inspectie, minister. Ik houd mijn hart heel hard vast. En trouwens, daar waar het echt mis ging, zeggen ouders vaak: "Wij hadden iets in de gaten. Wij hadden door dat er iets mis zat." Maar op dit moment kunnen ouders niet kiezen waar ze hun kind naar de kinderopvang doen. Ze hangen van de kinderopvang af om te kunnen leven, werken en overleven, en ze kunnen niet naar een andere plek. Dus het aanpakken van de crisis in de kinderopvang zelf is integraal deel van veiligheid in de kinderopvang.

Ik wil ook nog eens herhalen: veiligheid in de kinderopvang is een heel schamele lat. Kinderopvang moet kwaliteitsvol zijn, pedagogisch en sociaal. En ik hoor hier in het Vlaams Parlement veiligheid telkens weer vallen als lat. Dit is een heel erg lage lat. Stel u voor dat uw kind naar school gaat en dat 's avonds het enige is dat u kunt zeggen: "Mijn kind is heel gebleven." Minister, de lat moet hoger, want de kinderopvang zelf wil zijn lat hoger leggen. Daarom stromen mensen massaal uit, omdat zij op dit moment die normen niet kunnen, willen en durven garanderen, en omdat zij schrik hebben. Dus alstublieft, wanneer wordt de lat hoger gelegd? *(Applaus bij Groen en de PVDA)*

**De voorzitter:** De heer Anaf heeft het woord.

**Hannes Anaf (Vooruit):** Minister, bedankt voor uw antwoord. Dit zijn mensen die manifest slechte bedoelingen hebben, en die zelfs iets over camera's hangen op het moment dat ze kinderen iets gaan aandoen. Dus als er in 2021 een inspectie staat, gaan die natuurlijk niet voor de neus van die inspectie met kinderen gooien. Dat gaan die natuurlijk niet doen.

Er is trouwens nooit een reden om met kinderen te gooien, maar die verhalen zijn niet nieuw. We horen dat nu al jaren en we denken elke keer dat er een aantal zaken zijn die we kunnen doen om dat te voorkomen, maar toch falen die telkens. In zo'n crisissituatie, waarbij je een onderzoekscommissie hebt gehad en waarbij iedereen zegt dat die gezondheidsinspectie ook zo snel mogelijk versterkt moet worden, begrijp ik echt niet dat het dan maanden moet duren voordat die selectieprocedures opgestart worden. Dan snap ik dus niet dat we in die situatie

de urgentie niet kunnen zien om de veiligheid te garanderen van onze kleinste kinderen.

Het is dus een goede zaak dat er veel kandidaten zijn. Dat wil zeggen dat er veel mensen zich ook aangetrokken voelen en die problematiek ernstig vinden. Ik ben er ook van overtuigd dat als we die kind-begeleiderratio in de kinderopvang naar beneden kunnen laten gaan, we daar ook meer kandidaten gaan vinden om in de kinderopvang te gaan werken. Dat is waar we u al maanden proberen van te overtuigen: dat het een en-enverhaal is, dat we moeten investeren in die kinderopvang, dat die kind-begeleiderratio naar beneden moet, en dat dat de enige manier is om ervoor te zorgen dat ouders alternatieven hebben. Want als je nu in een crèche zit waarbij er met je kind mogelijk gevaarlijke dingen gebeuren, heb je zelfs geen alternatief. Je kunt zelfs niet naar een andere crèche gaan. We hebben het daarnet ook nog gehoord in het voorbeeld van collega Saeys. Dus nogmaals, investeer om die kind-begeleiderratio naar beneden te halen. Dat gaat de structurele problemen in de kinderopvang oplossen. *(Applaus bij Vooruit en de PVDA)*

**De voorzitter:** Mevrouw Saeys heeft het woord.

**Freya Saeys (Open Vld):** Minister, ik denk dat het zeer duidelijk is dat deze mensen niet thuishoren in de kinderopvang. Als je gooien met kinderen, het laten stikken van kinderen, camera's afdekken allemaal oké vindt, dan heb je daar absoluut geen plaats en verdien je ook wel degelijk gestraft te worden, maar dat laat ik over aan het onderzoek.

We hebben heel veel aanbevelingen gedaan met onze commissie. U hebt ook al een aantal problemen aangehaald: dat pedagogische handelen, dat er een bekwaamheid moet zijn. Maar natuurlijk is er ook weer die doorstroming van informatie. Enerzijds is er blijkbaar weer een probleem tussen de dienst, het agentschap en het parket. Daar zijn blijkbaar weer zaken fout gelopen. Ik zou dit echt tot op het bot uitspitten, want dat zijn ook weer dingen die wij echt wel aangehaald hebben in onze commissie. En wat betreft de reguliere inspecties hebben wij ook met onze commissie duidelijk gezegd dat er bij reguliere controles geen onderscheid mag worden gemaakt in het type opvang.

Op dit moment is dat nog altijd zo. Mevrouw Moykens heeft ook gezegd dat men daar eigenlijk niets aan gaat veranderen: twee keer in drie jaar bij zelfstandigen en een keer in vijf jaar bij mensen bij een dienst. Ik denk dat deze casus duidelijk bewijst dat er gelijkheid in controles moet zijn, ongeacht het type opvang. *(Applaus bij Open Vld)*

**De voorzitter:** De heer Daniëls heeft het woord.

**Koen Daniëls (N-VA):** Collega's, het waren inderdaad huiveringwekkende beelden. Blijkbaar was het met voorbedachten rade, en daar til ik heel zwaar aan. Mensen die met kinderen en jongeren werken en bewust een camera gaan afdekken, dat is foute boel. Met de MeMoQ, die momentopname van hoe de kinderen in die opvang zijn, detecteren we dat niet. We moeten, zoals het ook staat in de aanbevelingen die we in de onderzoekscommissie hebben gedaan, derden mee betrekken.

Ik begrijp niet dat als in het begin van de week, op 6 februari, parket en politie op de hoogte zijn van de beelden, dat pas door een telefoon aan Opgroeien bij ons komt. Waar is die doorlopende lijn tussen politie, gerecht en Opgroeien, in de twee richtingen? Dat is ook een vaststelling die we gedaan hebben. Ik stel nog altijd vast dat er bij parketten wordt gewerkt met post-its op een map als het een belangrijk dossier is. Ook daar zie ik geen verandering bij justitie.

Het model 2 gaat over mensen die met kinderen en jongeren werken. Deze mensen die die camera hebben afgedekt, met voorbedachten rade, daar moeten we alles aan doen om ervoor te zorgen dat die morgen niet opnieuw kunnen starten.

Minister, ik heb toch een uitdrukkelijke oproep, als voorzitter van de onderzoekscommissie, om direct opnieuw contact op te nemen met de procureurs van justitie. Het kan niet dat er dagen verloren gaan en dat zij kennis hebben van kindermishandeling en dat wij niet weten wat er aan de hand is.

**De voorzitter:** Mevrouw Malfroot heeft het woord.

**Ilse Malfroot (Vlaams Belang):** Collega's, ik denk dat iedereen gechoqueerd was bij het zien van die beelden, maar het is ook een schoolvoorbeeld van een deel van de onderzoekscommissie, vooral dan van hoe het niet moet. In dit geval was er een dreiging ten aanzien van een ouder. Die staat op brief. Maar die werd toen opnieuw niet geregistreerd als klacht. Die werd geregistreerd als contractueel geschil, terwijl de inhoud van de klacht mij toch wel doet twijfelen over een contractueel geschil. Ik denk dat de dreiging ten aanzien van de ouder toch wel zeer duidelijk was. Er was dus opnieuw geen juiste behandeling van die klacht. Er is ook geen melding gebeurd door de organisator aan Opgroeien. Er is ook geen melding gebeurd van het kinderdagverblijf aan de organisator.

Ik las ook in de pers dat mevrouw Wouters stelde dat zij de organisator vergunnen en dat het belangrijk is dat die hun initiatieven goed opvolgen. Minister, ik zou u toch willen vragen om te zorgen voor een goede opvolging van die organisatoren. In dit geval was het een OCMW. Ik weet niet of u daartoe al stappen hebt gezet. Dat is echt van belang.

Het is een en-enverhaal. Zorginspectie alleen kan dat niet oplossen, want als je ter plaatse gaat – ik heb het zelf jarenlang gedaan – kun je zulke zaken niet vaststellen. Het zijn én de ouders die melding moeten doen én de organisatoren die het ook moeten melden.

Mijn vraag gaat specifiek over deze casus. U zet in uw decreet dat u bij een opheffing de organisator schorst. In dit geval is de organisator het OCMW. Wie is nu geschorst? Is het volledige OCMW geschorst door deze beslissing? Of is enkel de opvanglocatie waarvan sprake geschorst? Dat zou ik graag vernemen.

**De voorzitter:** Mevrouw Schryvers heeft het woord.

**Katrien Schryvers (cd&v):** De beelden van de crèche in Balegem zijn ronduit weerszinwekkend. Terecht loopt daar een gerechtelijk onderzoek. En terecht zijn er ook dadelijk een schorsing en een sluiting gebeurd, want waar er niet goed voor kindjes wordt gezorgd, daar is gewoon geen plek voor kinderopvang. Zulke initiatieven, zulke mensen die werken in de kinderopvang, die moeten eruit. Punt.

Gelukkig zijn er ook duizenden initiatieven waar het wel op een heel goede manier gebeurt. Ik wil dat hier toch ook nog eens even zeggen. Maar die waar dat niet zo is, daar is geen plek voor. We hebben het hier in het verleden al vaak gehad over het feit dat wanneer er sprake is van roepen, tieren, fysiek geweld, slaan en zo, het zo moeilijk is om dat te bewijzen en dat het vaak woord tegen woord is. Net daarom hebben we in de onderzoekscommissie zo uitdrukkelijk het voorzorgsprincipe naar voren geschoven.

En voortaan wordt er ook vanuit dat voorzorgsprincipe gehandeld. Ik denk dat dit superbelangrijk is, ook dat Zorginspectie wordt versterkt. Maar vaak zien we, minister, en dat is hier ook al meermaals ter sprake geweest, dat het gaat over

kleine en familiale initiatieven. Ik weet dat er in casu werd gewerkt onder een organisator, maar vaak is het wel zo. En dat betekent dat de sociale controle er kleiner is. Vandaar mijn vraag, minister, hoe kan ervoor gezorgd worden dat die kleine familiale initiatieven kunnen worden ingebed in een netwerk, zodat er veel sneller signalen kunnen worden opgepikt en er vervolgens tegen wordt opgetreden?

**De voorzitter:** Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

**Lise Vandecasteele (PVDA):** Een baby die hardhandig in een bedje wordt gegooid, of ruw wordt omgedraaid als het aan het huilen is, dat zijn afschuwelijke beelden. Minister, dit moet echt stoppen. Dit is een crèche die erkend is door de Vlaamse overheid, die subsidies krijgt van de Vlaamse overheid. Ouders moeten de garantie hebben dat hun kinderen daar minstens veilig zijn. Het is verschrikkelijk voor die kinderen, het is verschrikkelijk voor die ouders, maar het is ook verschrikkelijk voor die tienduizenden kindbegeleiders die wél elke dag het beste van zichzelf geven. Doordat de overheid er niet in slaagt die rotte appels eruit te halen, brengt dat hen telkens opnieuw in een slecht daglicht.

Minister, dit is niet de eerste keer dat er een geval van mishandeling komt bovendrijven. Dat toont aan dat er een structureel probleem is. Een structureel probleem van te lage lonen, van te weinig omkadering, van te weinig opleiding, van te hoge werkdruk. Ik hoor hier bij de Vlaamse Regering verontwaardiging, maar er gebeurt niet voldoende, minister. U kunt en moet dit aanpakken. Ik vraag me af wat er in godsnaam nog moet gebeuren vooraleer deze Vlaamse Regering haar verantwoordelijkheid neemt en zorgt voor een echt investeringsplan voor de kinderopvang in Vlaanderen. *(applaus bij de PVDA)*

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** Ik zou eerst willen vragen om een onderscheid te maken tussen enerzijds de afschuwelijke feiten die gebeurd zijn en waar de mensen alle mogelijke regels tarten en anderzijds dit gaan generaliseren en zeggen dat je nu plots alles moet doen ten opzichte van iedereen. Dit zijn mensen die wetens en willens alle regels aan hun laars gelapt hebben. Ik ga het nog eens herhalen: als ik die beelden zag, een kind in zijn bed gooien vanop afstand – ik denk dat dit meer tijd kost dan het fatsoenlijk in zijn bed leggen – dan kan werkdruk of andere argumenten, nooit de reden zijn voor wat gebeurd is. Ik ben er zo kwaad over dat men excuses zoekt en zegt dat het omwille van dit of dat is. Neen, hier zijn echt geen excuses mogelijk, geen enkele. Laat het mij heel duidelijk stellen, ik wil het nog eens herhalen, want ik ben er echt door gechoqueerd. Al wie kleine kinderen dicht bij zich heeft, en ook wie geen kinderen dichtbij heeft, moet gechoqueerd zijn.

Ten tweede merk ik op dat we na de parlementaire onderzoekscommissie een hele reeks aanbevelingen hebben gekregen en dat we die een voor een uitvoeren. Collega Saeys en collega Anaf, jullie hebben verantwoordelijkheid genomen door ze goed te keuren, door ze mee te schrijven. Het is mijn verantwoordelijkheid om te zorgen voor de uitvoering. Dat doe ik ook. We hebben dat gedaan door extra budgetten te voorzien. Er is nog veel werk aan de winkel, we zijn er nog niet. Maar het klopt niet als mensen zeggen dat we totaal geen plan hebben, dat is er wel. Ik wil dat nu even los van de feiten bekijken. Er zijn budgetten, er komen meer inspecteurs en dat inspectieplan is er. En collega Saeys, ik deel de ontgoocheling dat dit zo lang moet duren, maar mijn diensten hebben de aanwervingen niet zelf in de hand, dat weet u zelf ook. Het bijzonderste is dat ze er nu snel komen. De besluiten waren al goedgekeurd voor het jaar begon. Het is ook goed dat er mensen zijn die het willen doen, en die gaan, collega Malfroot, goed opgeleid worden.

Ten derde, wat betreft de ongelijkheid, en ik kijk ook naar collega Schryvers, gaat het hier niet om mensen die helemaal alleen aan hun lot worden overgelaten. Ik heb ook die krantenartikels gezien. Het gaat om mensen die ingebed waren in een organisatie, waar de organisatie ook in de begeleiding moet voorzien. En Opgroeien meldt mij, want ik spreek altijd met twee woorden in dit dossier, dat er ook vanuit de organisatie nooit, maar dan ook nooit, klachten gekomen zijn of maatregelen voorgesteld zijn. Uiteraard is het hier nu het initiatief dat de vergunning kwijt is, collega Malfroot, en niet het hele OCMW, want die hebben een aantal voorzieningen. Dat gesprek wordt opgenomen.

Wat de informatievoorziening met het parket betreft, collega Daniëls, heb ik de verklaringen voorgelezen. We zijn niet op de hoogte gebracht door het parket, en niet door de voorziening, maar wel door een ouder die gebeld heeft, en dan is Opgroeien in actie geschoten.

Dat zijn de feiten zoals ik ze gekregen heb, en eigenlijk moet die informatie-doorstroming op een andere manier gebeuren.

Ik ben zeker bereid om te kijken naar hoe iedereen gelijk gecontroleerd kan worden. Maar collega Saeys, dit is ook een initiatief dat om de drie jaar gecontroleerd wordt. Want, ik ken de regels niet helemaal vanbuiten, maar ik heb gekeken hoe vaak zij gecontroleerd worden en ze vallen onder de regel van de controle om de drie jaar. Maar we kunnen gerust nog eens kijken of we daarin nog extra maatregelen moeten nemen of niet. De reden is dat het groepsopvang is, en elke groepsopvang wordt sowieso om de drie jaar gecontroleerd.

Sowieso, collega's, hebben we hier nog een aantal stappen te zetten. Zo'n actieplan voer je niet uit van vandaag op morgen. Er zullen absoluut ook nog extra budgetten nodig zijn, ik heb dat hier al vaak aangekondigd. We hebben nu stap één gezet, maar de volgende stappen moeten ook deze legislatuur absoluut nog volgen.

Dank u wel.

**De voorzitter:** Mevrouw Groothedde heeft het woord.

**Celia Groothedde (Groen):** Minister, een camera belet geen enkel incident. Een straf belet geen enkel trauma. Ouders en derden zijn er niet voor verantwoordelijk om incidenten of slechte kinderopvang op te vangen. Kind en Gezin en Zorginspectie krijgen respectievelijk 60 en 50 procent van de versterking die ze gevraagd hebben. Een OCMW kan echt niet exact weten wat 'zeer goede kinderopvang' is. U wijst zelfs naar de oppositie, maar het zijn de normen van de Vlaamse Regering, het zijn de diensten van de Vlaamse Regering. En de beste preventie op dit moment, is ervoor zorgen dat er genoeg goede kinderopvang is, zodat ouders wanneer ze twijfel hebben, kunnen kiezen. Zodat wanneer het slecht gaat, zij kunnen weggaan. Zodat de rotte appels gedumpt kunnen worden.

Want op dit moment stromen de goede mensen uit. 70 procent van de studenten Kinderzorg kiest er na hun stages voor – specifiek na hun stage – om niet naar de kinderopvang te gaan. Het grootste deel van de bachelors Pedagogie van het Jonge Kind gaat niet naar de kinderopvang. En dat ligt aan de normen, minister. Want dat zeggen ze specifiek in onderzoek. De beste manier waarop u dit kunt voorkomen, is door ervoor te zorgen dat de normen nu aangepakt worden. En dat hebt u met de Vlaamse Regering, tot op dit moment nog altijd niet gedaan. *(Applaus bij Groen)*

**De voorzitter:** De heer Anaf heeft het woord.

**Hannes Anaf (Vooruit):** Minister, deze Vlaamse Regering slaagt er gewoon niet in om haar belangrijkste kerntaak te vervullen. We stellen dat keer op keer vast. Zelfs het beschermen van onze kleinste kinderen lukt niet.

Ik weet, u probeert het nu recht te trekken op basis van aanbevelingen uit de onderzoekscommissie. Maar ik denk dat dat menu nog niet half zal volstaan – en dat stellen we samen vast – om te zien wat er nog allemaal nodig is om eindelijk tot de veiligheid van die kleinste kinderen te kunnen komen.

Wanneer het gaat om het aanwerven van die gezondheidsinspecteurs, vind ik het wel een beetje flauw om u te verstoppen achter het argument: "Dat zijn niet mijn diensten die daarvoor verantwoordelijk zijn." Daar hebben die ouders en al die kinderbegeleiders echt niets aan. We kijken naar de Vlaamse Regering om haar verantwoordelijkheid daarin op te nemen. En het lukt niet rond de veiligheid, laat staan dat het lukt voor het oplossen van de structurele problemen die er in de kinderopvang zijn. En de kinderopvang is al jaren in crisis, en het wordt erger en erger.

Mijn oproep is dus nogmaals: zorg ervoor dat die veiligheid gegarandeerd wordt. Dat is de belangrijke eerste stap. Maar zorg er ook voor dat er eindelijk geïnvesteerd wordt in de structurele oplossingen voor de kinderopvang. *(Applaus bij Vooruit, Groen en de PVDA)*

**De voorzitter:** Mevrouw Saeys heeft het woord.

**Freya Saeys (Open Vld):** Minister, ik treed u volledig bij wanneer u zegt: "Er is geen enkele reden om kinderen te mishandelen."

En we moeten daar inderdaad het onderscheid maken in die kindratio, in werkdruk. Want werkdruk mag ook nooit een reden zijn om kinderen in bed te gooien, om te schreeuwen, om te slaan. Er zijn heel wat fouten gebeurd in dit dossier. En er zijn aanbevelingen geweest, maar blijkbaar is daar toch nog niet alles mee gedaan.

En natuurlijk vergt dat tijd, daar heb ik alle begrip voor. Er zijn al goede stappen gezet. Maar als ik zie dat die informatiedoorstroming weer een probleem is, als ik zie dat er bij die diensten weer problemen zijn, als ik zie dat er daar weer onvoldoende opvolging is, als ik zie dat kinderopvanginitiatieven ongelijk worden behandeld, dan denk ik toch dat we daar echt wel naar moeten kijken en ook hier weer lessen uit moeten trekken.

Want zulke zaken mogen echt, echt, echt niet meer gebeuren. Je eigen kinderen in bed gegooid zien worden, zien dat een kinderverzorgster je kinderen laat stikken: ik zou het nooit ofte nooit willen meemaken. *(Applaus bij Open Vld)*

**De voorzitter:** De actuele vragen zijn afgehandeld.

**ACTUELE VRAAG van Sam Van Rooy aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de aanstelling van UA-rector Herman Van Goethem tot nieuwe voorzitter van het Hannah Arendt Instituut**

**De voorzitter:** De heer Van Rooy heeft het woord.

**Sam Van Rooy (Vlaams Belang):** Ambtsgenoten, lieve Vlaams Belangcollega's, drie jaar geleden werd het Hannah Arendt Instituut opgericht, niet toevallig in het stadhuis van Mechelen, waar minister Bart Somers burgemeester is. Officieel wil het Hannah Arendt Instituut, ik citeer: "inspelen op onze diverse en snel veranderende maatschappij die ons grote kansen biedt en ons tegelijk voor concrete uitdagingen stelt." Het instituut, ik citeer opnieuw: "wil meewerken aan een stabiele samenleving waar iedereen zich betrokken voelt."

De realiteit is echter dat het Hannah Arendt Instituut juist meewerkt aan een samenleving waarin niet iedereen zich betrokken voelt. Uit de mensen achter het instituut, de thema's, de projecten, en de gevraagde sprekers, blijkt dat er nauwelijks diversiteit van ideologie en opvattingen is. In het Hannah Arendt Instituut is de N-VA-strekking zwaar ondervertegenwoordigd, en de Vlaams Belangstrekking is er gewoonweg niet vertegenwoordigd. Met andere woorden wordt de ideologie van de twee partijen die in peilingen ongeveer de helft van de Vlamingen vertegenwoordigen door het Hannah Arendt Instituut zo goed als gecancelld. De Duits-Amerikaanse Joodse filosofe Hannah Arendt verzette zich tegen dit soort totalitair eenheidsdenken, en draait zich dus om in haar graf.

Het is dan ook niet vreemd, helaas, dat de nieuwe voorzitter van het instituut Herman Van Goethem is. Want pas nog heeft deze woke rector van de Universiteit Antwerpen twee universiteitsmedewerkers voor onbepaalde duur geschorst, gecancelld dus, omdat ze een normaal privégesprek hadden gevoerd dat nota bene niet mocht worden gefilmd, laat staan verspreid. *(Opmerkingen van Willem-Frederik Schiltz)*

Dat zijn totalitaire praktijken aan de universiteit van de heer Van Goethem, en ik herhaal het: Hannah Arendt draait zich om in haar graf.

Kostprijs voor de belastingbetaler van dit Hannah Arendt Instituut: op drie jaar tijd meer dan 1,5 miljoen euro. Minister Somers, stop alstublieft dit degoutante misbruik van de naam Hannah Arendt. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

**De voorzitter:** Minister Somers heeft het woord.

**Minister Bart Somers:** Laat mij beginnen met collega Van Rooy te danken voor zijn heel genuanceerde vraagstelling. *(Gelach)*

Het Hannah Arendt Instituut, mijnheer Van Rooy, is inderdaad opgericht in het stadhuis van Mechelen, dat ooit het stadhuis was waar de Grote Raad van de Bourgondische Nederlanden – toen we nog de Zeventien Provinciën waren – gehuisvest was. Het is een tamelijk prestigieuze zaal, dat is juist, dat moet ik ootmoedig toegeven.

Het Hannah Arendt Instituut is opgericht als een samenwerkingsverband tussen twee universiteiten, de Universiteit Antwerpen en de VUB, en de stad Mechelen, en ondertussen zijn zowat alle universiteiten van Vlaanderen toegetreden tot het Hannah Arendt Instituut.

In de raad van bestuur zitten verschillende rectoren, en het is inderdaad zo dat dat een onafhankelijke instelling is die zelf haar voorzitter kiest. Ik heb geen ambitie om als minister in te breken in het aanduiden en het intern organiseren van instellingen in ons land. Zelfs indien wij die subsidiëren vanuit Vlaanderen gaan wij niet bepalen wie daar wel en wie daar geen voorzitter van mag worden. Dat zou een erg totalitaire kijk zijn op hoe wij onze samenleving moeten organiseren. Zij kiezen die zelf, en zij baseren dat op hun eigen statuten. Zij hebben een maatschappelijke en wetenschappelijke raad, en zij voeren inderdaad op basis van subsidiëring opdrachten uit voor de Vlaamse overheid. En ik denk dat zij dat tot nu toe op een goede en gestructureerde manier doen.

Ik heb veel vertrouwen in onze universiteiten, ik vind dat belangrijke intellectuele organisaties in Vlaanderen die binnen hun organisatie een voldoende brede diversiteit hebben. Ik heb daar geen wantrouwen tegenover. Ik zie dus eigenlijk niet goed wat het probleem zou kunnen zijn met de aanstelling van een gerenommeerde rector als professor Van Goethem tot voorzitter van de raad van bestuur van het Hannah Arendt Instituut. *(Applaus bij Open Vld, cd&v en van Björn Rzoska en Hannelore Goeman)*

**De voorzitter:** De heer Van Rooy heeft het woord.

**Sam Van Rooy (Vlaams Belang):** Ja, Herman Van Goethem, minister Somers, is niet alleen een woke rector die medewerkers cancelt, en hen ook in een heropvoedingstraject dwingt, omdat ze gewoon een privégesprek houden. Laat dat tot u doordringen. Herman Van Goethem is ook een racist, een antiblanke racist.

Ik geef u drie citaten van de heer Van Goethem.

“De toelatingsproeven vormen universiteiten om tot witte bastions.” En dat vindt de heer Van Goethem blijkbaar een groot probleem. “We denken en doen te veel vanuit een wit, West-Europees referentiekader.” En last but not least, Herman Van Goethem: “De aula’s zijn te wit.” U zou, minister Somers, terecht, – en iedereen hier – moord en brand schreeuwen, mocht iemand zeggen dat de aula’s te bruin zijn, laat staan dat die persoon ooit aan het hoofd van een door de Vlaamse Regering gesubsidieerd instituut zou kunnen staan. Heb ik gelijk of niet, minister Somers?

Nu, de N-VA is het eigenlijk met ons eens, want de N-VA noemde het Hannah Arendt Instituut terecht – ik citeer – “een veredeld communicatiebureau van de links-liberale visie”. Ik vraag mij vandaag af: vindt de N-VA dat vandaag nog altijd? (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

**De voorzitter:** Mevrouw Goeman heeft het woord.

**Hannelore Goeman (Vooruit):** Mijnheer Van Rooy, ik vind het in ieder geval opvallend dat u zich weert als een duivel in een wijwatervat tegen de aanstelling van rector Van Goethem. Is het misschien omdat de heer Van Goethem, als kleinzoon van een VNV-burgemeester (Vlaams Nationaal Verbond) en als historicus die onderzoek gedaan heeft naar collaboratie van lokale besturen met de nazi’s, zéér goed weet wat de gevaren zijn van extreemrechts en hun vertegenwoordigers vandaag, het Vlaams Belang op kop? (*Opmerkingen van Johan Deckmyn*)

Ik denk het eigenlijk wel. (*Applaus bij Vooruit, Open Vld, Groen en de PVDA*)

**De voorzitter:** De heer Van de Wauwer heeft het woord.

**Orry Van de Wauwer (cd&v):** Het Hannah Arendt Instituut wil door wetenschappelijke kennis over burgerschap, stedelijkheid en diversiteit te verbinden met inzichten van beleidsmakers, organisaties en burgers, samen zoeken naar oplossingen die een positieve impact hebben op het samenleven. Dat is ook een deel uit die missie van het Hannah Arendt Instituut.

Collega Van Rooy, die missie van het Hannah Arendt Instituut en haar doel tot positieve impact op samenleven, laat ons eerlijk zijn: dat vindt u onnodig, dat vindt u woke. Dus wat zou u daar zelf gaan doen bij dat initiatief? U wilt helemaal niet dat samenleven en diversiteit kunnen slagen, want u stigmatiseert veel liever nieuwkomers, om die uitdagingen op het vlak van een diverse samenleving te misbruiken voor uw polariserende discours, dat u hier elke week komt tentoonstellen. (*Opmerkingen van Sam Van Rooy*)

Hier in Vlaanderen wonen wij met heel wat nationaliteiten samen. En mijn stad, Antwerpen – en die delen wij, mijnheer Van Rooy, dat is gelukkig het enige wat wij delen –, is een van de meest diverse steden van de wereld. Ja, daar komen uitdagingen bij kijken. Dan is het een keuze hoe je met die uitdagingen wilt omgaan. Wil je daar een succes van maken, van dat samenleven of wil je dat laten mislukken? Wij als cd&v kiezen ervoor om daar een succes van te maken en zien in het Hannah Arendt Instituut en de universiteiten een belangrijke

partner, waarvan rector Van Goethem een uiterst geschikte voorzitter is. *(Applaus bij cd&v en Open Vld)*

**De voorzitter:** De heer Annouri heeft het woord.

**Imade Annouri (Groen):** Over een ding zijn we het misschien wel eens, collega Van Rooy: ik denk dat Hannah Arendt zich inderdaad omdraait in haar graf. Maar ik denk dat we verschillen van mening over waarom.

Ik denk dat de vraag die u hier vandaag stelt en de toon die u hanteert vooral veel meer zegt over u en jullie maatschappijvisie als Vlaams Belang. Ochtot, er is een onafhankelijke organisatie die zich inzet voor de superdiverse samenleving. *(Opmerkingen van Sam Van Rooy)*

Ja, een onafhankelijke organisatie, waarbij u niet kunt beslissen over wie er wel of niet aan boord mag zijn, waarbij u niet kunt beslissen over wat ze wel of niet vinden, waarbij u niet kunt beslissen welke mening ze hebben. Ze baseren zich namelijk op wetenschappelijk en universitair onderzoek. En daar hebt u natuurlijk een probleem mee, want dat gaat regelrecht in tegen het beleid en dat discours dat jullie brengen, keer op keer.

En wat is dan uw antwoord? Wat is het antwoord van het Vlaams Belang? Weg ermee. Qua staaltje cancelcultuur voor elke vorm van mening die ingaat tegen waar jullie voor staan, kan dit wel tellen. Gelukkig is er het vrije woord, gelukkig zijn er heel veel stemmen die ingaan tegen waar jullie voor staan. *(Opmerkingen van Sam Van Rooy)*

En ik ben er heel blij mee dat die bestaan. Ik vind het helemaal niet erg dat u uw mening uit. U bent mij nu aan het onderbreken. Ik heb braaf geluisterd naar wat u zegt, maar u pleit er wel voor om dat te cancelen. Gelukkig maar dat u vandaag heel duidelijk stelt voor welk maatschappijbeeld jullie staan, en gelukkig maar dat we met veel meer mensen zijn die daartegen ingaan, om te beginnen met het Hannah Arendt Instituut. *(Applaus bij Groen, Open Vld, cd&v en Vooruit)*

**De voorzitter:** Mevrouw Sminate heeft het woord.

**Nadia Sminate (N-VA):** Collega Van Rooy, er is een verschil tussen kritiek hebben op inhoudelijke doelstellingen van een project enerzijds en een soort vendetta voeren tegen een bepaald persoon.

Er waren van bij het begin twee universiteiten bij dit project betrokken. Het lijkt mij ook volstrekt normaal dat de andere vertegenwoordiger van de andere universiteit de opdrachten overneemt. Daar heb ik geen enkel probleem mee. Al vind ik wel, minister, dat u erover moet waken dat er geen herhaling komt van die re-inclusieopdracht voor het Hannah Arendt Instituut, zoals de heer Van Goethem heeft voorgesteld.

Los daarvan blijf ik vinden dat 1,2 miljoen euro een veel te ruim budget is voor de taken die het Hannah Arendt Instituut zijn toebedeeld. Al moet ik u wel bedanken, minister, voor het feit dat de opdrachten een beetje scherper gesteld geweest zijn na mijn herhaaldelijke tussenkomsten.

Minister, ik ben ervan overtuigd dat de budgetten veel beter op het terrein zouden kunnen worden gebruikt en ik zal dat blijven herhalen bij elke gelegenheid die zich voordoet.

**De voorzitter:** Minister Somers heeft het woord.

**Minister Bart Somers:** Een gezond meningsverschil hoort thuis in een parlementaire democratie. Ik kijk daar wat anders naar. Laat mij beginnen met te

zeggen dat ik de eer en het genoegen heb gehad om naar het graf van Hannah Arendt te gaan kijken en mij aan het Bard College – ten noorden van New York – wat te gaan verdiepen. Ik heb daar aandachtig geluisterd en geen enkele draaibeweging waargenomen. Daar wordt niet veel in graven rondgedraaid. Dat even terzijde.

Twee: wat zegt u eigenlijk ten gronde, meneer Van Rooy? Als ik dat goed probeer te begrijpen, dan zegt u dat het een schande is dat je subsidies geeft aan een organisatie waar iemand als Herman Van Goethem voorzitter wordt. Dus we gaan, denk ik, een soort Orbán-Van Rooy-toets moeten doorvoeren in Vlaanderen om na te gaan: als we aan een organisatie subsidies geven, doen die wel wat wij zeggen? Praten die wel onze taal? Zijn die kritisch, ja of nee? Kiezen die een juiste voorzitter? Ja, dan heb ik hier onmiddellijk een heel lijstje voor mezelf samengesteld. De Jeugdraad heeft deze week nog een kritische brief geschreven naar de Vlaamse Regering. Ja, dat kan eigenlijk niet, we moeten die subsidies stoppen en die voorzitter moet daar buiten. De vakbonden krijgen geld van Vlaanderen. U mag het mij niet kwalijk nemen, maar ik ben het daar niet altijd mee eens: ik vind dat we die moeten afschaffen. Ik vind al een paar bondgenoten. *(Opmerkingen en applaus bij het Vlaams Belang)*

De Boerenbond doet in dat stikstofakkoord volgens sommigen toch wel wat moeilijk. Moeten we die subsidies niet terugtrekken? Over Natuurpunt kunnen we hetzelfde zeggen, die doen bij het stikstofakkoord ook niet altijd gemakkelijk. Dus: subsidies afpakken. De voorzitter van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), wat zegt die allemaal? Gedaan met de SERV-subsidies. Quid de Vlaamse Volksbeweging? Ben ik het ook niet altijd mee eens, subsidies weg. En dan is er het Vlaams Belang. Die krijgen ook subsidies. Die voorzitter zegt ook allerlei dingen, die gooit mensen uit zijn partij buiten. Misschien kunnen we die ook buitenzetten en dan is dat misschien een carrièrekans voor u, mijnheer Van Rooy. *(Opmerkingen bij het Vlaams Belang)*

Dus ik denk, dames en heren, beste vrienden: tot welk niveau zakken wij hier in Vlaanderen? Elk pluralisme, elke diversiteit wordt belachelijk gemaakt, wordt verdacht gemaakt. We kunnen niet verdragen dat er nog mensen zijn die een andere mening hebben dan die van ons. We gaan subsidies geven of niet geven op basis van het feit dat mensen ons napraten of niet. Dat is niet mijn beeld van een divers en open Vlaanderen; dat staat haaks op uw betoog. U praat eigenlijk altijd wel over cancelcultuur, maar als je het goed beluistert en een beetje dieper graaft in uw stellingen, dan zit de grote cancelcultuur bij u. Die zit in uw partij, die niet kan verdragen dat er mensen zijn met een andere mening. En ik betreur dat, mijnheer Van Rooy. *(Applaus bij Open Vld, cd&v, Groen en Vooruit)*.

**De voorzitter:** De heer Van Rooy heeft het woord.

**Sam Van Rooy (Vlaams Belang):** Ik dacht dat alcohol was afgeschaft in de koffiekamer, maar de wartaal die ik tot hier toe heb gehoord van u allen, bewijst eigenlijk het tegendeel. Herman Van Goethem schorst twee medewerkers omdat ze gebruikmaakten van hun vrije mening om een privégesprek te houden. En dat is hier voor niemand een probleem, voor niemand. Sterker nog, hij wordt directeur van het Hannah Arendt Instituut, genoemd naar de Joodse filosofe die streed tegen dat soort totalitair denken, tegen dat soort totalitaire acties.

Het standpunt van het Vlaams Belang blijft – in tegenstelling tot dat van de N-VA – glashelder: geen miljoenen euro's Vlaams belastinggeld voor een zoveelste diversiteitsinstituut. Wat hadden we met dat geld kunnen doen? Hadden we daar een gehandicapte op de wachtlijst niet beter mee geholpen, met dat geld? En ik blijf het herhalen: als zo'n instituut dan toch gesubsidieerd zou worden, dan zou het een – u gebruikt dat woord toch zo graag, als het gaat over etnische diversiteit –

‘afspiegeling’ moeten zijn van onze samenleving op ideologisch vlak, op politiek vlak, van het ideologisch diverse Vlaanderen.

Ik herhaal tot slot: in het Hannah Arendt Instituut wordt de N-VA-stem, de N-VA-strekking gemarginaliseerd en de Vlaams Belang-strekking wordt genegeerd. Het is onvoorstelbaar dat de N-VA hiermee instemt. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

**De voorzitter:** De actuele vraag is afgehandeld.

**ACTUELE VRAAG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het groen licht voor de Vlaamse toetsen in het onderwijs**

**De voorzitter:** De heer Daniëls heeft het woord.

**Koen Daniëls (N-VA):** Minister, collega's, we hebben hier al regelmatig gesproken over de Vlaamse toetsen. Toetsen die we in het regeerakkoord hebben opgenomen om de vinger aan de pols te houden.

Op dit moment moeten we het doen in Vlaanderen met buitenlandse toetsen: een steekproef die zich om de aantal jaren veruitwendigt in Vlaanderen en waar we dan proberen de vinger aan de pols te houden, maar telkens met vier, vijf jaar verschil. Dus pas na twee toetsen kun je zeggen: het gaat naar beneden. En dan ben je tien jaar verder, tien jaar verder vooraleer je effectief kunt ingrijpen.

Niet alleen op Vlaams niveau, collega's, voor ons, als parlementsleden, die hier 15,3 miljard euro Vlaams belastinggeld in steken, maar ook voor de scholen. De scholen hebben dat nodig om te weten waar ze nu staan, niet alleen voor zichzelf, maar ook in relatie met andere scholen met eenzelfde profiel, om te zien waar ze moeten bijsturen.

We kunnen hier debatten voeren, collega's. Het is niet omdat je meet, dat het beter gaat. Maar het is wel omdat je meet, dat je sneller kunt bijsturen om het beter te doen. En ja, collega's, je kunt ook zeggen dat het lerarentekort een veel groter probleem is. Daar kun je allemaal over debatteren. Maar ook leerkrachten willen wel weten waar het mis gaat, en waar ze in hun klaspraktijk, in hun school, maximaal kunnen bijsturen. Vandaar die Vlaamse toetsen, in het belang van de onderwijskwaliteit.

Minister, het is nu een goede zaak dat de Vlaamse Regering heeft kunnen beslissen. Ik zou nu over die beslissing kunnen spreken, maar ik focus op het advies van de Raad van State. Want in dat advies, collega's, lezen we twee heel belangrijke zaken. Eén: de Raad van State zegt in zijn advies duidelijk dat, om de onderwijskwaliteit te monitoren, dergelijke toetsen geen inbreuk zijn op de onderwijsvrijheid. Collega's, ik denk dat dat voor ons, als parlement, over alle partijen heen, een belangrijk signaal is. De Raad van State zegt dat onderwijskwaliteit belangrijk is. Twee: de Raad van State zegt dat het niet-publiek maken van die resultaten om ranking te vermijden, oké is. En daar hebben we eigenlijk twee belangrijke zaken. Maar ondanks dat gegeven, hoor ik toch nog altijd kritische geluiden over die toetsen, vanuit de onderwijswereld, over die onderwijsvrijheid.

Dus, minister, is mijn vraag: hoe zult u omgaan met die kritische vragen die nog leven omtrent die toetsen, onder andere in verband met de onderwijsvrijheid?

**De voorzitter:** Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts:** Ten eerste: neen, dit is geen zaligmakend instrument om de tanende onderwijskwaliteit met een vingerknip in orde te brengen. Maar het is

wel een essentieel instrument om bij die evolutie, die zich toch al twintig jaar heeft afgespeeld op het vlak van dalende onderwijskwaliteit, het tij te keren. Ik ben blij dat we nu zover staan, want u hebt de voordelen opgesomd, maar een van de voordelen is ook dat we op grond van die data desnoods, in extremis, kunnen ingrijpen in die scholen die stelselmatig minder presteren, en daar zorgen voor een begeleidingstraject.

Ik ben dus blij dat het advies van de Raad van State positief is. We moeten erkennen: er was een lange aanloop, en het was geen 'walk in the park'. Verschillende argumenten werden opgeworpen, al dan niet met nobele intenties. Ik ben blij dat de Raad van State, één, heel duidelijk heeft geantwoord dat de vrijheid van onderwijs – ik citeer letterlijk – "niet in het gedrang" is, en dat die, twee, inzake de openbaarheid van bestuur suggereerde om nog een kleine aanpassing te doen in functie van de geheimhouding. Hij laat toe dat ouders en schoolraden, in extremis, als ze echt een belang kunnen doen gelden, ook inzage kunnen hebben in de cijfers, maar dan zijn ze even goed gebonden aan de geheimhouding daarvan. Dat hebben we dan aangepast.

Dat wil dus zeggen: binnenkort komen we naar u, komen we naar dit parlement, en kunnen we het debat nog eens ten gronde gaan voeren. Maar ik denk dat enkele essentiële hordes bij dezen genomen zijn, en dat verschillende argumenten beantwoord zijn, ook dankzij dit advies van de Raad van State. Ondertussen blijven we niet stilzitten. We bereiden een generale repetitie voor, namelijk de kalibratie, om het met een duur woord te zeggen, met de eerste echte toepassing op een staal van zo'n 21.000 leerlingen in het vierde leerjaar en het tweede leerjaar secundair onderwijs. Dat zullen we binnen enkele maanden doen, en vervolgens kunnen we ook verder gaan met de uitrol in 2024 van de eerste echte Vlaamse toetsen.

**De voorzitter:** De heer Daniëls heeft het woord.

**Koen Daniëls (N-VA):** Dank u, minister. Het decreet is één zaak, dat is de grond. Maar dan komen de toetsen natuurlijk zelf, toetsen die ontwikkeld worden. Een aantal onderwijsverstrekkers hebben al eigen toetsen, maar die data, collega's, hebben wij niet, die kennen wij hier ook niet in het parlement. We weten niet hoe die verder worden aangewend in de scholen, al dan niet. Die zijn er inderdaad. Ik hoor opnieuw een aantal koepels die zeggen dat ze eigenlijk al zulke toetsen hebben, en dat dat dus niet nodig is. Ik wil eigenlijk een oproep doen: laat ons nu die wetenschappelijk ontwikkelde toets over heel Vlaanderen samen vastpakken, en samen gebruiken in het belang van de onderwijskwaliteit.

Minister, ik heb toch nog een bijkomende vraag over de uitwerking hiervan. U zegt dat de kalibratie gebeurt. In 2024 komen de uiteindelijke toetsen. We hebben de mensen in onze commissie gehad die daar uitleg bij gaven, waarbij ze toch wel aangaven dat de leerwinstmeting in het secundair, tussen het begin van het secundair en halfweg het secundair, moeilijker is dan in het basisonderwijs. Misschien dat u daar nog even op kunt ingaan, op de hoegrootheid van de operatie van die toetsen.

**De voorzitter:** De heer Laeremans heeft het woord.

**Jan Laeremans (Vlaams Belang):** Collega's, wij verheugen ons ook over het juridisch advies van de Raad van State over de Vlaamse toetsen maar dat belet niet dat wij nog met een aantal inhoudelijke vragen blijven zitten. Hoe kun je de toegevoegde waarde van een school meten in die leerresultaten tussen bijvoorbeeld het zesde leerjaar en het tweede middelbaar aangezien je daar toch moeilijker kunt aantonen of bepaalde tekorten in de lagere school dan wel in de eerste graad van het secundair zitten? Dat probleem is nog groter wanneer je het verschil meet tussen het tweede en het zesde middelbaar omdat er in die periode

van vier jaar toch heel wat leerlingen van school en of van richting veranderen. Op de laatste hoorzitting van de commissie werd dat probleem door de deskundigen toegegeven maar hoe kan men dat nog remediëren?

**De voorzitter:** Mevrouw Meuleman heeft het woord.

**Elisabeth Meuleman (Groen):** Ik denk dat er aanvankelijk heel wat kritische geluiden waren als het over die centrale toetsen ging, niet in het minst van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) die toch waarschuwde voor een aantal gevaren die reëel zijn bij centrale toetsen, zoals die rankings waardoor scholen met elkaar zouden kunnen worden vergeleken en waardoor je echt een wedstrijd tussen scholen krijgt en het 'teaching to the test', de te enge focus op die zaken die getoetst worden, wiskunde en taal, en niet meer op de rest. Er zijn dus wel een aantal reële gevaren bij centrale toetsen.

Wij waren dan ook kritisch, zeker in het begin, toen we nog niet wisten hoe die toetsen er zouden uitzien. De hoorzitting met de mensen van het steunpunt die de toetsen hebben ontwikkeld was inderdaad bijzonder interessant, en in zekere zin, ook geruststellend. Aan heel wat bezorgdheden werd tegemoetgekomen. Ook de Raad van State zegt dat het publiek maken niet hoeft en dat is een geruststellende zaak. We zien een goede evolutie maar we mogen ook niet onderschatten, minister en mijnheer Daniëls, en jullie gaan daar nogal licht over, dat het de bedoeling is om de onderwijskwaliteiten te verbeteren. Dat betekent dat als de resultaten daar zijn, de scholen de middelen gaan moeten krijgen om te verbeteren, voor leerkrachten te zorgen.

**De voorzitter:** Uw vraag alsjeblieft?

**Elisabeth Meuleman (Groen):** Wat gaat u doen, minister, in opvolging van die toetsen? Hoe gaat u ervoor zorgen dat er kan worden geremedieerd waar nodig?

**De voorzitter:** De heer De Gucht heeft het woord.

**Jean-Jacques De Gucht (Open Vld):** Ten eerste zijn wij grote voorstander van deze toetsen, omdat ze inzetten op Nederlands en wiskunde. Dat zijn de twee basisvakken die je natuurlijk ook nodig hebt om de andere vakken te beheersen, maar het belangrijkste in het geheel is dat het gaat over leerwinst. We gaan die, met andere woorden, op een veel kortere periode dan bij de andere toetsen in kaart kunnen brengen. Het Programme for International Student Assessment (PISA) en de andere toetsen worden maar om de zoveel jaar georganiseerd. We gaan heel snel kunnen ingrijpen en dan is de vraag, minister, op welke manier u die remediëring ziet op en welke manier u een traject gaat uitbouwen voor die scholen waar er te weinig leerwinst is. Op welke manier gaat de Vlaamse Regering ervoor zorgen dat daar ingegrepen wordt?

Wat de onderwijsvrijheid betreft, zijn diegenen die daar altijd het meest over toeteren, diegenen die geen enkel probleem hebben om elke keer langs de kassa te passeren als het nodig is.

**De voorzitter:** De heer De Witte heeft het woord.

**Kim De Witte (PVDA):** Ik heb twee punten waarvan het eerste aansluit bij de vraag van collega Meuleman. Het grote probleem van de Vlor was de rankings die een effect zouden kunnen hebben op de schoolkeuze van de ouders. U zegt dat u de scholen, en ook de ouders, verplicht om dat geheim te houden. Hoe gaat u vermijden dat die geruchten rondgaan? Hoe gaat u dat specifiek vermijden? Ik zie dat niet. Ouders gaan kijken naar de resultaten en ze doorvertellen aan andere ouders. Ik denk dat dat gevaar blijft. Ik zou graag uw mening daarover

horen. Komen er dan sancties? Ik zie het heel moeilijk realiseerbaar om te vermijden dat die geruchten gaan circuleren.

Ten tweede is er ook een bezwaar rond extra werklast. Ik lees in die kalibratienota over een toetscoördinator, een toetsassistent en een datacoach die moeten worden aangesteld. Wat is concreet de werklast voor scholen rond die centrale toetsen?

**De voorzitter:** Mevrouw Vandromme heeft het woord.

**Loes Vandromme (cd&v):** De Raad van State spreekt zich uit over de vrijheid van onderwijs. Het is goed dat er een decretaal kader komt waarop het steunpunt zich kan baseren om de Vlaamse toetsen verder uit te werken. Minister, collega's, misschien moet er toch een keer een masterclass rond de vrijheid van onderwijs georganiseerd worden want zomaar aan de kassa passeren? Ik zie het verband niet. Misschien kan wat extra uitleg voor een aantal collega's daarbij helpen.

Want, collega's, het ontbreken van het kader zorgt ervoor dat er toch een aantal zaken niet duidelijk waren ondanks het feit dat er ook al een aantal concrete stappen gezet werden. Straks, collega Daniëls en anderen, zullen we wellicht in de commissie Onderwijs nog over dit decretaal kader van gedachten kunnen wisselen. Want wat er nodig is, is gedragenheid bij het veld om samen zaken aan te pakken, minister, zoals u het aangeeft.

Er zijn in de hoorzitting inderdaad een aantal zaken naar voren gekomen, zoals bijvoorbeeld ook het toevoegen van eigen toetsitems aan de Vlaamse toetsen. Minister, is daar al enige duidelijkheid over?

**De voorzitter:** Mevrouw Goeman heeft het woord.

**Hannelore Goeman (Vooruit):** Het is zo lief dat de heer Daniëls de minister hier een forum geeft om het te hebben over een dossier dat wel eens lijkt te lukken. Nu, laat het heel duidelijk zijn: we zijn grote voorstander van die toetsen. Het is een goede manier om de vinger aan de pols te houden van de kwaliteit van ons onderwijs. Ik denk ook dat het nodig is. Dat neemt niet weg dat we inderdaad ook een aantal vragen en bezorgdheden hebben, bijvoorbeeld of ze gaan waarmaken wat er allemaal beloofd wordt. Daar zijn toch nog wat losse eindjes, bijvoorbeeld over het meten van de leerwinst, over hoe je eindtermen gebruikt om te testen in het vierde leerjaar als die eigenlijk maar vastgelegd worden tijdens het zesde leerjaar. Er zijn ook nog vragen over de openbaarheid van bestuur en het vermijden van rankings tussen goede en slechte scholen. We zijn niet helemaal gerustgesteld.

Maar wat mij heel erg interesseert is wat ik lees: "Scholen die herhaaldelijk beneden verwachting presteren, moeten een verplicht begeleidingstraject volgen." Bon, wat betekent dat? Wat is herhaaldelijk? Wat is beneden verwachting? Wie gaat dat bepalen? Hoe zien de begeleidingstrajecten eruit? Wie gaat die organiseren? Want laat ons eerlijk zijn: met testen alleen gaan we er niet geraken. Daarna moeten we met die resultaten aan de slag. Dat vraagt ook personeel. Dat is er vandaag niet. Ik doe nog maar eens een oproep om ook werk te maken van dat lerarentekort want, heel eerlijk, als we geen leerkrachten hebben om daarna met de kwaliteit aan de slag te gaan, dan gaat er echt niks veranderen.

**De voorzitter:** Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts:** Ik voel hier een 'Kumbaya'-momentje aankomen want ik zie dat kamerbreed iedereen voorstander is, soms met enige terughoudendheid en er worden wat vragen naar centen gesteld. Dat is traditioneel, maar dat is

prima. Ik noteer de kamerbrede steun in dit Vlaams Parlement. Het is ook normaal want zo zijn we niet langer een van de laatste OESO-landen (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) die zoiets niet kent, die de notie van centrale toetsten niet kent. Wij zijn nog een van de weinigen in de OESO die dat niet hebben en dan kunnen we dus ook die stap zetten.

Maar toegegeven, het is een gigantische operatie want die toetsen worden digitaal afgenomen. Het zijn dan nog eens adaptieve toetsen. Dat wil zeggen: wanneer je op een vraag minder scoort, krijg je ook iets makkelijkere vragen. Scoor je goed op een vraag, krijg je iets moeilijkerere vragen. Het is niet zo gemakkelijk uit te werken. Daarenboven spreek je ook over een massa. We gaan nu de kalibratieoefening op 21.000 leerlingen toepassen. Maar vanaf 2024 starten we echt in het vierde leerjaar en in het tweede jaar secundair onderwijs, dan spreek je over 140.000 leerlingen. Tegen 2027 gaan we de toets toepassen op het vierde en zesde leerjaar en het tweede en het zesde jaar secundair onderwijs, dan spreek je over 280.000 tot 300.000 leerlingen die allemaal een toets digitaal zullen doen. Dat geeft ook het voordeel dat voor de leerkrachten en de directies de werklast toch beperkt is. Men kan zelfs die testen integreren naar eigen keuze of ter vervanging van eigen toetsen doen, net zoals de koepels ook kunnen beslissen om toetsitems toe te voegen in de toekomst. Dat maakt het technisch nog een beetje complexer, maar dat maakt het mogelijk dat we nog meer domeinen en vakken bevragen. Dit is, denk ik, volledig ten dienste van de scholen en van de directies.

En ja, wanneer we problemen vaststellen, wanneer we zien dat er sommige scholen stelselmatig onderpresteren, gaan we inderdaad zorgen voor ondersteuning.

Daarvoor moeten we geen warm water uitvinden, we hebben daarvoor de onderwijsinspectie en we hebben daarvoor pedagogische begeleidingsdiensten. Die zijn net ook daarvoor geëquipt, uitgerust. Dat zal dus ook hun taak zijn, desnoods op grond van de inzichten van de onderwijsinspectie en eventueel met externe expertise erbij – dat kan allemaal, we moeten daar niet op vooruitlopen.

Dit kan alleszins enkel leiden tot een betere ondersteuning van de scholen, dat we het mogelijk maken dat we ons volledig onderwijsveld een spiegel voorhouden, dat we de evolutie van de onderwijskwaliteit kunnen gadeslaan, dat de scholen zich kunnen vergelijken met vergelijkbare scholen. Ik denk niet dat er veel leerkrachten en directies zijn die niet nieuwsgierig zijn om te weten hoe zij het doen in vergelijking met een vergelijkbare school: zijn ze goed bezig op het vlak van Nederlands en wiskunde of hebben ze werkpuntjes?

Ten derde kunnen we, zoals gezegd, optreden ten aanzien van die scholen die stelselmatig onderpresteren.

Wat betreft de grootte van de operatie, moet ik nog meegeven dat we het afgelopen jaar in stilte al twee pilootstudies hebben gedaan bij vijfduizend leerlingen, vooral om zowel in het basisonderwijs als het secundair onderwijs na te gaan hoe het IT-luik presteert en hoe de vragen worden ontvangen.

We gaan hier zo accuraat mogelijk te werk, ook wat betreft de uitvoering van de toetsen zelf. Dat is immers ook een heikele klus, die moeten ook gedragen zijn en goed corresponderen met de bestaande eindtermen/minimumdoelen. Ook inzake de leerwinst is het expertisecentrum een traject aan het uitwerken. Ik denk dat dit goed kan lopen. Het is een echt huzarenstukje, een titanenwerk, maar desondanks absoluut noodzakelijk voor de kwaliteit van ons onderwijs.

**De voorzitter:** De heer Daniëls heeft het woord.

**Koen Daniëls (N-VA):** Collega's, ik zie leerlingen van de Broederschool in Sint-Niklaas in de tribune zitten. Daar zit de toekomst, minister.

Het is inderdaad belangrijk dat die toetsen er zijn, zodat we zo snel mogelijk die vinger aan de pols hebben.

De vraag van de collega is terecht. Als we vaststellen dat er scholen zijn waar het minder gaat, moet er snel en vlot kunnen worden ingegrepen en moeten die scholen en leerkrachten ook weten wat er aan de hand is en hoe ze moeten bijsturen.

Want collega's, het gaat inderdaad over adaptief. Dat is belangrijk en wordt weleens vergeten. Adaptief betekent niet dat er één punt is dat al dan niet moet worden behaald. Nee, we hebben wel degelijk de uitdaging om maximaal uit de leerlingen te halen wat erin zit. Het is dus niet gewoon het vastleggen van een lat en erover of eronder.

Collega's, ik besluit. Deze coalitie en de N-VA hebben altijd gezegd dat we de vinger aan de pols willen houden, dat de onderwijskwaliteit centraal staat en moet worden gemeten en opgevolgd. Met deze Vlaamse toetsten wordt dat waar-gemaakt, is het juridisch verankerd. Er waren kritieken en bezorgdheden. De minister heeft daar telkens op gezegd dat hij ervoor zou zorgen dat het onderbouwd is. Ik stel vast dat het vandaag onderbouwd is en zelfs gestaafd is door de Raad van State. *(Opmerkingen. Applaus bij de N-VA)*

**De voorzitter:** De actuele vraag is afgehandeld.

**ACTUELE VRAAG van Thijs Verbeurgt aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de onderfinanciering van het hoger onderwijs**

**ACTUELE VRAAG van Brecht Warnez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de financiële toestand van universiteiten en hogescholen**

**ACTUELE VRAAG van Jos D'Haese aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de financiering van het hoger onderwijs en het inschrijvingsgeld**

**ACTUELE VRAAG van Karolien Grosemans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het voorstel van de rectoren om het inschrijvingsgeld aan de universiteiten te verhogen**

**ACTUELE VRAAG van Gwendolyn Rutten aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de oproep van de rectoren om het inschrijvingsgeld in het hoger onderwijs te verhogen**

**De voorzitter:** De heer Verbeurgt heeft het woord.

**Thijs Verbeurgt (Vooruit):** Collega's, kunnen gaan studeren aan een universiteit of hogeschool zonder je zorgen te moeten maken of jij of je ouders dat wel kunnen betalen, was decennialang vanzelfsprekend. Meer zelfs, decennialang was dat de motor van vooruitgang in Vlaanderen. Het was de manier om jongeren

kansen te bieden, om hen hun talenten te laten ontwikkelen en zo als samenleving collectief vooruit te gaan.

En net die motor staat vandaag onder druk. Studeren kost steeds meer geld, zodanig dat steeds meer studenten en ouders zich de vraag stellen of ze dit nog wel kunnen betalen en of studeren aan een hogeschool of universiteit wel nog iets voor hen is. En net op dat moment komt deze week de cri du coeur van bepaalde rectoren om het inschrijvingsgeld drastisch te verhogen. Niet per se omdat ze dat zelf willen, maar vanuit de vaststelling dat de middelen die ze van de Vlaamse overheid krijgen onvoldoende zijn om te doen wat ze willen doen.

De Vlaamse rectoren zeggen heel duidelijk dat de basisfinanciering die zij krijgen niet volstaat. Zij hebben meer middelen nodig. De onvolledige en niet-indexering van de werkingsmiddelen vreet aan de financiering. Als wij als Vlaamse Regering, als Vlaamse overheid, als Vlaams Parlement onderwijs echt belangrijk vinden – wat u en uw partij telkens opnieuw zeggen, minister – dan is mijn vraag: waar blijft die financiering? Waarom bespaart u jaar na jaar op de werkingsmiddelen? *(Opmerkingen van minister Ben Weyts)*

U noemt mij een leugenaar. Ik heb dat gehoord, minister. Dat pik ik niet. De Vlor zegt letterlijk: 82 miljoen euro minder door de niet- en onvolledige indexering van de middelen. Dat zijn niet mijn woorden, minister. De Vlaamse Onderwijsraad en de rectoren zeggen duidelijk dat u bespaart op de werkingsmiddelen.

Als u het niet eens bent met de rectoren dat de inschrijvingsgelden verhoogd kunnen worden, hoe gaat u er dan wel voor zorgen dat ons onderwijs betaalbaar en toegankelijk blijft voor iedereen? *(Applaus bij Vooruit en van Björn Rzoska en Kim De Witte)*

**De voorzitter:** De heer Warnez heeft het woord.

**Brecht Warnez (cd&v):** Er zijn inderdaad drie rectoren, van de drie grootste Vlaamse universiteiten, die pleiten voor het verhogen van het inschrijvingsgeld voor de studenten. Voor alle duidelijkheid – ik vind het belangrijk om dat daarbij te vermelden –: ze geven ook aan dat ze sociale correcties willen, hogere studiegelden, uitbreiding van de groep die studiegelden krijgt. Maar voor de grote massa, voor de meeste studenten, moet het dus omhoog, aldus de drie rectoren.

Volgend academiejaar betalen de studenten 1092 euro voor een academiejaar. Rector Van Goethem spreekt erover om dat te verhogen naar 2000 euro. Voor rector Sels mag er 300 à 350 euro bij. Rector Van de Walle spreekt over 400 euro.

De redenen van die uitspraken kennen we natuurlijk. Dat is de oefening die op de Vlaamse universiteiten aan het lopen is, de zoektocht naar besparingen. We moeten daarbij vertellen dat de kliks een van de redenen zijn waarom die besparingen lopen. Maar daarnaast zijn er de afgelopen jaren en maanden natuurlijk ook de onverwacht stijgende energieprijzen, de onverwacht stijgende bouwkosten, de onverwacht stijgende personeelskosten, de onverwachte inflatie.

Laat het duidelijk zijn dat besparingen nooit op de kap van de studenten mogen gebeuren. Besparingen kunnen niet door de inschrijvingsgelden te verhogen. Ik zal nooit een handtekening zetten onder dat decreet. Maar het is wel een signaal van onze universiteiten om te zeggen dat het lastig is.

Het is nooit onze bedoeling geweest om universiteiten kopje onder te duwen, en dat zal ook nooit onze bedoeling zijn, natuurlijk. Minister, onze studenten zijn de grondstof van Vlaanderen. We moeten die koesteren. Het is tijd om te handelen en te onderhandelen. Het financieringssysteem is bijzonder complex, maar de

doelstelling moet in elk geval duidelijk zijn: de studenten mogen nooit de dupe zijn.

Welke stappen zet u al en zult u nog zetten, minister, om een visie op lange termijn te kunnen ontwikkelen over de financiering van ons hoger onderwijs, zonder dat studenten daarvan de dupe zijn? (*Applaus van Willem-Frederik Schiltz*)

**De voorzitter:** De heer D'Haese heeft het woord.

**Jos D'Haese (PVDA):** Minister, ik denk dat we een unicum hebben vandaag. We staan hier allemaal, en niet voor een ballonnetje dat u hebt opgelaten, maar de rectoren deze keer. Het is ook een slecht ballonnetje, in die zin is het zeer gelijklopend. Maar het is toch een unicum. Het spijt me zeer, maar het is wel zo.

De universiteiten willen het inschrijvingsgeld voor het hoger onderwijs verdubbelen naar 2000 euro. Dan vraag ik me af: spreken die rectoren af en toe met hun eigen studenten? Want toen een tijdje geleden werd aangekondigd dat het inschrijvingsgeld volgend jaar al meer dan 1000 euro zou bedragen, heb ik veel berichten gekregen van studenten die zeggen dat ze dat niet meer trekken. Ze doen al twee studentenjobs om hun studies te kunnen betalen, ze zitten al in een kot met schimmel omdat ze niet beter kunnen betalen.

Ja, ons onderwijs is kapot bespaard. Er is keihard bespaard op ons hoger onderwijs. En ja, onze hogescholen en universiteiten hebben vandaag torenhoge energiefacturen. Maar de oplossing daarvoor is niet de factuur door te schuiven naar de studenten, echt niet. De oplossing daarvoor is ons onderwijs opnieuw deftig te financieren en die grote energiemultinationals aan te pakken. Ik kan me dus hoegenaamd niet vinden in het voorstel om het inschrijvingsgeld te verhogen. 2000 euro: u moet zich eens indenken dat u twee of drie kinderen hebt en dat u niet alleen inschrijvingsgeld moet betalen maar ook een kot, transport, boeken, lesmateriaal.

Waar de rectoren wel gelijk in hebben, en absoluut een punt hebben, is dat die besparingen in het hoger onderwijs zijn doorgeslagen. Het gaat over 80 miljoen euro nog dit jaar. Het cijfer van de Vlor was tekenend: van 133.000 universiteitsstudenten in Vlaanderen, is er voor 10.000 geen financiering. En u noemt dat geen besparingen.

Minister, mijn vraag aan u is dus: gaat u eindelijk stoppen met die besparingen op ons hoger onderwijs en starten met een herinvestering in ons hoger onderwijs? Mijnheer Warnez, u zegt dat u nooit uw handtekening zult zetten onder beleid dat bespaart op hoger onderwijs en waarbij een verhoging van het inschrijvingsgeld wordt doorgevoerd. (*Opmerkingen van Brecht Warnez*)

U hoeft dat niet meer te doen, want u hebt dat al gedaan in de vorige legislatuur: 400 miljoen euro aan besparingen en een verhoging van het inschrijvingsgeld, dat vandaag op meer dan 1000 euro komt. (*Applaus bij de PVDA. Opmerkingen van Brecht Warnez*)

**De voorzitter:** Mevrouw Grosemans heeft het woord.

**Karolien Grosemans (N-VA):** Minister, de rector van de Katholieke Universiteit Leuven, de heer Luc Sels, deed in december een oproep: laten we eens nadenken over het verhogen van het inschrijvingsgeld voor onze universiteiten en hogescholen. Het gaat dan om gezinnen met hogere inkomens. De rectoren van de Universiteit Antwerpen en de Universiteit Gent hebben zich daar nu bij aangesloten. Ze benadrukken wel dat het niet enkel gaat om inkomsten voor de universiteiten. Ze willen er met dat geld ook voor zorgen dat meer studenten recht hebben op een studiebeurs. Over de bedragen zijn de heren rectoren het

nog niet eens. We lezen in de krant van een bedrag van 400 euro dat erbij zou komen tot een verdubbeling tot 2000 euro. Minister, mijn vraag voor u is eigenlijk heel kort: zal men het inschrijvingsgeld voor de 60 procent studenten uit gezinnen met hogere inkomens verdubbelen?

**De voorzitter:** Mevrouw Rutten heeft het woord.

**Gwendolyn Rutten (Open Vld):** Minister, ik sluit me aan bij de collega's vóór mij, met de vaststelling dat we weten dat we in ons land eigenlijk geen grondstoffen hebben. We moeten het hebben van jonge mensen die willen studeren, die zich ontwikkelen, die het verschil maken in hun leven. Daarom is het hoger onderwijs zo ongelooflijk belangrijk. Dat kost handenvol geld. Dat kost een investering van de overheid, maar dat kost ook voor ouders bijzonder veel. Dat is niet alleen het inschrijvingsgeld. Daar komt nog van alles bij. Daar komen boeken bij. Daar komt een kot bij. Heeft iemand de evolutie van de kotprijzen de afgelopen maanden en jaren nog gevolgd? Dat rijst echt de pan uit. Met andere woorden, dat is voor ouders een serieuze investering om te dragen.

De basisfinanciering van de universiteiten staat onder druk. Het studentenaantal neemt toe, maar die basisfinanciering volgt eigenlijk niet. Het is om die reden dat universiteiten naar ouders en studenten beginnen te kijken. Ze zijn overal aan het zoeken hoe ze dat onderwijs kwalitatief kunnen garanderen. Ik denk dat de boodschap hier, los van partijgrenzen, duidelijk is. Dat is nog niet dikwijls gebeurd. Het is misschien omdat het valentijn is dat alle partijen tezamen zeggen: "Weet je wat, bij de ouders en bij de studenten moet je het niet gaan halen." Minister, dat wil dan echter wel zeggen dat wij dringend het debat moeten opstarten voor de komende jaren over hoe we onze universiteiten financieren, over hoe we die basisfinanciering herstellen en hoe we ervoor zorgen dat we de enige grondstof die we hebben, hersenen, ook de komende jaren vitaal en levend houden. *(Applaus bij Open Vld en Vooruit)*

**De voorzitter:** Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts:** Dank u wel. Wil ik, willen wij als Vlaamse Regering spreken over de financiering van het hoger onderwijs? Ja. Net daarom hebben we ook de opdracht gegeven tot de uitvoering van wat men met een dure term een 'spending review' noemt. Daarbij nemen we inderdaad de financiering van het hoger onderwijs, die toch vrij complex is, onder de loep, in alle rust en sereniteit. Het debat is inderdaad recent opgeflakkerd en daarbij zijn er verschillende voorstellen gelanceerd door diverse rectoren. Een van de voorstellen was inderdaad om het inschrijvingsgeld te verhogen tot 2000 euro voor de 60 procent hogere inkomens. Dat was één voorstel. Dat heeft het debat misschien geen deugd gedaan, want vervolgens zegt men bij de PVDA dat het grote gevaar om de hoek loert, dat we dra naar 2000 euro inschrijvingsgeld gaan. De opzet van die studie is niet het doorschuiven van de factuur naar de studenten of de ouders. De opzet is wel ten eerste zorgen voor meer transparantie. Er zijn immers heel veel verschillende parameters en zelfs niet alle hogeronderwijsinstellingen hebben een volledig duidelijk zicht op welke parameter welke financiering oplevert.

Twee: ze zorgen inderdaad voor een correcte financiering.

Drie: we moeten de verhouding tussen kwantiteit en kwaliteit durven te bekijken. We moeten namelijk de vraag stellen in welke mate een studentgedreven financiering, wat er nu absoluut in zit, ertoe geleid heeft dat er wat concurrentie is en dat veel hogeronderwijsinstellingen proberen zoveel mogelijk studenten te vergaren. En je ziet trouwens ook dat dat ongelofelijk goed lukt, want steeds meer mensen stromen door naar het hoger onderwijs. Er wordt hier een apocalyptisch beeld geschetst dat er de afgelopen jaren een daling van het aantal studenten in het hoger onderwijs zou zijn, maar het tegendeel is waar. Er is een sterke

stijging, maar we zien ook dat die studentgedreven financiering ertoe leidt dat sommige studenten niet op hun plaats zitten. 25 procent verlaat het hoger onderwijs zonder een diploma en dat is geen goed cijfer. We moeten de verhouding tussen kwaliteit en kwantiteit zeker ook in rekening brengen en daarover durven te spreken.

Maar wil dat zeggen dat we intussen op onze handen zitten en dat ik, als het gaat over de financiering van het hoger onderwijs, hier sta met het schaamrood op de wangen? Nee, absoluut niet. Je moet bekijken wat we extra hebben geïnvesteerd en ja, ook extra hebben bespaard. Die besparingen zijn afgesproken bij de start van de regering en ik wil die ook kwalificeren. Het gaat namelijk over het overslaan van twee kliks. Dat is voor de buitenwacht waarschijnlijk Latijn, maar u weet waarover ik het heb. Daar is een prijskaartje aan verbonden, net zoals aan het overslaan van één opstap in het integratiedecreet en de inkanteling van de graduaten. Dat samen maakt dat we in deze volledige regeerperiode een besparing van 190 miljoen euro hebben gerealiseerd. En vervolgens ga ik eens kijken naar wat we hebben gedaan qua investeringen, en dan kan ik u een heel lange opsomming geven – een veel langere opsomming die me te ver zou brengen – die onder andere gaat over de onderwijsbelastingseenheden waaraan we 20 miljoen euro extra hebben gegeven voor de hogescholen en de cao hoger onderwijs.

Maar wat we vooral ingrijpend en fundamenteel hebben gedaan, is het herbekijken van de indexering van de lonen. Tot vandaag werd er gewerkt met een soort fictieve index die eigenlijk van de reële index afweek en die quasi altijd in het nadeel was van de hogescholen en universiteiten en hen veel geld heeft gekost. We zetten dat recht en hebben extra middelen uitgetrokken om de vertrekbasis op te trekken, want als je gaat indexeren op grond van de reële index en met een indexprovisie werkt, dan is het vertrekpunt van cruciaal belang.

De som van al die maatregelen maakt in deze regeerperiode 390 miljoen euro. Dus een investering van 390 miljoen euro en een besparing van 190 miljoen, dat is een netto saldo van 290 miljoen euro, zonder covidmaatregelen en de oplopende kost van de studiebeurzen. Ook daarover kan ik nog een boompje opzetten. De studiebeurzen zijn, in vergelijking met het begin van deze regeerperiode, ongelofelijk gestegen, namelijk met 29 procent. Dus dat tel ik er zelfs nog niet bij. Dat maakt – en misschien hebben de rectoren dat ook wel vermeld in hun interviews en heeft die positieve boodschap de mediacensuur niet gehaald, dat weet ik niet – dat ik kan zeggen dat we met deze regering inderdaad naar de toekomst kijken en onder ogen zien dat er een correcte en transparante financiering moet komen en dat we dat doen met een spending review en we alles in het werk stellen om ervoor te zorgen dat we dat doen op grond van gedegen inzichten en cijfers. Maar ondertussen moeten wij hier niet staan met het schaamrood op de wangen. Alles kan absoluut beter, maar we hebben als Vlaamse Regering een gedegen investering in het hoger onderwijs gedaan waar we absoluut niet beschaamd voor moeten zijn. (*Applaus van Koen Daniels*)

**De voorzitter:** U hebt één fan.

De heer Verbeurgt heeft het woord.

**Thijs Verbeurgt (Vooruit):** Het applaus is overweldigend, minister. En het is wellicht veelzeggend, want u hebt zonet niet alleen mij voor een leugenaar uitgemaakt, maar ook de rectoren. Want u zegt dat ze zonder reden klagen, dat er niet is bespaard en dat er meer geld is. De rectoren kennen toch de realiteit van hun instellingen? Die zien toch de noden die zij hebben?

Bent u recent al eens in een auditorium geweest in het begin van het academiejaar, waar studenten op de trappen moeten zitten wachten? Bent u al eens gaan kijken hoeveel een kot kost? Dus de kosten stijgen en de kwaliteit daalt.

Minister, u maakt hier een opsomming en geeft een complexe uitleg over alles wat u doet om toch maar de realiteit niet onder ogen te hoeven zien. Dat is de realiteit waar studenten, docenten en rectoren elke dag mee geconfronteerd worden: dat u bespaart op de basisfinanciering. U zorgt ervoor dat er minder middelen per student zijn. *(Opmerkingen van minister Ben Weyts)*

Nee, minister, u mag zeggen wat u wilt, een student die in 2014 100 euro waard was, is er vandaag minder waard, terwijl het leven duurder is geworden. U geeft minder geld. U belooft naar de toekomst te kijken, na vier jaar ministerschap belooft u een onderzoek. Wat de universiteiten vandaag vragen, zijn middelen. Wat gaat u vandaag doen om extra middelen te voorzien voor ons hoger onderwijs? *(Applaus bij Vooruit, Groen en van Kim De Witte)*

**De voorzitter:** De heer Warnez heeft het woord.

**Brecht Warnez (cd&v):** Minister, u hebt gelijk dat financiering in ons hoger onderwijs enorm ontransparant en zeer complex is. Er zijn in elke instelling, denk ik, zelfs mensen die narekenen of wat ze krijgen wel klopt en of ze wel genoeg krijgen van de Vlaamse overheid, terugsturen als ze te weinig krijgen et cetera. Het is dus goed dat we daar een oefening in doen via de spending reviews. Maar in het begin van de legislatuur had u ook nog wel wat meer ambitie: u ging ook de inputfinanciering aanpassen. Mag ik uit uw antwoord concluderen dat het niet meer de bedoeling is om deze legislatuur die inputfinanciering aan te passen, ook in het kader van snellere oriëntering en heroriëntering?

Het is natuurlijk niet het eerste signaal dat er komt vanuit de universiteiten dat ze het moeilijk hebben. We hebben daar in december nog een vraag over gehad van collega Daniëls, naar aanleiding van uitspraken van rector Sels over de verhoging van het inschrijvingsgeld. Het is niet het eerste signaal. Dat komt uiteraard door een aantal onverwachte zaken: personeel et cetera. Hebt u in de tussentijd ook al even samengezeten met de rectoren om ook wel een keer een inschatting te maken van hoe groot die cri de coeur is, of dat een terechte cri de coeur is, en of we daar iets aan kunnen doen, aan moeten doen?

**De voorzitter:** De heer D'Haese heeft het woord.

**Jos D'Haese (PVDA):** Eerst en vooral minister, denk ik dat u niet hebt geantwoord op de vraag van een aantal collega's of u achter een verhoging van het inschrijvingsgeld staat. *(Opmerkingen van minister Ben Weyts)*

Laat u mij even uitspreken in plaats van onmiddellijk zo nerveus te reageren. U hebt het niet gezegd. *(Opmerkingen van minister Weyts)*

Kalm, kalm. Mag ik verder?

**De voorzitter:** U mag verder, en u, minister, moet zwijgen.

**Jos D'Haese (PVDA):** Oké heel goed. Ik denk, als ik iedereen hier heb gehoord – straks hebben we nog wel interventies uit de zaal, waarschijnlijk – dat er in dit parlement een consensus is om niet naar een verhoging van het inschrijvingsgeld te gaan. Mijn vraag aan u is dus: is er een garantie dat we deze legislatuur niet naar een verhoging van het inschrijvingsgeld gaan? *(Opmerkingen)*

Ik denk het ook, maar ik zou graag de bevestiging van de minister horen. Amai, het is hier niet gemakkelijk om vandaag een tussenkomst te doen.

**De voorzitter:** Uw filmpje zal niet goed zijn.

**Jos D'Haese (PVDA):** Voorzitter, filmpjes daar ben ik echt niet mee bezig. *(Gelach. Opmerkingen)*

Ik ga niet over andere collega's spreken.

Om het toch een beetje serieus te houden: u mag hier met heel veel cijfers en cijfertjes afkomen, maar de realiteit is dat de financiering per student daalt en dat het hoger onderwijs daar al jaren aan de alarmbel trekt, zeker vandaag in de energiecrisis, en ik vind dat u dat onderschat, minister. Men zit in de problemen om die facturen te betalen, en ik vind dat u dat probleem onderschat.

En dus is mijn vraag opnieuw: gaat u dat vastpakken? Ik ben blij voor die grote studies, ik wil het ook wel eens hebben over de gesloten enveloppen, over de input-outputfinanciering. Daar is heel veel mis mee. Maar bent u bereid om vandaag te zorgen voor een correcte financiering zodat de universiteiten en hogescholen hun facturen kunnen betalen zonder het geld bij de studenten te moeten gaan halen? *(Applaus bij de PVDA)*

**De voorzitter:** Mevrouw Grosemans heeft het woord.

**Karolien Grosemans (N-VA):** Minister, ik ben in ieder geval tevreden dat er een groot debat zal worden gevoerd over de toekomstige financiering van de hogescholen. En dat mag dan ook heel open en eerlijk gevoerd worden, met alle cijfers op tafel. Ik lees dat de universiteiten nu ook geld vragen voor hun infrastructuur. Uit cijfers van collega Daniëls blijkt dat zij toch op een berg van 3 miljard euro zitten aan beleggingen. Dat is toch een stevige financiële reserve, die elk jaar oploopt. Die is voorzien voor investeringen, voor studentenvoorzieningen, voor innovatie. Dat mag dan ook wel op tafel komen.

Wordt ons hoger onderwijs kapot bespaard, zoals ik hier een collega hoor zeggen? Neen, absoluut niet. Ons hoger onderwijs wordt totaal niet kapot bespaard. Er komt 200 miljoen euro bovenop. De universiteiten en hogescholen krijgen meer geld, maar dat stijgt inderdaad niet recht evenredig met het aantal studenten. Maar daar moeten we ook eerlijk in zijn: er zijn heel wat studenten die niet al hun studiepunten opnemen, die daar jaren blijven hangen zonder dat ze hun diploma behalen en die eerder geheroriënteerd moeten worden. Maar dat is ook meteen de verantwoordelijkheid van de universiteiten.

Ik kijk uit naar het grotere debat. Misschien kunt u er nog iets meer over zeggen of die review al klaar is en wanneer we starten met dat debat. *(Applaus van Kathleen Krekels)*

**De voorzitter:** Mevrouw Rutten heeft het woord.

**Gwendolyn Rutten (Open Vld):** Minister, er is door de collega's aangehaald dat de financiering van het hoger onderwijs weinig transparant is. Maar wat er wel duidelijk aan is, is dat de basis van het geheel basisfinanciering is die moet dienen om hoger onderwijs en universitair onderwijs in te richten voor de studenten. Dat is als het ware de eerste pijler in je financiering. Daarnaast heb je een tweede, een derde, een vierde pijler en nog een aantal kleinere, meer particuliere financieringsvormen.

Pijler twee is gestegen, pijler drie is gestegen, pijler vier is gestegen, ongeveer met tussen de 35 en de 40 procent. Daar wordt in geïnvesteerd. Dat gaat over fundamenteel onderzoek, toegepast onderzoek, projecten.

Maar pijler één, minister, het basisonderzoek, het geld dat we nodig hebben om voor de studenten onderwijs te organiseren, dat is eigenlijk een beetje achterop gebleven. Die stijging is niet 35 à 40 procent. Die is 15 procent. En dus zien we

dat het aantal beschikbare middelen per student daalt in plaats van toeneemt of gelijk blijft.

Minister, tenzij dat u wilt – en niemand van ons wil dat – dat men dat bij de ouders gaat halen, is het onze verplichting om dat geld te voorzien en die basisfinanciering te garanderen. Dat kan op verschillende manieren. Bent u bereid om het parlement te betrekken bij deze oefening? Want het is een fundament van onze kenniseconomie. (*Applaus van Willem-Frederik Schiltz*)

**De voorzitter:** De heer Danen heeft het woord.

**Johan Danen (Groen):** De kern van het debat hier gaat over de betaalbaarheid van ons hoger onderwijs. Een gebrek aan financiële middelen zou nooit een reden mogen zijn voor studenten om niet verder te gaan studeren. En dat is vandaag steeds meer het geval. Ik maak me daar zorgen over, vooral omdat ik zie dat onder andere de kotprijzen stijgen. En ook de inschrijvingsgelden zijn al met 11 procent gestegen, maar de studietoelagen volgen geen gelijke tred. Die zijn maar met 5 procent gestegen.

Mijn vraag is dus tweeledig, minister. Wilt u de studietoelage met gelijke tred laten stijgen als het inschrijvingsgeld? En wilt u voor de allerkwetsbaarste studenten de studietoelage fors verhogen? (*Applaus bij Groen*)

**De voorzitter:** De heer Slagmulder heeft het woord.

**Kristof Slagmulder (Vlaams Belang):** Wij van het Vlaams Belang zijn alleszins geen voorstander om het inschrijvingsgeld te verhogen, want dat zorgt ervoor dat er meer beursstudenten bij zullen komen. Wij zien ook liever andere maatregelen om die onderfinanciering aan te pakken. Deze regering moet de hogeronderwijsinstellingen geven waar ze decretaal recht op hebben, zoals het toekennen van de groeipaden, en hen ook meer slagkracht geven, zodat ze de extra taken die ze erbij hebben gekregen, goed kunnen uitvoeren.

Er zitten momenteel ook te veel studenten in richtingen waarvan je weet dat ze die eigenlijk niet aankunnen. En dat kost handenvol geld. Daarom pleit onze fractie ook voor meer bindende toelatingsexamens, zodat we jongeren van wie we weten dat hun slaagkansen zeer klein zijn, tijdig kunnen tegenhouden om een foute beslissing te nemen. Dat, gecombineerd met strenge studievoortgangsmatregelen, zorgt voor een kleinere, maar meer kwaliteitsvolle studentenpopulatie. Op die manier kan de Vlaamse overheid meer geld investeren per student. En dat komt uiteindelijk iedereen ten goede. (*Applaus van Jan Laeremans*)

**De voorzitter:** Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts:** Ik zit natuurlijk op vrij regelmatige basis samen met de rectoren. Zij weten ook dat er een spending review wordt besteld en uitgevoerd. Ik herhaal dat het doel daarvan niet is om de factuur door te schuiven naar de studenten en de ouders. Dat heb ik daarstraks ook al eens gezegd. Bij deze doe ik het nogmaals. Wel is het doel om te kijken naar transparantie en naar de verhouding kwantiteit-kwaliteit en inderdaad te zorgen voor een correcte financiering.

Zoals gezegd, is dit het parcours dat we met deze regering gereden hebben: netto 200 miljoen euro in deze regeerperiode.

Maar vervolgens zegt u dat we die cijfers gewoon in de wind moeten slaan en dat dat allemaal niet klopt. Ik geef u gewoon de cijfers mee die u ook in de begroting kunt lezen.

We kijken ook naar de toekomst. Ik denk dat dit een positief palmares is. Mijnheer Verbeurgt, als u zegt dat dit allemaal niet waar is, dat het is allemaal veel te weinig is, dan verwijs ik naar de passage van de socialisten. We hebben toen onder andere een 'Smetbelasting' gekregen, die niet alleen refereert aan een smet op de financiering van het hoger onderwijs, maar ook aan de bedenker ervan. Als u het hebt over de niet-indexering van de werkingsmiddelen op het hoger onderwijs: dat is net door de socialisten ingevoerd. De factuur is onder-tussen al opgelopen tot een 100 miljoen euro.

Er is nog een tweede 'Smetbelasting' ingevoerd, namelijk de lineaire besparing op het hoger onderwijs vanaf 2012, denk ik, met jaarlijks 16 miljoen euro, een factuur van bijna 200 miljoen euro, dat is tot op heden een factuur van 300 miljoen euro. Ik zou uzelf dus toch niet te zeer naar voren schuiven als diegene die de beste recepten voorhanden heeft. Wij kunnen hier in deze regeerperiode – opnieuw, we bekijken de toekomstige financiering – een positief palmares voorleggen van 200 miljoen euro.

Wat betreft de studiebeurzen wil ik toch ook duidelijk maken dat die zijn gestegen, dat heb ik daarstraks gezegd. Je hebt enerzijds de indexering, je hebt anderzijds het gegeven dat ondertussen 26 procent van de studenten een studietoelage krijgt; 2 procent zijn bijna-beursstudenten. Maar 26 procent krijgt dus een studietoelage en krijgt dus ook een lager inschrijvingsgeld. En het is altijd zo dat de studietoelage hoger is dan het inschrijvingsgeld. Ook dat is een waarheid die we moeten zeggen, en die maakt dat we, onder meer daardoor, kunnen spreken over een heel democratische toegang tot ons hoger onderwijs. Daar is een kostenplaatsje aan verbonden. Alleen al voor deze regeerperiode zijn we voor die studietoelagen alleen geëvolueerd van 97 miljoen euro in 2019 naar, denk ik, 126 miljoen euro tot 2022. Dat is een toename van 29 procent. Dat is, denk ik, billijk. Het is ook extreem nodig, zo blijkt uit de praktijk. Maar dat zorgt ervoor dat we inderdaad kunnen spreken over een heel democratische toegang. Dat willen we absoluut behouden, garanderen, en we willen er ook voor zorgen dat die financiering in de toekomst wordt aangepast: een correcte en transparante financiering, die ook een correcte verhouding tussen kwantiteit en kwaliteit in rekening brengt. (*Applaus bij de N-VA*)

**De voorzitter:** De heer Verbeurgt heeft het woord.

**Thijs Verbeurgt (Vooruit):** Minister, het is bijzonder veelzeggend dat u in de verdediging van uw eigen beleid niet verder geraakt dan een reflectie op een verleden toen u zelf op een kabinet werkte en ik buiten op straat stond te betogen. Maar dat is voor onze eigen rekening. De realiteit van uw beleid, minister, is dat u nog niet aan de enkels komt van het beleid dat socialistische ministers op Onderwijs hebben gevoerd: invoering van een maximumfactuur in het lager onderwijs, open-endfinanciering voor het leerplicht onderwijs, kliks ingevoerd; allemaal manieren om de betaalbaarheid van ons onderwijs te garanderen. En wat stelt u daartegenover? Een studie die ooit eens, wellicht tijdens de volgende legislatuur, tot oplossingen zal moeten leiden.

Minister, voor ons is het glashelder: op een moment dat mensen verzuipen in de facturen kan er van een verhoging van het inschrijvingsgeld geen sprake zijn. Wat er wel moet gebeuren, is een Vlaamse Regering die haar verantwoordelijkheid neemt, die zorgt dat er voldoende middelen zijn. Want het is misschien niet het doel van uw beleid, maar wel het resultaat ervan: de factuur komt uiteindelijk altijd weer bij dezelfde mensen terecht, bij de studenten en bij de ouders. Dat is het resultaat van vier jaar Vlaamse Regering, van vier jaar Ben Weyts. (*Applaus bij Vooruit*)

**De voorzitter:** De heer Warnez heeft het woord.

**Brecht Warnez (cd&v):** Collega's, er is met heel wat cijfers gegoocheld en gesmeten in alle richtingen, en soms weet je niet meer wat klopt en niet helemaal klopt. Ik denk dat we daar een heel grondig debat moeten over voeren.

Ik wil nog even terugkomen op het topic dat mevrouw Grosemans heeft aangebracht over de financiële reserves. Het is ook iets wat collega Daniëls regelmatig aanhaalt, de grote financiële reserves bij de universiteiten. Ik denk dat de collega's ook wel weten dat daar een groot stuk sociaal passief in zit. Maar we moeten er ook eens objectief kunnen over spreken, of het te veel of te weinig is. Ik vind het altijd moeilijk met die grote bedragen te gaan smijten, alsof die universiteiten rijke bastions zijn.

Laat ons dat debat naar de commissie brengen. Ik heb goesting om deze legislatuur nog wel eens iets te doen rond die financiering, en niet alleen die onderzoeken af te wachten. Laat ons daar in de commissie verder over spreken, voorzitter. Het hoger onderwijs is namelijk veel te belangrijk om gewoon links te laten liggen.

Dank u wel.

**De voorzitter:** De heer D'Haese heeft het woord.

**Jos D'Haese (PVDA):** Minister, als het niet lukt om als volgende job die van minister-president vast te krijgen, kunt u nog altijd een carrière als goochelaar beginnen, denk ik. Want goochelen met cijfers is natuurlijk wel echt uw specialiteit. 200 miljoen euro, u kunt daar mee schermen, maar u weet heel goed, minister, dat als je daar de evolutie van de studentenaantallen en de inflatie van de afgelopen jaren naast legt, je er niet komt. U weet heel goed dat je dan uitkomt bij de cijfers van de universiteiten, namelijk: minder centen per student. Dat weet u heel goed.

En u hebt natuurlijk gelijk dat u niet bent begonnen met de besparingen. Dat is inderdaad al veel langer begonnen, onder minister Pascal Smet. Als student heb ik mee op straat gestaan voor een herfinanciering van ons onderwijs. U zat hier toen in het parlement, hebt op het knopje geduwd en hebt al die besparingen doen passeren. *(Opmerkingen)*

Dan staat het verkeerd op Wikipedia. U was in ieder geval ondervoorzitter van de N-VA en zal er ook wel iets over te zeggen hebben gehad.

De legislatuur daarna, minister, kwamen besparingen onder Hilde Crevits op het hoger onderwijs: verhoging van het inschrijvingsgeld. U was toen minister van Mobiliteit in de regering. U hebt dat allemaal laten passeren. Ik stond toen – het zal u misschien niet verbazen – opnieuw op straat om te betogen tegen de verhoging van het inschrijvingsgeld, en heb daar trouwens mevrouw Crevits voor het eerst ontmoet.

U bent nu minister van Onderwijs en zet u nu al die besparingen recht, waar u zoveel kritiek op hebt? Maar nee, u doet er gewoon nog een schepje bovenop. *(Opmerkingen van minister Ben Weyts)*

Het is toch waar, of niet? Hebt u de besparingen van de vorige legislatuur rechtgezet, ja of nee? Ik denk het niet. Hebt u er nieuwe aan toegevoegd? Ik denk het wel. De tijd is op om van dit onderwijs iets beters te maken. Ik doe dus toch een oproep, minister, om niet te blijven wachten op studies en commissies, maar eindelijk eens te handelen en te zorgen voor een goede financiering van ons hoger onderwijs. *(Applaus bij de PVDA)*

**De voorzitter:** Mevrouw Grosemans heeft het woord.

**Karolien Grosemans (N-VA):** Collega's, ik onthoud dat er 200 miljoen euro bovenop komt voor het hoger onderwijs.

Twee, wij voeren een debat over een correcte en transparante financiering van het hoger onderwijs. Dat doen we hier in het parlement, maar dat kan zeker ook in de commissie. En een verhoging van de inschrijvingsgelden is niet aan de orde.

Minister, in 1979 – wij waren toen 9 jaar – kwamen de studenten op straat. Ze waren toen woedend vanwege de verhoging van het inschrijvingsgeld naar 10.000 frank. We moeten absoluut voorkomen dat de studenten nu, anno 2023, op straat gaan komen voor een verhoging van 80.000 frank. *(Applaus bij de N-VA)*

**De voorzitter:** Mevrouw Rutten heeft het woord.

**Gwendolyn Rutten (Open Vld):** Minister, het klopt dat studiebeurzen in ons systeem veel goed maken. Maar voor u met die cijfers – ik ga toch ook het woord 'goochelen' gebruiken – goochelt, doe ik misschien één vaststelling. De studiebeurzen zijn in de afgelopen periode geïndexeerd met 0,7 procent. 0,7 procent, terwijl de inflatie, minister, op hetzelfde moment 12 procent bedroeg. Het kan best zijn, dat er vanwege de economische toestand meer mensen gebruik moeten maken van die studiebeurzen, maar of die nog de werkelijke kost dekken, vind ik het bestuderen waard. Het ligt op de tafel en moet wat ons betreft op de tafel komen, om te gaan kijken dat als we studiebeurzen geven, mensen daar ook effectief nog mee toekomen. Ook dat werk – de commissievoorzitter was hier – leg ik op de tafel van de commissie Onderwijs. Ik heb uw uitgestoken hand goed begrepen. Als u er geen tijd voor hebt, minister, zullen wij er in het parlement werk van maken. *(Applaus bij Open Vld en Vooruit)*

**De voorzitter:** De actuele vragen zijn afgehandeld.

**ACTUELE VRAAG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het stijgend aantal leerlingen dat geschorst wordt**

**De voorzitter:** Mevrouw Vandromme heeft het woord.

**Loes Vandromme (cd&v):** Minister, met mijn meest zwoele stem wil ik het hebben over verontrustende cijfers.

**De voorzitter:** Moeten we u alleen laten? *(Opmerkingen. Gelach)*

**Loes Vandromme (cd&v):** Dat zijn verontrustende cijfers, minister: per dag worden twintig leerlingen aan de deur gezet. En dat is toch wel een cijfer dat ons moet verontrusten. Dat zijn cijfers die ik trouwens vorig jaar ook al heb opgevraagd, waar we het al over hebben gehad in de commissie Onderwijs, en die blijven stijgen. Ik vestig ook nog de aandacht op leerlingen die in het basis-onderwijs les volgen die jammer genoeg ook aan de deur gezet worden.

Collega's, ik wil toch benadrukken dat scholen niet zo lichtzinnig omgaan met het schorsen van leerlingen. Er kan pas preventief geschorst worden als er al een aantal andere maatregelen werden genomen. Soms is het nodig in het belang van de leerling zelf, maar soms ook in het belang van de medeleerlingen en de leerkrachten. Maar meestal zit de problematiek veel dieper, minister, want elk kind heeft recht op goed onderwijs, en het leerrecht mag in geen enkele omstandigheid geschonden worden, want kinderen die voor een gesloten schooldeur staan, zijn jammer genoeg vogels voor de kat.

Maar ik vind het heel opmerkelijk dat 12,5 procent van die leerlingen dan geen nieuwe school vindt. En de CLB-sector (centrum voor leerlingbegeleiding) doet de oproep om meer preventief te werken. Ook de kinderrechtencommissaris geeft aan dat we een goed evenwicht moeten bewaren tussen zorgbeleid en sanctiebeleid, en ook de NAFT-aanbieders (naadloos flexibel traject) bevestigen dat.

Minister, het lerarentekort zorgt ervoor dat zorgleerkrachten hun eigenlijke job niet meer kunnen doen, maar voor de klas worden gezet om les te geven. Dat zorgt ervoor dat dat zorgbeleid en dat preventief werken onder druk komen te staan. Vorig jaar hadden we het over dezelfde cijfers, minister, toen had u het over de pedagogische begeleidingsdiensten, over het decreet Leersteun, de brede basiszorg. U zou de cijfers monitoren, er zou een onderzoek komen, maar we zien dat de cijfers toch blijven steken, minister.

Heel concreet luidt mijn vraag als volgt: wat zult u doen aan het leerrecht van kinderen die tijdelijk of definitief geschorst worden?

**De voorzitter:** Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts:** Bedankt voor de vraag, want ik betreurde de communicatie die daaromtrent heeft plaatsgevonden. Dat was weer een poging om een negatief beeld te schetsen en impliciet zelfs directies en leerkrachten wat te gaan hekelen, alsof die lichtzinnig zo'n oordeel zouden gaan vellen.

Het is inderdaad zo dat er soms leerlingen zijn met gedragsproblemen, en dat er soms tegen moet worden opgetreden, al was het maar om de rest van de klas en de school te beschermen. En dan zijn er drie mogelijke maatregelen: ofwel een preventieve schorsing, wat wil zeggen dat je nog op school mag komen, maar dat je bijvoorbeeld een vak niet mag volgen. Dan heb je een tijdelijke uitsluiting tot maximaal vijftien dagen, of een definitieve uitsluiting. U zegt dat 20 leerlingen per dag uit hun school worden buitengezet. Dat is niet waar, het zijn 26.000 maatregelen, maatregelen. Dat is dus de som van dat geheel. Daar zit natuurlijk ook al een dubbeltelling in, omdat men meestal niet onmiddellijk tot een definitieve uitsluiting beslist, maar dat het meestal ook eerst een preventieve schorsing is, dan een tijdelijke uitsluiting en dan een definitieve uitsluiting. Die communicatie is dus fundamenteel fout.

Als je trouwens vervolgens niet gaat vergelijken met de vorige jaren – ja, natuurlijk zijn het er meer in vergelijking met de coronajaren – maar met de jaren voor de coronacrisis, en het effectief hebt over de essentie, namelijk enkel de definitieve uitsluitingen, dan zie je dat dat ongeveer gelijk is. Ik heb hier de cijfers: voor het schooljaar 2018-2019 zijn dat er 3539, voor het schooljaar 2021-2022 zijn dat er 3516. In dat perspectief is er zelfs een lichte daling, maar goed. Om maar te zeggen dat dat eigenlijk een foutieve voorstelling van de zaken is. Ik betreur dat, ik heb vertrouwen in leerkrachten en directies. En ik vind het goed dat zij soms in extremis een maatregel nemen die nodig is als er gedragsproblemen zijn, of als er een probleem met respect of met discipline is, en dat men dan uiteindelijk die maatregelen neemt. Ik vind dat soms inderdaad nodig. Dat was in het verleden nodig, dat is vandaag ook nog nodig, en dat zal altijd nodig zijn. *(Applaus bij de N-VA)*

**De voorzitter:** Mevrouw Vandromme heeft het woord.

**Loes Vandromme (cd&v):** Minister, in mijn vraag heb ik duidelijk aangegeven dat scholen er niet lichtzinnig over gaan, dat wil ik toch nog eens zeggen. *(Opmerkingen van minister Ben Weyts)*

Anderzijds denk ik dat we echt onze ogen niet mogen sluiten voor deze cijfers. Als ik op bezoek ga bij scholen of directeurs hoor, dan is dat toch wel een van de

meest precare vragen die zij stellen: "ondersteun ons, help ons." 'It takes a village to raise a child' en we moeten ervoor zorgen dat er genoeg handen in de klassen zijn. Maar anderzijds denk ik dat we niet voorbij kunnen aan de hoge druk die er komt, en dat men soms in scholen inderdaad leerlingen uit de school moet sluiten.

Vandaar mijn oproep, ik heb dat al een paar keer gezegd: ontzorg scholen. Zorg ervoor dat er brugfiguren zijn die scholen, directeurs en leerkrachten kunnen bijstaan om die communicatie met ouders beter op te zetten, om dat verbindend schoolklimaat op te zetten. Want ook de CLB's klagen, minister. Ze geven aan dat het water hen aan de lippen staat, dat er heel veel zorgdossiers zijn, verontrustende dossiers waar ze eigenlijk met de rug tegen de muur staan.

Vandaar, heel uitdrukkelijk, mijn vraag, minister: hoe kunnen we de CLB's nog meer ondersteunen bij de hele resem aan dossiers, aan verontrustende situaties die bij hen terechtkomen?

**De voorzitter:** De heer Vandenberghe heeft het woord.

**Steve Vandenberghe (Vooruit):** Minister, ik vind het een beetje hallucinant dat u goochelt met cijfers om op de een of andere manier weer de problematiek te minimaliseren. Ik sluit mij aan bij collega Vandromme. *(Opmerkingen van minister Ben Weyts)*

Ja, maar ik heb heel goed geluisterd. Ik sluit mij aan bij collega Vandromme: de leerkrachten staan onder druk. De zorgleerkrachten worden heel veel ingeschaald om gewoon les te geven en kunnen de ondersteuning naar de leerlingen – ook de moeilijker leerlingen – niet garanderen. De CLB's verzuipen in het werk, weten niet meer van welk hout pijlen te maken. En dan weet je dat er een aantal ... *(Opmerkingen van minister Ben Weyts)*

Ja, maar ik weet wat er op de werkvloer leeft, minister. Ik ga heel veel op bezoek en u minimaliseert dat, en dat stoort mij mateloos. Ik zeg en ik weet dat die zaken niet geminimaliseerd mogen worden, nu niet en nooit niet, ook niet door het goochelen met cijfers. Help mij te begrijpen, minister, wat de reden is dat u nog altijd niet onder ogen ziet dat het ruimer falen van uw beleid daarvan de oorzaak is. Het aantal jongeren dat wordt uitgesloten, leerkrachten die het niet meer onder controle kunnen houden, dat is een ruimer beeld van het falen van uw beleid. En door te goochelen met cijfers zult u dat niet oplossen. *(Applaus bij Vooruit en van Lise Vandecasteele)*

**De voorzitter:** De heer De Gucht heeft het woord.

**Jean-Jacques De Gucht (Open Vld):** De situatie is dramatisch en ik ga het niet over de al dan niet correctheid van cijfers hebben. Als je naar die feiten kijkt van wat er zich vandaag voordoet, dan zie je dat we in een problematische situatie zitten. Dat heeft voor een aanzienlijk deel inderdaad te maken met het leerkrachtentekort, dat sommige leerkrachten als laatste redmiddel niet anders kunnen dan overgaan tot uitsluiting.

De vraag is natuurlijk: op welke manier zorgen we ervoor dat die kinderen, waarmee het al te ver gekomen is, waarbij we eigenlijk veel vroeger hadden moeten ingrijpen en ervoor hadden moeten zorgen dat zij door goede zorgleerkrachten worden opgevolgd, weer op het juiste pad geraken? Op welke manier volgen we die kinderen op die uitgesloten worden? Is daar een traject voor en bent u, als minister van Onderwijs, bereid om met de minister van Welzijn samen te zitten om daarvoor ook een goed traject uit te bouwen? Want ik denk dat die cijfers dramatisch zijn en ik denk dat elk kind dat we daarin verliezen echt een vogel voor de kat is. We moeten ons daar heel bewust van zijn.

**De voorzitter:** Mevrouw Meuleman heeft het woord.

**Elisabeth Meuleman (Groen):** Minister, ik heb de cijfers opgevraagd, ik heb ze gekregen van uw onderwijsadministratie: de unieke, definitieve uitsluitingen. 2013: 1820; 2017-2018: 2432; het voorbije schooljaar: 3516. Dat is volgens mij een significante stijging. Ik weet niet welke cijfers u hanteert, maar mij ervan beschuldigen iets op te kloppen, ik denk dat dat niet waar is.

Wij zijn zeer duidelijk bezorgd. En neen, dat is geen vingerwijzing naar de scholen. Ik heb daar begrip voor. Dat is geen vingerwijzing naar de leerkrachten. Ik denk dat sommige maatregelen nodig zijn. Maar wij zijn wel bezorgd om die kinderen die gedragsproblemen vertonen, van wie we de schoolcarrière hypothekeer door ze uit te sluiten, maar die we ook loslaten op de maatschappij. We kunnen ze toch niet aan hun lot overlaten, minister?

Daar moet een oplossing voor komen. Daar moet preventief gehandeld worden. Zorgleerkrachten moeten opnieuw hun taken kunnen vervullen en niet voor de klas staan vanwege het lerarentekort. Er moeten time-outtrajecten komen. Die kinderen moeten in andere scholen terecht komen, ook na 1 februari, als de teldatum en de financiering voorbij zijn.

Minister, er is echt wel werk aan de winkel om die kinderen ook een toekomst te geven en dat verdienen ze. *(Applaus bij Groen en van Steve Vandenberghe)*

**De voorzitter:** De heer Daniëls heeft het woord.

**Koen Daniëls (N-VA):** Collega's, hier worden toch een aantal dingen gezegd waarover ik me zorgen maak: de cijfers, ja, die doen er niet toe of dat 'een' leraar beslist dat een leerling van school gaat. Dat beslist een klassenraad over, daar gaat een preventieve schorsing aan vooraf. Er zijn beroepsmogelijkheden voor. Dat gebeurt niet zomaar. Hier wordt gezegd dat men veel in scholen langsgaat. Wel, heb je gevraagd waarom ze een leerling schorsen? Omdat een leerling een leerkracht in elkaar slaat. Omdat een leerling dealt op de speelplaats. Omdat een leerling met gist de volledige toiletten laat ontploffen. Omdat een leerling met wapens op school rondloopt. Mag het nog even? Mag het nog even? *(Applaus bij de N-VA)*

Als je dan zit te zeggen dat we de leerkrachten moeten herwaarderen, mág er dan ingegrepen worden, als er zulke leerlingen op school zijn? En als je dan een leerling van school stuurt, zet je die niet aan de deur, want je kunt hem maar laten vertrekken als je een nieuwe school hebt. Wil je dus alsjeblieft rekening houden met hoe het werkelijk in zijn werk gaat? En ja, die leerlingen moeten worden begeleid, daar ben ik het met u over eens. Maar kunnen we toch ook even achter die scholen en leerkrachten gaan staan – én medeleerlingen – die zeggen dat dit de lijn is en dat het hier stopt? Wie ooit al een traject van een schorsing heeft meegemaakt, weet dat dat er niet komt als een donderslag bij heldere hemel. Die leerling zit al in een traject, met allerlei factoren in die school, maar soms stopt het. Ik wil dat signaal duidelijk geven aan het onderwijs: als het nodig is, moet u die stappen zetten die nodig zijn. *(Applaus bij de N-VA)*

**De voorzitter:** De heer Laeremans heeft het woord.

**Jan Laeremans (Vlaams Belang):** Ik sluit mij eerst en vooral aan bij wat collega Daniëls zegt. Ik kan uit eigen ervaring meegeven dat scholen pas overgaan tot schorsen en uitsluiten nadat men al van alles heeft geprobeerd om een moeilijke leerling op het rechte pad te brengen. Voor het Vlaams Belang is het dus ongepast om scholen hier globaal met de vinger te wijzen.

Al te vaak stellen wij immers vast dat er thuis een opvoedingsprobleem bestaat. Maar anderzijds klopt het ook dat er steeds meer kinderen zijn met

gedragsproblemen, vaak ten gevolge van een psychische stoornis waar te lang niets aan gedaan is. Dat begint soms al in de kleuterklas, waar krijsende kinderen hun juffen tot wanhoop drijven en een doortastende aanpak van zorgleerkrachten en het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) op zich laat wachten. Welke maatregel neemt de regering om scholen en CLB's op dat vlak te versterken? Zal bijvoorbeeld het nieuwe Leerpunt ook wetenschappelijke inzichten en goede praktijken en materialen hierover verspreiden?

**De voorzitter:** Minister Weyts heeft het woord.

**Minister Ben Weyts:** Sommigen kennen natuurlijk enkel negativisme. Zelfs als je negatieve berichten tegenspreekt – objectief, met cijfermateriaal –, als je zelfs maar nuanceert, kan dat niet en mag dat niet. Het moet slecht zijn, want dat past natuurlijk in een politiek verhaal. Niet in een reëel verhaal, maar in een politiek verhaal. U hebt in uw communicatie een amalgaam gemaakt waarbij u alles op een hoop gooit en laat uitschijnen dat 26.000 leerlingen vorig jaar werden geschorst. Het is een amalgaam van dubbeltellingen. Je hebt diegenen die effectief definitief zijn uitgesloten, ongeveer 3500 leerlingen. Daarnaast zijn er die preventief geschorst worden – die blijven trouwens naar school gaan, maar mogen bepaalde lessen niet volgen. En tot slot heb je diegenen met een tijdelijke schorsing of uitsluiting, dat is voor maximum 15 dagen.

Dus is daar een amalgaam van gemaakt. Vervolgens wordt er ook nog eens een oorzaak aan toegedicht, dat heb ik ook gelezen: het is door de daling van het aantal leerkrachten en het aantal zorgleerkrachten. Er zijn 2500 extra voltijd-equivalenten (VTE's) bij gekomen: 1460 op basis van de socio-economische status (SES), 240 ongeveer op basis van de gelijke onderwijskansen (GOK) en 870 extra zorgcoördinatoren nog eens apart. In totaal 2500 voltijdequivalenten erbij. Dus mocht dat de oorzaak zijn, zou je denken dat het enkel positief kan zijn. Enige nuance en als het even kan wat reclame voor de fantastische verhalen die in de scholen worden geschreven, dat zou dus ook wel helpen. Net zoals het aanmoedigen, het bevestigen van leerkrachten en directies wanneer zij moeilijke beslissingen nemen en in extremis beslissen om dan toch iemand ofwel tijdelijk, ofwel zelfs – 3500 keer per jaar in Vlaanderen – definitief uit te sluiten.

Dan doen zij dat weloverwogen en vooral, denk ik, vanuit het belang van de rest van de klas en de rest van de school. Dan kunnen wij dat enkel ondersteunen, in plaats van daar expliciet of impliciet kritiek op te geven. Dat denk ik dat we vooral moeten doen.

En drie, wat de verdere begeleiding betreft, voor alle duidelijkheid: ook in geval van een definitieve uitsluiting, blijven die leerlingen ingeschreven in die school tot wanneer ze een nieuwe school hebben. Dat is altijd zo. En ze worden ook begeleid door het CLB en door het lokaal overlegplatform, het LOP, dat vooral zorgt voor begeleiding inzake de toeleiding naar een nieuwe school.

Maar het is waar, ik zou de CLB's graag nog extra ondersteunen. We doen dat nu al. We hebben het mogelijk gemaakt dat ze extra middelen hebben gekregen. En wat we nu ook hebben gedaan, is ervoor zorgen dat ze worden verlost van enkele ballasttaken, als het ware, en zich kunnen focussen op hun kerntaken. En dat is absoluut een pad, een ingeslagen weg waarop we verdergaan. Ik denk dat we het maximaal mogelijke moeten doen om ook in de toekomst die CLB's, die uitstekend werk leveren, te gaan versterken. *(Applaus van Koen Daniëls)*

**De voorzitter:** Mevrouw Vandromme heeft het woord.

**Loes Vandromme (cd&v):** Dank u wel, minister. Ik herhaal het nog een keer: ik heb in mijn eerste vraag aangegeven dat er niet lichtzinnig over wordt gegaan om leerlingen te schorsen. *(Opmerkingen van minister Ben Weyts)*

Ik heb de uiterste waardering voor het traject dat scholen afleggen om tot die beslissing te komen. Maar toch, minister, denk ik dat we deze cijfers niet zomaar onder de mat mogen vegen. Het leerrecht van elk kind moet worden gegarandeerd. Elk kind heeft recht op goed onderwijs. En goed onderwijs, goede scholen, die zijn warm en duidelijk. Die grenzen af en die geven kansen. En er zijn inderdaad veel mooie voorbeelden van hoe men daarmee aan de slag gaat op scholen.

Maar wat me nog het meest zorgen baart, minister, zijn die 12,5 procent leerlingen die geen nieuwe school vinden nadat ze geschorst zijn. Die worden geschonden in hun leerrecht. Dit is geen politiek verhaal voor mij. Dit gaat over leerlingen die niet naar school kunnen, en die net, misschien, het meest begeleid moeten worden.

Als ik nog even mag, minister ...

**De voorzitter:** Neen, eigenlijk niet.

**Loes Vandromme (cd&v):** Ik wil nog ingaan op een vraag van een mama.

**De voorzitter:** Hij beslist dat niet. Ik beslis dat.

**Loes Vandromme (cd&v):** Maar het is een heel kleine vraag, voorzitter.

**De voorzitter:** Maar hij mag niet meer antwoorden.

**Loes Vandromme (cd&v):** Maar ik zal het hem gewoon meegeven.

**De voorzitter:** Goed dan, omdat je de laatste bent.

**Loes Vandromme (cd&v):** Daan stapte uit het leven vanwege pesterijen. Zijn mama heeft de minister een brief geschreven. Maar Daan werd zelf ook preventief geschorst omdat hij inging tegen de pesters, op een manier die de school niet kon tolereren. Hij werd preventief geschorst, maar hij vond dat zo'n afschuwelijke en vreselijke term, dat de mama nu vraagt om alsjeblieft een andere term te zoeken, want dat 'preventief schorsen' is misschien nog die extra druppel. Zij stelt voor om er een 'afkoelperiode' van te maken. En ik wilde hiermee afsluiten, minister, om er toch een positief verhaal van te maken. Misschien kunnen we toch op die manier, voor die ouders, voor de zussen en de broers, en voor iedereen die ook in die situatie zit, eens nadenken over die naamgeving. (*Applaus bij cd&v*)

**De voorzitter:** De actuele vraag is afgehandeld.

## **REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN**

**De voorzitter:** Dames en heren, ik schors de vergadering voor vijftien minuten.

– *De vergadering wordt geschorst om 17.33 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 17.47 uur.*

## **ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur**

**– 1445 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 8**

### **Algemene bespreking**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

### **Verzoek tot raadpleging van de Raad van State**

**Lise Vandecasteele (PVDA):** Ik wil bij motie van orde het woord vragen. Ik denk dat dat voor de bespreking moet worden gevraagd.

**De voorzitter:** Dan mag u dat.

**Lise Vandecasteele (PVDA):** Met artikel 96 van dit decreet wordt artikel 514 van het decreet over het lokaal bestuur gewijzigd. Dat is een decreet dat onder andere gaat over de voorwaarde om zorg te mogen privatiseren via de oprichting van een private woonzorgvereniging.

**De voorzitter:** U bent nu al over de inhoud bezig.

**Lise Vandecasteele (PVDA):** Ik kom tot mijn concrete vraag. De noodzaak om over te gaan tot privatisering van zorg zoals van openbare woonzorgcentra (wzc's) zal niet langer moeten worden aangetoond.

Via het artikel 96 wordt er een belangrijke drempel weggenomen tegen ondoordachte privatiseringen van publieke zorg. Maar dit voorstel van decreetswijziging lijkt ons niet alleen onwenselijk maar het lijkt ook niet conform te zijn met artikel 60, §6, van de OCMW-wet van 8 juli 1976. Dat artikel stelt dat waar de noodzakelijkheid zich voordoet, het OCMW diensten opricht met sociaal, curatief of preventief karakter, ze uitbreidt en ze beheert. Maar het afstoten of het privatiseren kan dus ook enkel als er geen noodzaak meer is op basis van de regel die in dit voorstel van decreetswijziging wordt geschrapt. Het lijkt ons dus niet wenselijk dat dit decreet juridische conflicten veroorzaakt, en daarom hebben we een amendement ingediend met Groen en Vooruit dat ervoor zorgt dat het artikel 514 van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur niet gewijzigd wordt. Het lijkt me dan ook opportuun om na te gaan of de decreetswijziging de toets van de Grondwet doorstaat en vragen daarom, conform artikel 72, punt 2, van het reglement, bij mondeling verzoek een beredeneerd advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State over dit amendement op dit voorstel van decreetswijziging.

**De voorzitter:** Dames en heren, ingevolge het verzoek van collega Vandecasteele tot raadpleging van de Raad van State wordt de beraadslaging momenteel geschorst en ga ik na of het verzoek gesteund wordt door ten minste een derde van de Vlaamse volksvertegenwoordigers, zijnde 42.

Collega's, we beginnen met de stemming. We gebruiken hiervoor de stemtoepassing. De Vlaamse volksvertegenwoordigers die het verzoek steunen, drukken op de groene knop. De anderen drukken ofwel op de rode knop ofwel op de onthoudingsknop.

#### *Stemming nr. 1*

Het verzoek tot raadpleging van de Raad van State wordt gesteund door 27 parlementsleden. Dat is dus minder dan 42 en minder dan een derde van de Vlaamse volksvertegenwoordigers. Dientengevolge is het verzoek tot raadpleging van de Raad van State afgewezen.

### **Algemene bespreking (Voortzetting)**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is de voortzetting van de algemene bespreking van het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur.

De heer Ongena heeft het woord.

**Tom Ongena (Open Vld):** Voorzitter, dank u wel. Ik ben blij dat we deze bespreking toch ten gronde kunnen voeren.

Collega's, het ontwerp van decreet dat voorligt bevat heel wat wijzigingen. Ik zal absoluut niet ingaan op al die wijzigingen, want dan vrees ik dat sommige mensen niet meer op tijd in Brugge geraken. Dat wil ik hen niet aandoen. Ik zal zelf stilstaan bij een viertal puntjes uit dit ontwerp van decreet en waarom – ik zal meteen de verrassing wegnemen – wij het met onze fractie gaan goedkeuren.

Een eerste puntje is dat we met dit ontwerp van decreet zorgen voor een vereenvoudiging bij fusies. We maken het mogelijk dat wanneer een stad fusioneert met enkele andere gemeenten en meteen de drempel van 100.000 inwoners overstijgt, zij in één beweging ook districten zou kunnen invoeren. Het is een goede zaak dat je daar niet nog eens zes jaar tussen laat gaan, dat je dat op die manier in één beweging kunt doen en dat we, als men ervoor kiest om een fusie te laten samengaan met een vorm van decentralisatie richting districten, dat in één beweging doen. Dat is al een eerste goede aanpassing die we in dit ontwerp van decreet doen.

Een tweede belangrijke vernieuwing die we in dit ontwerp van decreet doorvoeren, is een vereenvoudiging bij een belangrijk inspraakinstrument voor burgers, het referendum, de volksraadpleging, waar het soms een uitdaging is voor diegenen die er gebruik van willen maken om voldoende handtekeningen te verzamelen. Dat wordt nu met dit decreet gedigitaliseerd. Het zal ook veel eenvoudiger zijn om van dat instrument gebruik te maken, wat wij als Open Vld alleen maar toejuichen. We zijn altijd fel believer geweest van meer inspraak voor burgers, ook rechtstreekse inspraak via een volksraadpleging. Elke vereenvoudiging die we daarin kunnen doorvoeren, zodat het instrument meer gebruikt gaat worden, juichen we toe.

Drie, dit ontwerp van decreet zal ook de positie van het personeel versterken. Zeker bij terbeschikkingstelling en overdracht worden er wijzigingen doorgevoerd waardoor het decreet in overeenstemming komt ook met Europese richtlijnen. Dat is naar personeel toe ook een belangrijke vernieuwing in dit ontwerp van decreet.

Ten vierde versterken we ook de lokale zorg. We zorgen ervoor dat we toch wat meer zekerheid geven wanneer men ervoor kiest om bijvoorbeeld voor een woonzorgcentrum samen te werken met een vzw op het grondgebied van de eigen gemeente of in de buurt. Dat debat hebben we al meerdere keren gevoerd, ook nog naar aanleiding van het Regiodecreet een tweetal weken terug. Ik ga het debat niet helemaal opnieuw voeren. Ik denk dat de posities bekend zijn, maar wat ons betreft is de aanpassing waar collega Vandecasteele ook naar verwees wel een goede aanpassing, namelijk dat we de drempel van 'je moet de noodzaak aantonen' verlagen naar 'je moet de meerwaarde aantonen'.

Ik weet dat sommige linkse partijen dat zien als een rode lap op een stier. Voor hen is er maar één goed rustoord: het OCMW-rustoord. Al de rest is duidelijk niet goed. Ik ben het daar fundamenteel mee oneens. Ik denk dat er heel veel rustoorden in Vlaanderen zijn die niet uitgebaat worden door OCMW's en niet door openbare besturen en die wel degelijk kwaliteit bieden, die dat wel degelijk aan een betaalbare prijs doen en waar het goed vertoeven is. Als je enkel kijkt naar OCMW -rustoorden als zijnde de enige goede, dan ga je natuurlijk voorbij aan het feit dat die uitgebaat worden op kosten van belastingbetalers en dat die ook, zoals de hele sector, dieper in hun geldbeugel gaan moeten tasten om de verliezen op te vangen. Want daar gaat men dan toch nog al eens licht aan

voorbeeld: als zo'n OCMW -rusthuis verliezen boekt, moet iemand die betalen. Op het einde van de rit is het de lokale belastingbetaler die dat betaalt.

Daarom is het goed dat we steden en gemeenten ook met dit ontwerp van decreet de kans geven om naar een oplossing te gaan, om te kiezen voor samenwerking. We geloven echt wel in samenwerking, zeker in een sector die kampt met de uitdagingen waar die vandaag mee kampt, die in de zorg heel groot zijn. We hebben het in het parlement hier ook al verschillende keren gehad over die uitdagingen: personeelstekorten, maar ook richting zorgverlening waarbij hun uitdaging bestaat in hoe we onze ouderen een kwalitatieve en betaalbare zorgverlening garanderen zonder dat we natuurlijk de belastingbetaler onnodig op hoge kosten jagen of zonder dat we naar rustoorden moeten gaan die eigenlijk praktisch onleefbaar zijn, waar de kwaliteit van de leefbaarheid onder lijdt.

Men is in die sector tal van oplossingen aan het zoeken om naar een kleinschalige zorgverlening te gaan, op een grotere schaal gestructureerd, maar wel degelijk met de kwaliteitsverlening en ook tegen een betaalbare prijs. Maar om dat te kunnen doen, kiest men in de sector steeds meer voor samenwerking. En met dit ontwerp van decreet geven we lokale besturen de kans om volop voor die samenwerking te gaan.

Wat ons betreft, is het de enige manier om een kwaliteitsvolle ouderenzorg te kunnen blijven garanderen en ervoor te zorgen dat die ook betaalbaar blijft, zowel voor de gebruiker als voor de belastingbetaler. Daarom zullen wij dit ontwerp van decreet met volle overtuiging goedkeuren. *(Applaus bij Open Vld en de N-VA)*

**De voorzitter:** De heer Aerts heeft het woord.

**Staf Aerts (Groen):** Collega's, we hebben het bij het decreet van regiovorming inderdaad al gehad over de privatisering van de zorg. Dat was toen al opmerkelijk, want toen ging het vooral vanuit de oppositiehoeft daarover, de tussenkomsten vanuit de meerderheid gingen daar niet over. Dat was een eerste stap. Het is een verkapt manier om dat langzaam maar zeker door te voeren. We hebben het twee weken geleden aangekaart en vandaag weer.

We blijven dat een slecht idee vinden. Waarom vinden we dat een slecht idee? De openbare zorg heeft een heel belangrijke rol in onze samenleving. De openbare zorg zorgt ervoor dat de prijzen betaalbaar blijven, zowel in de instellingen zelf als in de ruime omgeving. Dat hebben we geleerd in die hoorzitting.

Wat hebben we nog geleerd in die hoorzitting? Dat er minder problemen zijn met kwaliteit bij de instellingen die in handen zijn van de publieke overheid. Dat is dus weer een argument om het dan toch maar zo goed mogelijk zelf in handen te nemen. En als dan blijkt dat daar kosten aan zijn voor de belastingbetaler, dan is dat inderdaad zo. Maar openbare zorg en betaalbare zorg zijn toch een basistaak, een basiszorg van een overheid die het goed voorheeft met haar inwoners?

Het is dus niet onze keuze om dat dan allemaal door te schuiven naar de private sector waar er aandeelhouders rijker van moeten worden. Wij staan voor een zorglandschap waarin ook die publieke sector een heel belangrijke poot is. Elke keer opnieuw wanneer er stappen worden gezet om de deur richting privatisering open te zetten, zullen wij proberen die weer dicht te doen.

Daarom ook zullen wij tegenstemmen bij dit ontwerp van decreet, want dit is weer zo'n stapje. Als de lokale overheden die publieke zorg willen afstoten omdat ze in financiële moeilijkheden komen, is er een probleem bij de financiering van de lokale overheden, dan ligt het probleem niet bij die openbare zorg, want die is

nu eenmaal beter en betaalbaarder dan de private zorg. (*Applaus bij Groen en van Maxim Veys en Lise Vandecasteele*)

**De voorzitter:** De heer De Loor heeft het woord.

**Kurt De Loor (Vooruit):** Voorzitter, minister, collega's, dit ontwerp van decreet is een verzameldecreet dat een vrij breed palet aan nieuwe voorstellen bevat op basis van het decreet Lokaal Bestuur dat in de vorige legislatuur werd goedgekeurd.

Collega's, met het merendeel van de voorstellen tot wijziging van het decreet Lokaal Bestuur kunnen wij bij Vooruit akkoord gaan. Ik heb het dan over de eedaflegging van de schepenen en raadsleden in handen van de voorzitter van de gemeenteraad, een motie van wantrouwen tegen de voorzitter van de gemeenteraad, ook dat de rangorde van de schepenen tijdens de legislatuur kan worden gewijzigd, dat er bij een opengevallen schepenmandaat op basis van de lokale autonomie voor kan worden gekozen om die niet verder in te vullen. Wat voor ons ook belangrijk is, is de digitalisering van de volksraadpleging, althans wat betreft de initiatieffase. Voor ons mag dit nog een stuk verder gaan, zodat de volksraadpleging volledig gedigitaliseerd kan worden opgevat.

Maar er zijn natuurlijk toch zaken, collega's, waarover we bedenkingen hebben of waar we ons zorgen over maken.

Wat betreft de overdracht van personeel, wordt in dit ontwerp van decreet bepaald wat de voorwaarden zijn waaronder personeelsoverdracht mogelijk is. Er wordt rekening gehouden met de Europese richtlijn betreffende het behoud van rechten van werknemers bij de overgang van ondernemingen of vestigingen. Die Europese richtlijn zegt dat die rechten minimum voor een jaar moeten worden meegenomen. Wat Vooruit betreft, mag dat een stuk verder gaan.

We vragen voor de personeelsoverdracht ook aandacht voor de nodige transparantie en de democratische controle vanuit de gemeenteraad en de OCMW-raad, zodanig dat gemeente- en OCMW-raadsleden door de bomen het bos blijven zien en zodat er geen verdere wirwar ontstaat van administraties waar de OCMW-raadsleden minder vat of zicht op hebben.

Over de gelijktijdige districtsvorming waar, denk ik, ook collega Ongena over tussenkwam, zijn toch wel een aantal vragen te stellen, collega's, wat betreft het functioneren van districten. Zit de bevoegdheidsverdeling tussen het stedelijk bestuur en de districten juist? Voelen districtsbesturen en raadsleden zich voldoende slagkrachtig? Studies tonen aan dat de invoering van districten in de praktijk de slagkracht en toegankelijkheid voor de burger niet noodzakelijk ten goede komen. Er zijn studies gebeurd vanuit de universiteit van Tilburg, met aanbevelingen. Daar werd tot op heden niet mee aan de slag gegaan. Dat lijkt ons niet logisch. Het had ons beter geleken mocht de efficiëntie van districten eerst worden onderzocht, vooraleer die districtswerking verder wordt uitgerold naar aanleiding van fusies van gemeenten.

Dan in het kader van de verzelfstandiging en de samenwerking: collega's, daar gaat ons amendement over dat we hebben ingediend met de collega's van Groen en de PVDA. De aanpassing die nu gebeurt in het ontwerp van decreet zegt dat de meerwaarde moet worden aangetoond voor samenwerking met private partner of partners, in plaats van de noodzaak. Vroeger stond in het OCMW-decreet, en later in het decreet Lokaal Bestuur, dat de noodzaak moest worden aangetoond om een private partner aan te trekken. Vooruit deelt de bezorgdheid dat dit opnieuw een stukje een opening is naar privatisering, en in het slechtste geval naar commercialisering van de sector.

Daar gaat ons amendement over, collega's. Misschien kunnen we dat nog even toelichten, ook al had collega Vandecasteele, die de hoogdringendheid had gevraagd, er ook al enige toelichting bij gegeven. Het gaat erover om artikel 96 te schrappen, zodanig dat in het ontwerp van decreet de noodzaak wordt behouden, zoals het er nu staat. Ons stemgedrag, collega's, zal daarvan afhangen. (*Applaus bij Vooruit en Groen*)

**De voorzitter:** Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

**Lise Vandecasteele (PVDA):** Ik wil nog eens duidelijk reageren op de mensen van de meerderheid die zeggen dat het enkel over een samenwerking gaat met de private spelers en dat het allemaal niet zo heel erg is, want dat heel veel private spelers in Vlaanderen ook goede zorg bieden. Ik ben er volledig van overtuigd dat er heel veel private non-profitspelers in Vlaanderen zijn die zeer goede zorg bieden. Maar het ontwerp van decreet gaat veel verder dan samenwerking. Laat dat heel duidelijk zijn. Het gaat over privatiseren van bijvoorbeeld publieke woonzorgcentra. De publieke woonzorgcentra worden ondergebracht in een private woonzorgvereniging, waarbij private partners mee deel uitmaken van het bestuur. Heel die vereniging gaat privaatrechtelijk. Bovendien zien we in het bestuur vandaag dat in alle woonzorgverenigingen de politici, de bestuursleden, een minderheidsaandeel hebben. Ze hebben dus minder te zeggen en ze hebben minder stemmen in het bestuur van die woonzorgcentra. Het gaat wel degelijk over een privatisering en niet louter over een samenwerking met private partners.

Wat zijn de gevolgen daarvan? Vandaag hebben we in Vlaanderen een deel publiek een deel privaat non-profit en profit. Dat wordt met dit ontwerp van decreet helemaal veranderd.

De Vlaamse Regering duwt heel sterk richting die private woonzorgverenigingen, en daarmee gaat men de structuur, de uitbating van die zorg helemaal veranderen. We stellen vandaag gewoon vast dat de publieke woonzorgcentra nog steeds de goedkoopste van alle woonzorgcentra zijn, ook de non-profit en de commerciële. Dat komt omdat de publieke woonzorgcentra bestaan om ervoor te zorgen dat iedereen toegang kan hebben tot grondrechten, dat iedereen toegang kan hebben tot betaalbare zorg. Daardoor zijn zij in heel de geschiedenis tot en met vandaag de goedkoopste woonzorgcentra in Vlaanderen. Er wordt op geen enkel moment nagegaan wat het gevolg zal zijn als er steeds meer openbare woonzorgcentra zullen worden geprivatiseerd.

Tegelijkertijd wordt de deur opengezet voor commercie. Daaraan gaat men hier volledig voorbij. We hebben het al tien keer benadrukt: er zijn steeds meer vzw's die vermommingen zijn, die onder een commerciële instelling zitten. Orpea werkt met woonzorgcentra die bijna allemaal een vzw-statuuut hebben, maar wel onder Orpea moeten handelen en worden leeggemolken via hoge huurgelden aan vennootschappen van Orpea zelf. Dat zijn dus vermommingen. 10 procent van de woonzorgcentra zijn dergelijke vzw's, die zich op dit moment perfect kunnen inkopen in die privaatrechtelijke woonzorgverenigingen. Daarvan zien we vandaag de gevolgen. Ik hoor dan vragen wie al de verliezen van de publieke zorg gaat betalen. We zien vandaag heel duidelijk wie de verliezen van de commerciële sector betaalt. In Frankrijk is Orpea België vandaag failliet verklaard. Wie mag die gaan redden? De belastingbetaler. Niet de CEO die Orpea heeft opgericht. Die is ondertussen multimiljonair en woont in Brussel. Die kan er zich niets van aantrekken. Die is ondertussen rijk geworden op kosten van de ouderen. De belastingbetaler in Frankrijk mag vandaag opdraaien voor de commercie, die winst wil maken op zorg, maar zulke organisaties failliet laat gaan.

Bovendien, wie betaalt de winsten van die commerciële bedrijven? Dat zijn de bewoners, die 200 euro per maand meer betalen voor hun kamer dan bewoners

in publieke woonzorgcentra. Ik vind het bijzonder jammer dat men de sterke publieke zorg die hier in Vlaanderen aanwezig is, niet gaat versterken. Het is immers niet zo dat jullie de publieke zorg versterken. We hebben een hoorzitting gehad. Hetgeen de publieke zorg vraagt, is helemaal geen privatisering. Zij vragen een versterking. Zij vragen bijvoorbeeld dat zij net als de private spelers aanspraak zouden kunnen maken op de taxshift. Dat gebeurt niet. Wat wel gebeurt, is dat ze worden gedwongen te privatiseren om uit de kosten te kunnen raken. Ik denk dat dat een domme beslissing is en een groot gevolg zal hebben voor de prijs en de kwaliteit van de zorg in Vlaanderen.

Daarnaast was er nog een belangrijke opmerking over het behoud van de loon- en arbeidsvoorwaarden. Nu staat gespecificeerd dat dat voor minstens een jaar is. Minister, dat wekt dat indruk dat de woonzorgcentra de loon- en arbeidsvoorwaarden slechts voor een jaar moeten garanderen en daarna niet meer. U zegt dat Europa dat anders bepaalt. Men zou in het ontwerp van decreet ook moeten vastleggen dat die loon- en arbeidsvoorwaarden gedurende de hele duur van de tewerkstelling behouden kunnen blijven, en niet enkel voor een jaar. Het is bijzonder jammer dat men in dezen afbreuk doet aan de loon- en arbeidsvoorwaarden van het personeel, dat zich keihard inzet voor de zorg voor onze ouderen.

Wij zullen dit ontwerp van decreet dus zeker niet steunen. Wij zullen tegenstemmen, omdat wij denken dat een sterke publieke zorgsector belangrijk is om een goede en betaalbare zorg voor al onze ouderen te kunnen garanderen. *(Applaus bij de PVDA en Groen)*

**De voorzitter:** De heer Van Miert heeft het woord.

**Paul Van Miert (N-VA):** Voorzitter, dit ontwerp met wijzigingen binnen het decreet Lokaal Bestuur bevat een honderdtal artikelen. Een groot deel daarvan bevat eigenlijk technische correcties en verduidelijkingen. Zoals meerdere collega's al meegaven, bevat het ontwerp dat hier nu voorligt, toch ook heel wat interessante vernieuwingen, aanpassingen die voor de lokale besturen een tegemoetkoming zijn qua efficiënter werken.

Net als de vorige sprekers ga ik er heel kort een aantal voorbeelden uit halen die opvielen. Ik ga één keer in herhaling vallen. Collega Ongena had het er ook al over, net als collega De Loor. Ik denk dat het wegnemen van de hinderpaal als het gaat over het oprichten van districtsraden wel kan helpen bij de oefeningen die we hier tijdens deze legislatuur maken.

We werken aan schaalvergroting, regiovorming. Fusies tussen gemeenten worden door deze Vlaamse Regering duidelijk gepromoot, en ik denk dan ook dat het opheffen van de hinderpaal van het niet oprichten van districtsraden als je aan dat inwonerstal van honderdduizend geraakt of daarover gaat, een heel goede zaak is. Het gaat niet alleen over fusies tussen kleinere gemeenten, maar ook over grotere agglomeraties en steden. In dat geval zal de optie van districtsraden misschien een bonus zijn om tot gesprekken en eventueel fusies te komen.

Een tweede zaak die ik even wil aanhalen, is dat dit ontwerp van decreet de lokale besturen de mogelijkheid geeft om een adequaat debiteurenbeleid op te zetten. En dan gaat het vooral over centralisatie van invorderingen over de diensten heen. Ik denk dat dat een heel belangrijk instrument kan zijn als je lokaal aan armoedemonitoring en de daaropvolgende armoedebestrijding doet. En ik denk dat een heel mooi gegeven is in alles wat armoedebestrijding op lokaal gebied kan betekenen.

Een derde zaak waar ik even bij wou stilstaan, is de conformering aan de wetgeving rond gegevensbescherming: algemene verordening gegevensbescherming

(AVG). De databank voor leidinggevend en mandatarissen wordt verder uitgewerkt, maar er wordt duidelijk vastgelegd wat er in die databank kan komen, welke gegevens verwerkt worden, hoelang die worden bijgehouden en wat de doelstelling is van het opvragen en bewaren van die gegevens, wat ook heel belangrijk is als het gaat over gegevensbescherming.

Wat betreft het hele gebeuren rond de woonzorgcentra: ik ga daar niet meer verder over uitweiden. Deze discussie is ten gronde gevoerd, en meerdere keren, tijdens de werking van onze commissie Binnenlands Bestuur. Collega's hebben er al naar verwezen, ook collega Ongena heeft daar al een meer dan behoorlijke duiding bij gegeven. De tegenstellingen met de linkerzijde zullen blijven bestaan, maar vanuit onze fractie menen wij dat dit wel degelijk een vooruitgang zal zijn, in die mate dat besturen die het moeilijk hebben om zelf in financiering van die woonzorgcentra te voorzien, hiermee een middel krijgen om niet alleen die infrastructuur verder uit te bouwen, maar ook te onderhouden en het personeel te geven waar het recht op heeft. Dus ook vanuit onze fractie is er alle steun voor dat artikel.

Collega's, er staan vooral praktische artikelen in dit ontwerp van decreet, die het gesmeerd lopen van een gemeenteraad ten goede zullen komen. Niet alleen in periodes en legislaturen waar het allemaal normaal gaat, maar vooral in legislaturen en ploegen waar er zich gedurende die zes jaar hommesle voordoet. Meer autonomie voor lokale besturen, meer mogelijkheden voor lokaal maatwerk en meer ratio en efficiëntie, daarvoor wordt dit ontwerp van decreet hier aan ons ter stemming voorgelegd. Het belang van sterke lokale besturen kunnen we nauwelijks nog onderschatten door wat we de afgelopen jaren hebben meegeemaakt. Een versterking daarvan is dus een must. En het zal u dan ook niet verbazen dat wij vanuit de N-VA-fractie dit ontwerp van decreet straks volmondig zullen steunen. Dank u wel. *(Applaus bij de N-VA en Open Vld)*

**De voorzitter:** De heer Buysse heeft het woord.

**Yves Buysse (Vlaams Belang):** Het is al gezegd: dit ontwerp van decreet bevat heel veel verschillende zaken. De opsomming zou ons inderdaad veel te ver leiden en we mogen er ook van uitgaan dat van die meer dan honderd artikelen het grote merendeel ongetwijfeld unisono goedgekeurd zal worden. Een aantal zaken zullen we als fractie zelfs met enthousiasme goedkeuren. Ik verwijs naar – het is al aangehaald door andere collega's – het digitaliseren van de initiatieffase voor volksraadpleging, maar zeker ook naar het invoeren van de clausule waarbij het gebruik van het Nederlands als voorwaarde wordt opgenomen in de subsidiereglementen.

In de commissie en dus ook, zoals te verwachten, vandaag, was er veel te doen over de aanpassing van de bepalingen waarbij in dossiers tot oprichting van woonzorgcentra de samenwerking met de private non-profitpartners niet langer moet worden afgetoetst aan de noodzaak, maar enkel de meerwaarde moet worden aangetoond. Indien men het verzekeren van de zorg en het belang van de patiënt als criterium neemt, dan lijkt deze aanpassing ons toch een stap in de goede richting te zijn. Maar zoals tijdens de hoorzittingen al bleek, mogen we niet naïef zijn en moeten we ons behoeden voor eventueel misbruik van het systeem waarbij de private vzw's waarmee men denkt samen te werken, eerder verenigen mét winstbejag blijken te zijn en waar niet de gezondheid van de patiënt, maar wel de portemonnee van de aandeelhouder het belangrijkste is.

Ook zijn we gevoelig voor het argument van de verminderde transparantie en de democratische controle. Dit zijn allemaal zaken waar de lokale publieke overheden en hun vertegenwoordigers rekening mee moeten houden wanneer zij een samenwerking met private spelers overwegen. Dit zowel om zeker te zijn dat het

belastinggeld besteed wordt aan het juiste doel, en ook zodat er geen reden kan zijn voor sociale onrust door eventueel gewijzigde arbeidsomstandigheden.

Er is nu reeds ondersteuning vanuit het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) bij de voorbereiding van een dergelijke samenwerking met non-profitactoren. Maar ik was in de commissie tevreden dat de minister zich in zijn antwoord op onze vraag bereid toonde om met ABB na te kijken hoe die ondersteuning nog verder op punt kan worden gesteld. Bij onderhandelingen blijkt immers dat de private partner qua juridische en financiële expertise meestal over een hele batterij aan specialisten beschikt, waardoor zij dus veel beter kunnen inschatten wat de lasten, maar ook wat de lusten zijn van een samenwerking. De suggestie om een poule van deskundigen te creëren, waarbij lokale besturen advies kunnen inwinnen, leek ons dan ook een zeer waardevol idee om verder uit te zoeken.

Maar in dit ontwerp van decreet staan ook een aantal zaken die we als fractie niet genegen zijn. Meer in het bijzonder dan de twee artikels waarin mogelijk gemaakt wordt dat bij de start van een nieuwe fusiegemeente die meer dan honderdduizend inwoners zou tellen, onmiddellijk ook districten kunnen worden ingevoerd. Een aantal gemeenten houdt blijkbaar nog de boot af om te fuseren met een grote stad of een centrumstad en zou zich enkel willen engageren indien de fusie onmiddellijk gekoppeld wordt aan de opstart van een districtswerking. Dus als ik het goed begrepen heb, wil men enerzijds een groter geheel maken om de bestuurskracht te verhogen, maar tegelijkertijd wil men terug een aantal domeinen naar beneden schalen. Dit heeft dan ook nog tot het gevolg dat het nieuwe niveau bevolkt zal worden met nieuwe extra verkozen mandatarissen, dit boven de reeds bestaande extra schepenen die men al als bonus krijgt bij een fusie. Dit lijkt ons op het lijf geschreven van enkele van onze grootsteden die hun fusieoperatie met een kleine buurgemeente enkel maar willen gebruiken om bij de Vlaamse overheid aan de kassa te passeren, en de schuldenberg wat te verkleinen.

Ik ken steden – ik moet niet ver kijken – waar zonder gêne tabelletjes worden getoond op basis waarvan men kijkt welke fusie financieel het meeste zal opbrengen en waar bijna geen woord wordt gerept over de inhoudelijke meerwaarde voor de inwoners. Dit kan toch niet de bedoeling zijn van de mooie fusiegedachte van sommigen.

Om die reden hebben we dan ook twee amendementen ingediend om de artikels die hierop betrekking hebben te schrappen. En trouwens we staan met ons verzet tegen deze maatregelen niet alleen. In de pers las ik onlangs een interview met een schepen van een centrumstad die momenteel lokaal betrokken is in fusie-gesprekken. En die stelde, en ik citeer: "In een fusie hebben districten geen enkele meerwaarde voor de burger, ze dienen enkel als glijmiddel met troostprijzen.". En verder: "Waarom moeten fusies gestimuleerd worden met het creëren van een batterij aan nieuwe politieke en bestuurlijke niveaus en met bijkomende uitgaven voor politiek en administratief personeel. Fusies zouden net efficiëntie, eenvoud en transparantie als resultaat moeten hebben.". Wijze woorden en –voor de volledigheid, minister – de citaten komen uit de mond van een schepen uit Hasselt, en die behoort tot uw eigenste Open Vld. Hij heeft zelfs een rechtstreekse band met de partijtop, denk ik. U hebt intern nog wat uit te klaren denk ik dan. Niet alleen met de schepen in kwestie, maar misschien ook zelfs met uw federale premier die onlangs tijdens zijn ronde van Vlaanderen duidelijk maakte persoonlijk geen fan te zijn van fusies. Laat staan dat hij dus zou meegaan in de verplichte fusies waar u van droomt na 2024. Voorzitter, collega's, onze fractie zal zich straks onthouden bij de eindstemming. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

**De voorzitter:** De heer Warnez heeft het woord.

**Brecht Warnez (cd&v):** Collega's, 'ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur': ik denk dat je een opschrift van een ontwerpdecreet niet veel saaier of nietszeggender kunt maken. Maar ik ben blij dat jullie toch nog allemaal zo voltallig hier aanwezig zijn, omdat het een belangrijk ontwerp van decreet is.

De afgelopen jaren hebben we al een aantal aanpassingen gedaan aan de verkiezingen van de bestuursorganen en de werking van de lokale besturen. We hebben met dit ontwerp van decreet een aantal extra vernieuwingen ingebouwd en ook een aantal technische aanpassingen doorgevoerd. En ik wil toch even stilstaan bij een aantal in het oog springende, en voor ons belangrijke aanpassingen.

Het eerste is het feit dat een schepen straks de eed zal afleggen in handen van de voorzitter van de gemeenteraad. Dat klinkt logisch, maar dat was niet zo. In het verleden was dat in handen van de burgemeester. Ik vind het eigenlijk maar normaal dat een schepen die verantwoording moet afleggen aan een gemeenteraad, symbolisch ook daar de eed gaat afleggen. Het toont dat onze gemeenteraad nog altijd het hoogste orgaan is en dat we die ten volle moeten respecteren. We hebben nog wat werk om die op te waarderen, maar daar zullen we de komende maanden verder aan werken in de commissie. Ik denk aan de conceptnota die onze fractie indiende en de visienota van de minister daaromtrent.

Daarnaast, collega's, zal het mogelijk worden om op eenvoudige manier de rangorde van de schepenen te wijzigen. Zoals we allemaal weten, was het in het verleden zo dat die werd vastgeklekt bij de akte van voordracht of door de volgorde van de stemming bij de afzonderlijke verkiezing van schepenen. Daarbij moest de voorzitter van het bijzonder comité van de sociale dienst altijd als laatste in de rij gaan staan. Dat hoeft nu niet meer. Ik vind dat ook symbolisch belangrijk, want welzijnsbeleid hoeft niet als laatste te staan. Die welzijnsschepenen verdienen ook meer dan automatisch van rechtswege als laatste in de rang te komen. Ook dat is een, misschien symbolische, maar toch belangrijke wijziging.

Daarnaast hebben we in de commissie ook geruime tijd stilgestaan bij de mogelijkheden die worden gecreëerd voor de overdracht van het personeel en de oprichting van een woonzorgcentrum en de toetreding van het OCMW tot woonzorgcentra. Ik denk dat we er niet omheen moeten draaien dat dat gevoelige onderwerpen zijn. Daar zijn vragen rond. Ik had ook vragen, voor alle duidelijkheid. Ik heb er tijdens de commissiebesprekingen ook op gewezen dat het essentieel is dat ook duidelijk en expliciet wordt aangegeven dat na de overdracht van personeelsleden de aard van hun dienstverband, hun graad, hun anciënniteit, hun prestatieregeling, hun salarisschaal, hun rechten en verplichtingen zoals die zijn vastgesteld in het arbeidscontract of bestaande arbeidsbetrekkingen, behouden blijven en ook dat die overdracht geen reden van ontslag kan zijn.

We hebben daarbij vastgeklekt dat personeelsleden voor minstens een jaar hun rechtspositieregeling behouden. Ook daarbij had ik mijn vragen. Tijdens de hoorzittingen waren er ook vragen, omdat er verschillen waren met cao 32 bis, de cao die van toepassing is op personeelsleden van de private sector. Ik vind het heel belangrijk dat de minister op mijn vraag heeft bevestigd dat we met dit ontwerp van decreet en met die bepaling eigenlijk een hogere bescherming geven aan overgedragen personeelsleden dan dat dat in de private sector, in cao 32 bis, het geval is. We gaan hier dus meer bescherming geven dan de private sector. Dat is bevestigd door de minister. Dat is ook deel van de parlementaire stukken. Ik denk dat dat geen onbelangrijk gegeven is.

Tot slot wil ik nog even stilstaan bij de mogelijkheid om samen te werken met een private partner. Ik ga me niet uitputten om weer heel de discussie te voeren

over het feit dat privatisering niet hetzelfde is als commercialisering. Ik weet dat bepaalde partijen dat gewoon op één voet plaatsen. Maar dat is het in geen geval. Privatisering is in dezen eigenlijk ook wel volledig meewerken met het middenveld en het middenveld versterken, en daar sta ik honderd procent achter. Het zijn de gemeenten die de keuze maken. Ofwel doen ze het publiek, ofwel gaan ze verder samenwerken met het middenveld. Ik zie persoonlijk ook in mijn gemeente dat dat gebeurt en dat door die samenwerking de zorg in ons woonzorgcentrum eigenlijk gewoon beter is geworden dan toen we het zelf deden. Maar het is een keuze van de lokale besturen. De lokale besturen krijgen een mogelijkheid. Ze moeten dat niet doen. We hebben er ook volledig vertrouwen in dat zij ten volle en op een weloverwogen manier die keuze zullen maken.

Tot slot was het voor mij ook heel belangrijk dat tijdens die hoorzittingen de welzijnsverenigingen in een presentatie op een slide in grote letters gezegd hebben dat dit ontwerp van decreet een stap vooruit is voor de publieke sector, voor de welzijnssector. Er stond: "Is dit een stap vooruit? Yes. Ja." Was dat voldoende? Mag het nog meer zijn? Natuurlijk mag dat nog meer zijn, maar ik denk dat dat beleid voeren is: een stap zetten, wetende dat als je die stap zet, het beleid nog niet af is en dat er nog stappen te zetten zijn. Dus ook daar vind ik dat die hoorzittingen wel een belangrijk gegeven waren.

We hebben intense besprekingen hierover gehad in de commissie, we zijn niet over één nacht ijs gegaan. De inzichten die we gekregen hebben uit die hoorzittingen zijn ook niet op een koude steen gevallen. We hebben heel wat bekommernissen gehoord, we hebben een antwoord gehoord van de minister. Die zijn allemaal meegenomen in de parlementaire stukken. We zetten een stap vooruit in de optimalisering van de werking van onze lokale besturen, en vandaar gaan we ook dit ontwerp van decreet heel graag goedkeuren.

**De voorzitter:** Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

**Lise Vandecasteele (PVDA):** Ik gewoon heel kort repliceren, collega Warnez, op hetgeen u daarnet zei, met name dat er één slide is die zegt dat het een stap in de goede richting is. Maar wat zij heel duidelijk gezegd hebben, is dat deze privatisering niet op hun vraag is, en hen niet vooruithelpt. Dat hebben ze heel duidelijk gezegd. Zij worden daardoor niet versterkt. Zij zeggen: net integendeel, we zijn nu net een publieke woonzorgvereniging geworden sinds een kleine tien jaar, we zijn hierin vooruitgegaan, we hebben de zorg kunnen organiseren, en we denken dat het slecht is om op dit moment die privaatrechtelijke woonzorgverlening te gaan stimuleren. Het is het publieke dat je moet versterken, en niet stimuleren om te privatiseren. Dat hebben zij heel duidelijk gezegd tijdens die hoorzitting. Het signaal dat men in de hoorzitting gaf, was dat dit geen goed idee was.

**De voorzitter:** Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

### **Artikelsgewijze bespreking**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nrs. 1445/6 en 1445/6-Erratum)

– *Artikel 1 tot en met 69 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

Er zijn amendementen tot schrapping van artikel 70 en 71. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1445/7)

De stemmingen over de artikelen worden aangehouden.

– *Artikel 72 tot en met 95 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

Er is een amendement tot schrapping van artikel 96. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1445/8)

De stemming over het artikel wordt aangehouden.

– *Artikel 97 tot en met 110 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

**ONTWERP VAN DECREET over de sectorconvenants en de intersectorale convenants in het kader van het Vlaamse werkgelegenheidsbeleid  
– 1532 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 3**

**Algemene bespreking**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet over de sectorconvenants en de intersectorale convenants in het kader van het Vlaamse werkgelegenheidsbeleid.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Claes heeft het woord.

**Allessia Claes (N-VA):** Tijdens de bespreking van dit ontwerp van decreet in de commissie hebben we dat met veel overtuiging goedgekeurd. We weten ook dat de Vlaamse Regering ambitieus is: we willen die 80 procent werkzaamheidsgraad realiseren, we willen de krapte op de arbeidsmarkt aanpakken, de discriminatie op de arbeidsmarkt bestrijden, werknemers inspireren voor levenslang leren, enzovoort.

We weten ook dat de sectoren de toegangspoort zijn tot de ondernemingen om die ambities mee waar te maken. Die sectorconvenanten zijn een waardevol en krachtig instrument om die doelstellingen van de Vlaamse Regering bij deze ondernemingen te brengen. En de sectoren zijn partners bij uitstek om de soms moeilijke en complexe thema's te behandelen en bespreekbaar te maken, maar ook om ze juist aan te pakken.

Vandaag weten we dat 38 sectoren de sectorconvenant hebben afgesloten met de Vlaamse Regering. Dat komt neer op 85,3 procent van de loontrekkende werkgelegenheid in het Vlaamse Gewest. We weten ook dat de sectorconvenanten een lange voorgeschiedenis hebben. Er zijn al verschillende generaties sectorconvenanten geweest, er zijn evaluaties geweest, er zijn lessen getrokken. Dit ontwerp van decreet bouwt ook verder op de historiek van de sectorconvenanten.

Maar het biedt ook nieuwe mogelijkheden: intersectorale samenwerking, verlenging van de looptijd, de mogelijkheid om in te spelen op specifieke uitdagingen per sector, en ook de aanpassen van de financiering, ik bedoel hiermee de indexering.

We weten ook dat de Vlaamse Regering meer middelen biedt voor de sectorconvenanten. We gaan van 16 miljoen euro naar 23 miljoen euro, collega's. Dat bewijst dat de Vlaamse Regering vertrouwen heeft in de sectoren en ook gelooft in deze specifieke aanpak van de sectorconvenanten.

Ik besluit: dit ontwerp van decreet biedt ook een goed kader om zo de sectoren, en onze ondernemingen, te versterken. Het kader ligt klaar, en nu is het aan de

sectoren om net die kansen te grijpen en dat ook te doen. We zijn dan ook benieuwd en hoopvol naar de toekomst toe, en gaan dit goedkeuren namens de N-VA-fractie.

Dank u wel.

**De voorzitter:** Mevrouw Malfroot heeft het woord.

**Ilse Malfroot (Vlaams Belang):** Collega's, sectorconvenants kunnen een nuttig instrument vormen om knelpunten op de arbeidsmarkt aan te pakken waar het moet, en dat is bij de sectoren zelf.

Transities naar werk, het stimuleren van levenslang leren en een focus naar werkbaar werk, steunen we ten volle. We vinden het eveneens een goed idee om de intersectorale samenwerking in dit ontwerp van decreet op te nemen, omdat de overbrugging tussen het onderwijsveld en de arbeidsmarkt centraal moet staan in afspraken met de sectoren.

Maar de pijler 'antidiscriminatiebeleid en inclusie' vinden we te verregaand. Specifiek voor deze addenda voorziet de minister voor de komende twee jaar meer dan 3,2 miljoen euro. Dat wil zeggen dat elke sector 85.000 euro ter beschikking krijgt om acties te organiseren om discriminatie tegen te gaan. Voor onze fractie biedt Vlaanderen genoeg kansen voor iedereen, los van huidskleur of andere persoonskenmerken.

De minister bevestigde tijdens de bespreking over het decreet dat door twintig sectoren met correspondentietesten wordt gewerkt, waarbij fictieve cv's naar werknemers worden gestuurd om te testen of er vormen van discriminatie zijn.

Aan dergelijke praktijken, bedoeld om werkgevers bewust te misleiden, én die dan nog worden gefinancierd met Vlaams belastinggeld, werkt het Vlaams Belang niet mee. Om die reden zullen wij ons onthouden.

**De voorzitter:** De heer Verbeurgt heeft het woord.

**Thijs Verbeurgt (Vooruit):** Ik was niet van plan om tussen te komen, omdat ik vind dat we er in de commissie eigenlijk een goede bespreking over hebben gehad. Maar de collega van het Vlaams Belang heeft me toch getriggerd, omdat zij zegt dat het Vlaams Belang aan de strijd tegen discriminatie geen middelen wenst te geven.

Dat staat wel wat haaks op de tussenkomst van haar collega vorige week in de commissie, wanneer het ging over de doelgroepkorting voor oudere werknemers, waar hij letterlijk, en ik citeer, heeft gezegd: "Dat we toch moeten opletten dat er geen discriminatie ontstaat met oudere werknemers."

Blijkbaar is de kleur van de discriminatie voor het Vlaams Belang de belangrijkste parameter. Witte, oudere mannen mogen niet gediscrimineerd worden. Tegen die discriminatie moet alles gedaan worden, maar aan mensen met een andere origine wil men geen euro geven. Daarmee is ook meteen duidelijk dat voor het Vlaams Belang de strijd tegen discriminatie zeer selectief is.

Dit gezegd zijnde, bij dit ontwerp van decreet zullen wij ons als Vooruitfractie onthouden, net omdat we schrik hebben dat dit in de strijd tegen discriminatie, die vroeger als dusdanig letterlijk werd aangehaald en nu vervat zit in de algemene strijd voor inclusie, net niet verregaand genoeg zal zijn. Tot daar mijn tussenkomst. (*Applaus bij Vooruit*)

**De voorzitter:** Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

### **Artikelsgewijze bespreking**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1532/3)

– *Artikel 1 tot en met 17 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

**VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Carmen Ryheul en Chris Janssens over het versterken van de herinnering aan de Holodomor, de genocide op de Oekraïense bevolking door het communistische regime onder Stalin – 1219 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 3**

### **Bespreking**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Carmen Ryheul en Chris Janssens over het versterken van de herinnering aan de Holodomor, de genocide op de Oekraïense bevolking door het communistische regime onder Stalin.

Dit voorstel van resolutie werd door de commissie verworpen.

Bij mail van 26 januari 2023 hebben de heren Johan Deckmyn en Kristof Slagmulder, mevrouw Carmen Ryheul en de heer Chris Janssens verzocht het op de agenda van de plenaire vergadering te plaatsen.

Conform artikel 77, punt 5, van het Reglement van het Vlaams Parlement moeten wij ons bij zitten en opstaan uitspreken over het aanvatten van de bespreking.

Collega's, u weet dat de meerderheid een soortgelijk voorstel van resolutie heeft. Ik zou die dan ook gewoon samen bespreken, als dat voor iedereen oké is. Dan kunnen we die stemming overslaan.

Is iedereen het daarmee eens? (*Instemming*)

**VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Carmen Ryheul en Chris Janssens over het versterken van de herinnering aan de Holodomor, de genocide op de Oekraïense bevolking door het communistische regime onder Stalin – 1219 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 3**

**VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Sofie Joosen, Orry Van de Wauwer, Bart Tommelein, Karl Vanlouwe, Karin Brouwers en Joris Nachtergaele over de erkenning als genocide van de Holodomor, de grote hongersnood van 1932-1933 in Oekraïne die het gevolg was van de communistische landbouwpolitiek in de voormalige Sovjet-Unie – 1503 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2**

### **Bespreking**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde zijn de voorstellen van resolutie van Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Carmen Ryheul en Chris Janssens over

het versterken van de herinnering aan de Holodomor, de genocide op de Oekraïense bevolking door het communistische regime onder Stalin, en van Sofie Joosen, Orry Van de Wauwer, Bart Tommelein, Karl Vanlouwe, Karin Brouwers en Joris Nachtergaele over de erkenning als genocide van de Holodomor, de grote hongersnood van 1932-1933 in Oekraïne die het gevolg was van de communistische landbouwpolitiek in de voormalige Sovjet-Unie.

De bespreking is geopend.

De heer Deckmyn heeft het woord.

**Johan Deckmyn (Vlaams Belang):** Collega's, op 30 maart 2022, bijna een jaar geleden, diende het Vlaams Belang een voorstel van resolutie in met betrekking tot de Holodomor. Op 10 mei 2022 kwam dit in een commissie ter bespreking, en toen werd beslist om hieromtrent hoorzittingen te organiseren om ons tot een beter inzicht te brengen, om ons beter te kunnen informeren over deze genocide. Ik ben blij dat ons initiatief resulteerde in een voorstel van resolutie van de meerderheid, dat hier nu eveneens ter stemming voorligt. Ik wil toch kort ons voorstel kaderen.

Ongeveer negentig jaar geleden, gedurende vijftien gruwelijke maanden in de jaren 1932-1933 stierven miljoenen etnische Oekraïners de hongerdood ten gevolge van weloverwogen beleidsdaden van de Sovjet-Unie onder leiding van Stalin. Die misdaad tegen het Oekraïense volk staat bekend als de Holodomor. Oekraïners zijn altijd een zelfbewust volk geweest, wat natuurlijk gezien de actualiteit jammer genoeg toch nog eens bewezen moet worden. De uitroeiing van het zogenaamde opstandige Oekraïense volk werd door het communistische regime in Moskou systematisch en planmatig voorbereid, uitgestippeld en uitgevoerd.

In de jaren 1929-1930 werden tienduizenden commissarissen naar het Oekraïense platteland gestuurd om de collectivisering van de landbouw met geweld op te leggen. De Oekraïense boeren werden collectief aangeklaagd als koelakken, of rijke boeren, en vervolgens opgepakt en gedeporteerd naar de goelags, de bekende strafkampen in Siberië. Op 7 augustus 1932 voerden de Sovjets de doodstraf in voor het ontvreemden van staatseigendom. Aangezien alle landbouwgewassen en al het vee werden beschouwd als staatseigendom, tekende de facto elke Oekraïner die het minste voedsel bezat of tot zich nam zijn eigen doodvonnis. In december 1932 werd het verbod op het bezitten, verhandelen en leveren van voedsel door en aan Oekraïners uitgebreid tot een volledig verbod op bezit. Paramilitaire sovjetbrigades plunderden en terroriseerden de dorpen en de steden. Met de invoering van al die maatregelen bouwde Moskou de Oekraïense gebieden om tot een enorm uitroeikingskamp, waar honger en epidemieën het vuile werk verrichtten.

Collega's, al meer dan twintig landen hebben de Holodomor als genocide erkend, Vlaanderen tot op heden echter nog niet. Voor mijn fractie is het noodzakelijk dat die erkenning er komt, en dat Vlaanderen zich ten volle bewust wordt van de misdaden tegen de menselijkheid van het communisme tegen de Oekraïense bevolking. Vandaar de indiening van ons voorstel, en zoals gezegd ligt dit ook aan de basis van een voorstel van de meerderheid.

Collega's, het voorstel van resolutie van de meerderheid overlapt voor een groot stuk dat van het Vlaams Belang. Voor een stuk zijn ze ook complementair. Het voorstel van de meerderheid vraagt trouwens ook meer onderzoek en een internationale veroordeling van de Sovjetmisdaden, wat uiteraard een goede zaak is. Wij zullen alvast het voorstel van de meerderheid goedkeuren. Logisch zou zijn dat de meerderheid ook ons voorstel goedkeurt. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

**De voorzitter:** Mevrouw Joosen heeft het woord.

**Sofie Joosen (N-VA):** De titel van dit voorstel resolutie van de meerderheid heeft vast bij een aantal collega's van ons de wenkbrauwen doen fronsen. Holodomor zegt ongetwijfeld een aantal van ons niets, en net daarom is het zo belangrijk om dit vandaag hier te brengen. De Oekraïense term Holodomor verwijst naar de uitroeiing door uithongering die negentig jaar geleden in de periode 1932-1933 in Oekraïne plaatsvond, dit door het communistische regime in de Sovjet-Unie onder Stalin. Het geldt als een van de grootste rampen in de Oekraïense geschiedenis.

Volgens schattingen van verschillende historici kwamen bij de Holodomor enkele miljoenen Oekraïners om het leven door hongersnood en ontbering. Het gaat over een van de wreedste misdaden in de geschiedenis. Oekraïners werden ook gedeporteerd en vervolgd. Onderzoek wijst uit dat de hongersnood het gevolg is van een bewuste politiek vanuit het communistische Sovjetregime en het woord 'bewuste politiek' is daarbij heel belangrijk. De tragische gebeurtenissen werden bovendien ook nog eens decennia lang verzwegen.

Een aantal collega's hebben misschien ook gedacht: waarom nu dit voorstel van resolutie? Oekraïne heeft momenteel toch wel andere problemen. We zijn ervan overtuigd dat deze erkenning net nu uiteraard belangrijk is. De feiten zijn zeer ernstig en toch is deze genocide weinig gekend in Europa. De resolutie is een symbolische stap die weliswaar niets oplevert voor de Oekraïense soldaten aan het front, de burger in de schuilkelder of de burger op de vlucht, maar het is een bijdrage tot een ruimer historisch besef over het onrecht dat generaties Oekraïners ondergingen. Het is een hart onder de riem en vergroot onze steun aan het land en zijn inwoners.

Ook president Zelensky drong bij zijn bezoek vorige week in Brussel nogmaals aan op de erkenning. En vandaag zijn er ook in de oorlog opnieuw parallellen te trekken, spijtig genoeg: vernietigingen van oogsten, beperking van transportmogelijkheden, aanvallen op essentiële zaken zoals energiebevoorrading, water-voorraad. En vandaag spelen de diepe historische wortels daarbij ook een grote rol. Daar moeten we ons in dit conflict meer bewust van zijn.

Ik durf dan ook te hopen op brede steun voor de resolutie van de meerderheid.

Dan nog kort over het voorstel van resolutie van het Vlaams Belang. De reden waarom we het voorstel van resolutie van het Vlaams Belang niet zullen steunen, is voor ons zeer helder: wij willen verder gaan dan het louter erkennen als genocide. *(Applaus bij de N-VA en van Orry Van de Wauwer)*

**De voorzitter:** De heer Van de Wauwer heeft het woord.

**Orry Van de Wauwer (cd&v):** Dank u wel, collega Joosen, voor het initiatief en de uitgebreide toelichting die u al gegeven hebt.

Ook wij kunnen ons vanuit de cd&v-fractie aansluiten bij het stemgedrag. Wij gaan dit voorstel van resolutie van de meerderheid uiteraard goedkeuren en dat van het Vlaams Belang afkeuren, vanwege de argumentatie, collega Joosen, die u gegeven hebt.

De Holodomor – het is hier al geschetst – is een van de grootste rampen uit de geschiedenis van Oekraïne. Wetenschappers geven aan dat het moeilijk is om een exact aantal doden te bepalen, maar het is wel zeker dat er miljoenen Oekraïners van hongersnood om het leven zijn gekomen en dat na een bewuste politiek vanuit het communistisch Sovjetregime.

Met dit voorstel van resolutie willen wij de Holodomor dan ook erkennen als genocide. Het heeft even geduurd, maar men moet natuurlijk opletten met het gebruik van die term. Maar bijkomende wetenschappelijke bevindingen sterken ons wel in deze nieuwe overtuiging. Er is echter nog heel veel bijkomend onderzoek nodig naar de impact en de gevolgen van de Holodomor. Daar roepen wij in dit voorstel van resolutie dan ook expliciet toe op.

Maar vandaag is het voor mij het belangrijkste dat we met dit voorstel van resolutie en die erkenning van de Holodomor als genocide ons respect kunnen betuigen aan de Oekraïense bevolking in het algemeen, maar in het bijzonder de nabestaanden van de slachtoffers van de Holodomor. We willen ook – zeker niet onbelangrijk de dag van vandaag – de soevereiniteit van Oekraïne, die vandaag opnieuw onder druk staat, expliciet benadrukken. Met de aanvaarding van dit voorstel van resolutie zetten wij ons, als Vlaams Parlement, opnieuw aan de kant van het Oekraïense volk.

**De voorzitter:** De heer Tommelein heeft het woord.

**Bart Tommelein (Open Vld):** Collega's, een terugblik op de Sovjet-Unie brengt weinig positieve herinneringen met zich mee. Het ruim zeventig jaar durende communistische bewind heeft voor velen vooral rampspoed en leed betekend. Dat is in het bijzonder zo voor de inwoners van Oekraïne aan het begin van de jaren 30 van vorige eeuw. Het eerste vijfjarenplan van de paranoïde Sovjetleider Jozef Stalin, waarbij de landbouw op industriële schaal werd omgevormd tot staatslandbouw, werd in Oekraïne immers gecombineerd met terreur, deportaties en moord. De landbouwsamenleving in Oekraïne werd totaal ontwricht. De productieopbrengsten uit de graanteelt werden bovendien verplicht weggehaald om in andere delen van de Sovjet-Unie te worden benut. Het gevolg was een bewust georganiseerde hongersnood die aan vele miljoenen het leven heeft gekost. Deze bewust opgedrongen hongersnood staat bekend als de Holodomor.

Met dit voorstel van resolutie willen wij niet enkel aandacht schenken aan de gruwelijke gebeurtenissen van toen en de vele slachtoffers herdenken, we willen ook heel duidelijk beklemtonen dat wat toen gebeurd is als niet minder dan een genocide kan worden omschreven. Ook het Europees Parlement heeft deze duidelijke conclusie eind vorig jaar getrokken in een resolutie.

We hebben hierover uitgebreid van gedachten gewisseld in de commissie, ook tijdens hoorzittingen. Het is duidelijk dat verder onderzoek naar deze feiten, naar de misdaden van het totalitaire Sovjetregime, noodzakelijk is. Niettemin moeten we vandaag dit statement al heel duidelijk maken, want ook vandaag worden de rechten van het Oekraïense volk opnieuw massaal geschonden. We willen met dit voorstel van resolutie ook het signaal geven dat de huidige agressie ten aanzien van Oekraïne onaanvaardbaar is en dat het Oekraïense volk bestaansrecht heeft en recht heeft op een soevereine staat.

De liberale fractie zal dit voorstel van resolutie uiteraard goedkeuren. (*Applaus bij de meerderheid*)

**De voorzitter:** De heer Aerts heeft het woord.

**Staf Aerts (Groen):** Ook al is het al negentig jaar geleden, de geschiedenis heeft haar rechten. De Holodomor is te weinig bekend in onze regio's, maar het is wel belangrijk om dit te blijven onderzoeken. Dat staat ook in dit voorstel van resolutie. Net zoals het belangrijk is om de Holodomor te erkennen als genocide. Dat is een belangrijke symbolische daad. Het is ook belangrijk voor de Oekraïners zelf dat hun leed erkend wordt.

Dat leed is sterk, is intens. Dat was negentig jaar geleden intens, maar dat is het eigenlijk vandaag nog altijd. Je ziet ook een heel aantal tactieken van toen die vandaag opnieuw worden toegepast. Honger als oorlogswapen, maar ook deportatie van kinderen: toen toegepast, vandaag opnieuw. Als deze resolutie ertoe bijdraagt om dat te veroordelen, wat er negentig jaar geleden gebeurde en vandaag gebeurt, dan steunt onze fractie dat volmondig.

**De voorzitter:** Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

**Annick Lambrecht (Vooruit):** Ook de Vooruitfractie steunt zeker het voorstel van de meerderheid dat hier voorligt. Hongersnood is inderdaad al meermaals een bewuste politieke strategie geweest van de Sovjet-Unie en er zijn enorm parallellen te trekken met wat vandaag gebeurt.

Wat voorligt, is een symbolische maar zeer belangrijke stap. Onze fractie wil hier zeker ook het historisch besef en de herinnering mee uitdragen en steunt het voorstel van resolutie die Holodomor als genocide erkent. Zoals de collega het pas al zei: we zetten ons met dit voorstel van resolutie – al is het negentig jaar geleden, wat hier voorligt, maar ook vandaag – weer aan de kant van Oekraïne.

Ik heb nog een noot voor het Vlaams Belang: ik wil toch zeggen dat jullie zeer selectief zijn in het veroordelen van onmenselijkheden en genocide. Ik heb bijvoorbeeld nog nooit een resolutie van jullie gezien waar jullie de Holocaust veroordelen. Misschien kunt u daar eens mee beginnen. *(Applaus bij Vooruit en van Chris Steenwegen)*

**De voorzitter:** De heer De Witte heeft het woord.

**Kim De Witte (PVDA):** Collega's, zoals het voorstel van resolutie van de meerderheid zelf uitdrukkelijk zegt, is er veel discussie onder historici over de vraag of de hongersnood in Oekraïne in de jaren 30 een genocide was of niet. Dat blijkt ook uit de hoorzitting die georganiseerd werd in dit parlement en uit de adviezen die de Kamer over deze kwestie heeft ingewonnen.

Wij stellen dan ook voor om de geschiedschrijving over te laten aan de geschiedschrijvers, aan de historici, en niet aan de politiek. Wij zullen ons bijgevolg onthouden op dit voorstel van resolutie. *(Opmerkingen)*

**De voorzitter:** Mevrouw Joosen heeft het woord.

**Sofie Joosen (N-VA):** Dat de PVDA zich geroepen voelt om de daden van Stalin en zijn communistisch regime te gaan verdedigen, hoeft natuurlijk niet te verbazen voor ons. Maar collega, dit is gewoon onverdedigbaar. Er werd in de commissie een boeiende hoorzitting gehouden, een bij momenten zelfs zeer pakkende hoorzitting. Alstublieft, kijk op zijn minst naar die opnames, kijk daarnaar: die experten zeer heel erg duidelijk. Het Sovjetregime veroorzaakte bewust hongersnood, met als doel een hele groep mensen weg te vegen. Miljoenen doden, deportaties: hallucinant gewoon, en onverdedigbaar. *(Applaus bij de meerderheid)*

**De voorzitter:** Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

**Annick Lambrecht (Vooruit):** Een korte repliek. Ik had echt gehoopt dat het toch weer niet waar zou zijn met de PVDA. Maar het is weer zo, en het verwondert eigenlijk niet. Wij zagen het ook bij de inval van Rusland in Oekraïne. Toen deden jullie het ook, en nadien alles zoeken om het uit te leggen dat het niet zo is. Nu weer. Jullie blijven dictators verdedigen. Jullie deden het toen en jullie doen het weer vandaag. Jullie zullen in de weken en maanden die volgen, proberen uit te leggen dat het eigenlijk zo niet is.

Jullie steunen regimes van dictators. Ik ben beschaamd. (*Applaus bij Vooruit, de meerderheid en Groen*)

**De voorzitter:** Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de voorstellen van resolutie houden.

**MOTIE van Freya Saeys, Katrien Schryvers, Veerle Geerinckx, Koen Daniëls, Maaike De Rudder en Hannes Anaf tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof naar de financiering van en de financiële stromen binnen alle Vlaamse woonzorgcentra en groepen van Vlaamse woonzorgcentra**

**– 1583 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2**

**Voorstel tot aanvulling van de agenda**

**De voorzitter:** Mevrouw Saeys heeft het woord.

**Freya Saeys (Open Vld):** Ik vraag bij hoogdringendheid toe te voegen aan de agenda: een motie tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof om de financiële weerbaarheid van woonzorgcentra in kaart te brengen.

**De voorzitter:** U hebt die net overhandigd. Ze zijn die aan het kopiëren. We zullen eerst het voorstel van resolutie behandelen, en dan kunnen we onder-tussen die motie aan iedereen ronddelen.

Daarna kunnen we dan stemmen over dit voorstel tot aanvulling van de agenda.

Oké? (*Instemming*)

Het incident is gesloten.

**VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Joris Nachtergaele, Karin Brouwers, Bart Tommelein, Karl Vanlouwe, Orry Van de Wauwer en Cathy Coudyser over de toetredingsgesprekken van de Europese Unie met de landen van de Westelijke Balkan**

**– 1485 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2**

**Bespreking**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van Joris Nachtergaele, Karin Brouwers, Bart Tommelein, Karl Vanlouwe, Orry Van de Wauwer en Cathy Coudyser over de toetredingsgesprekken van de Europese Unie met de landen van de Westelijke Balkan.

De bespreking is geopend.

De heer Nachtergaele heeft het woord.

**Joris Nachtergaele (N-VA):** De tekst die we u hier vandaag ter stemming voorleggen, is een zeer genuanceerde tekst, voor een problematiek die wel wat nuance verdient. Het vertrekpunt is de visienota van de Vlaamse Regering uit 2016, die toen stelde dat de EU zich vooral op verdieping moest focussen, in plaats van op uitbreiding. Het was een visie die werd bestendigd in het Vlaams regeerakkoord.

Maar ondertussen zijn we zeven jaar verder, en is er wel het een en ander gebeurd op het geopolitieke toneel. We krijgen groeiende interesse van buitenaf

in de landen van de Westelijke Balkan. China en Turkije zien er kansen in om hun invloedssfeer te verruimen. En er is natuurlijk ook de geopolitieke gamechanger in de vorm van de inval van Rusland in Oekraïne.

Het voorstel van resolutie richt zich zowel tot de Vlaamse Regering als tot de Europese Commissie. We vragen beide overheden om te bevestigen dat de toekomst van die landen in de EU ligt. Ik denk dat het belangrijk is om zo'n signaal te geven, zeker in het licht van het feit dat nu ook Oekraïne en Moldavië de status van kandidaat-lidstaat kregen voor de Europese Unie.

Tegelijkertijd mag dat geen blanco cheque zijn, en is het belangrijk dat we de principes van de democratische rechtsstaat, goed bestuur en de bestrijding van corruptie voorop blijven stellen. Voldoen aan de criteria van Kopenhagen is natuurlijk cruciaal. Ook vragen wij dat er een gedifferentieerde aanpak komt per kandidaat-lidstaat.

Ten slotte vragen we ook aan de Vlaamse overheid om rechtstreeks banden, diplomatieke banden, economische en culturele relaties met de landen van de Westelijke Balkan aan te gaan, om zo te anticiperen op een pioniersvoordeel bij een mogelijk toekomstig EU-lidmaatschap van die landen uit de Westelijke Balkan.

Ik wil stoppen. Dit is een bondige samenvatting, denk ik, van wat er in onze resolutie staat. Ik wil ook de collega's bedanken voor het gelopen traject in de commissie en de hoorzitting. Bedankt daarvoor, en ik hoop op een brede meerderheid hier in het parlement. *(Applaus bij de N-VA en van Orry Van de Wauwer en Tom Ongaena)*

**De voorzitter:** Mevrouw Brouwers heeft het woord.

**Karin Brouwers (cd&v):** Ik wil collega Nachtergaele danken voor het initiatief. Hij heeft het voorstel van resolutie al heel uitgebreid toegelicht. Ik zal daar dus ook niet veel aan toevoegen. Het is zo dat de uitbreidingsdiscussie van de Europese Unie weer is opgelaaid naar aanleiding van de oorlog in Oekraïne, omdat zij nu ook perspectief hebben gekregen. Ik vind het dan ook een goed signaal dat wij vanuit het Vlaams Parlement hier zeggen dat we de Westelijke Balkanlanden niet vergeten, waar ook nog een oorlog heeft gewoed in de jaren 90, zoals we allemaal weten.

De uitbreidingsdiscussie is altijd een discussie tussen de unie verder verdiepen of verder uitbreiden, en ook hier leggen we toch heel sterk de nadruk op het feit dat men aan de Kopenhagencriteria zal moeten voldoen, elk land afzonderlijk. We hebben een zeer interessante hoorzitting hierover gehad, en ik denk dat we met deze resolutie echt evenwichtige vragen stellen aan de Vlaamse Regering, vooral met de vraag om niet te wachten om ondertussen met die landen in de Westelijke Balkan al een aantal relaties, diplomatieke maar ook economische en culturele relaties, verder uit te diepen.

Het is misschien ook goed om te verwijzen naar de jongste Europese Raad die vooral over Oekraïne ging, zoals we allen weten, maar waar ook door de regeringsleiders aan de Westelijke Balkanlanden het signaal gegeven is dat hun toetreding onder de aandacht blijft van de Europese Unie.

**De voorzitter:** De heer Tommelein heeft het woord.

**Bart Tommelein (Open Vld):** Collega's, wat voorligt is een belangrijk voorstel van resolutie. In de nieuwe geopolitieke context van de 21<sup>e</sup> eeuw is Europa als economische en politieke macht volop zijn plaats aan het zoeken. Eén ding is evenwel klaar en duidelijk: Europa is een macht waar de democratische

rechtstaat nog steeds de basis van het bestel vormt. Dat moet een aandachtspunt zijn en blijven waarop de Europese Unie intern moet blijven aan werken. De aantrekkingskracht van de Unie blijft evenwel groot, alhoewel we werden geconfronteerd met de Brexit waarvan de Britten hoe langer hoe meer spijt hebben.

Er zijn nog heel wat landen binnen het Europese continent die graag zouden willen toetreden tot de Europese Unie. De landen van de Westelijke Balkan, voornamelijk voormalige onderdelen van Joegoslavië en Albanië, staan in de wachtlijst. Een geloofwaardig uitzicht op lidmaatschap is van groot belang. Dat uitzicht trekt meer hervormingen op gang die tot een sterke democratische rechtstaat in die landen moeten leiden maar er moet nog een hele weg worden afgelegd. De afgelopen jaren stegen de interne spanningen in Bosnië-Herzegovina. Ook de geschillen tussen Kosovo en Servië leidden begin dit jaar nog tot hernieuwde onrust aan de grenzen. Een duurzame normalisering van de relaties tussen beide landen is een absolute voorwaarde voor een goede integratie binnen Europa. Ook de dubbelzinnige houding van Servië ten aanzien van Rusland en de Europese sancties is niet bevorderlijk voor een vlotte toetreding.

Het is daarom cruciaal dat elk land afzonderlijk wordt beoordeeld op het vlak van een mogelijke toetreding. Slovenië en Kroatië zijn al ettelijke jaren lid van de club, wat bewijst dat een gedifferentieerde aanpak ook de juiste aanpak is. Dat is wat we met dit voorstel van resolutie ook duidelijk willen maken. Het is duidelijk dat de toekomst van de Westelijke Balkan binnen Europa ligt, niet erbuiten, maar elk land afzonderlijk moet zijn eigen proces van toetreding en hervorming vervolmaken en daar apart op beoordeeld worden.

Daarbij zijn de criteria om te mogen toetreden duidelijk: stabiele instellingen die de democratie en de rechtstaat waarborgen, een goed draaiende markteconomie en de mogelijkheid om alle Europese regelgeving te implementeren. We kunnen en we mogen daar niet op afdingen. Onze liberale fractie zal dit voorstel van resolutie goedkeuren. *(Applaus van Willem-Frederik Schiltz)*

**De voorzitter:** De heer Deckmyn heeft het woord.

**Johan Deckmyn (Vlaams Belang):** Collega's, sinds het ontstaan van de Europese Unie is de Unie meer en meer geëvolueerd naar een supranationaal gegeven. Hierbij wordt steeds meer de soevereiniteit van de deelstaten uitgehold. Met het Vlaams Belang hebben we al vaak aangegeven dat wij geen fan zijn van deze EU maar bij dit voorstel van resolutie gaat het daarbovenop ook nog over toetredingsgesprekken van de EU met landen van de Westelijke Balkan.

Zoals ik tijdens de bespreking in de commissie al stelde, zijn deze gesprekken voor ons voorbarig. Met sommige kandidaat-lidstaten, zoals Turkije, hadden we zelfs nooit gesprekken moeten starten. In het geval van de Westelijke Balkan vind ik de gesprekken voorbarig. Andere kandidaat-lidstaten werden trouwens in het verleden veel te snel tot de EU toegelaten met destabiliserende gevolgen op het vlak van onder andere migratie en sociale dumping.

Er zitten echter ook positieve zaken aan dit voorstel van resolutie. Wij vinden het een goede zaak dat de indieners van dit voorstel beklemtonen dat de Europese Commissie bij eventuele afronding van toetredingsonderhandelingen met een kandidaat-lidstaat moet blijven toezien op de absorptiecapaciteit van de EU. De landen van de Westelijke Balkan bevinden zich uiteraard in Europa en er zijn inderdaad argumenten om toetredingsonderhandelingen te starten maar die zijn, zoals ik al zei, voorbarig gezien de instabiliteit in diverse landen aldaar. Er zijn duidelijke problemen in Bosnië-Herzegovina waarbij het Verdrag van Dayton van 1995 onder druk komt. Er zijn vandaag duidelijk oplopende spanningen tussen Servië en Kosovo waarbij oorlogstaal niet wordt geschuwd. We vinden dan ook

dat dit voorstel voorbarig is en dat een voorstel van resolutie omtrent een duurzame vrede in de Westelijke Balkan beter op zijn plaats was geweest. Daarom zullen wij ons ook onthouden.

**De voorzitter:** De heer Aerts heeft het woord.

**Staf Aerts (Groen):** Ik sluit me aan bij de eerste drie sprekers, in die zin dat het een genuanceerd voorstel van resolutie is dat wij kunnen steunen, dat het wel belangrijk is om een perspectief tot toetreding te kunnen geven, maar dat tegelijk de toetredingsvoorwaarden nageleefd moeten worden. Want anders gaan we het project van de Europese Unie alleen maar uithollen en dat kan niet de bedoeling zijn. Als we willen uitbreiden, moeten we ook verdiepen. Die combinatie is cruciaal want we moeten vermijden dat door uit te breiden de besluitvorming in Europa helemaal vastloopt. Daar moeten we over waken. Dat is ook iets dat in dit voorstel van resolutie voldoende verwerkt zit. Daarom zal onze Groenfractie dit steunen.

**De voorzitter:** Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

**Annick Lambrecht (Vooruit):** Het is de evidentie zelve dat de toetredingsprocedure zoals opgesteld door de EU gevolgd wordt, dat de vooropgestelde criteria nageleefd worden en dat er een gedifferentieerde aanpak gehanteerd wordt voor de verschillende landen van de Westelijke Balkan die willen toetreden, afhankelijk van hun eigen progressie. Maar, we mogen uiteraard – en de collega's hebben het al benadrukt – niet overhaast te werk gaan. Voor Vooruit moet er steeds evenwicht zijn tussen enerzijds de uitbreiding en anderzijds de verdieping en dat moet zeer goed bewaakt worden. Ook binnen de EU zien we immers krachten aan het werk – om Hongarije en Polen maar niet te noemen – die de democratie en de rechtsstaat toch fel onder druk zetten.

Uitbreiding mag voor Vooruit dus geen doel op zich zijn, maar moet verlopen volgens strenge regels die daarvoor opgesteld zijn, zonder voorrang of versnelde procedures, zoals ook onze reactie was op de Oekraïense vraag tot uitbreiding. Maar we gaan zeker mee in wat hier voorligt. Vooruit zal het voorstel van resolutie goedkeuren.

**De voorzitter:** Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

## **VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over een jobbonus voor zelfstandige kinderverzorgsters en -verzorgers in hoofdberoep – 1568 (2022-2023) – Nr. 1**

### **Verslag**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is het verslag namens de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie over het verzoekschrift over een jobbonus voor zelfstandige kinderverzorgsters en -verzorgers in hoofdberoep.

De heer Verbeurgt, verslaggever, heeft het woord.

**Thijs Verbeurgt (Vooruit):** Het verzoekschrift werd op 30 november 2022 ingediend bij het Vlaams Parlement. De voorzitter verklaarde op 7 december 2022 het verzoekschrift ontvankelijk en ze verwees het door naar de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie.

De verzoekster verwijst in haar verzoekschrift naar de Vlaamse jobbonus. Ze heeft vernomen dat die voordelen biedt aan werkenden met een laag loon en zelfstandigen in bijberoep. De verzoekster en haar collega's zijn zelfstandige kinderverzorgsters in hoofdberoep en ze komen door hun statuut niet in aanmerking. Ze vragen om aanspraak te kunnen maken op de jobbonus.

In de vergadering van 12 januari 2023 werd beslist om het verzoekschrift ten gronde te behandelen en om op basis van artikel 101 van het reglement van het Vlaams Parlement, zoals jullie allemaal weten, een gecoördineerd antwoord te vragen, zowel aan de minister van Werk als aan de minister bevoegd voor het welzijn gezien de overlap van de jobbonus met het thema kinderopvang.

Het gecoördineerde antwoord werd op 24 januari aan de commissie bezorgd. In dit antwoord wordt natuurlijk gewezen op het onderscheid in statuut tussen zowel de jobbonus waar men als werknemer voor in aanmerking komt en anderzijds de jobbonus plus waar men als startende zelfstandige voor in aanmerking kan komen.

De ministers verwijzen in hun antwoord ook naar de inspanningen die de Vlaamse Regering wenst te doen rond kinderopvang, in het bijzonder een betere ratio, aangezien iedereen onderkent dat dit van cruciaal belang is om de kwaliteit van de kinderopvang te waarborgen. De commissie nam kennis van de antwoorden van beide ministers, sloot zich aan bij deze antwoorden en besloot tot conclusie deze antwoorden over te maken aan de verzoeksters.

Tot daar het verslag.

**De voorzitter:** Dank u wel, collega Verbeurgt.

Is het parlement het eens met de conclusies van de commissie? (*Instemming*)

Ik zal de verzoeker hiervan in kennis stellen.

**MOTIE van Freya Saeys, Katrien Schryvers, Veerle Geerinckx, Koen Daniëls, Maaïke De Rudder en Hannes Anaf tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof naar de financiering van en de financiële stromen binnen alle Vlaamse woonzorgcentra en groepen van Vlaamse woonzorgcentra**  
**– 1583 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2**

**Voorstel tot aanvulling van de agenda**

**De voorzitter:** Dames en heren, zonet heeft mevrouw Freya Saeys bij motie van orde een voorstel gedaan tot aanvulling van de agenda met de motie van Freya Saeys, Katrien Schryvers, Veerle Geerinckx, Koen Daniëls, Maaïke De Rudder en Hannes Anaf tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof naar de financiering van en de financiële stromen binnen alle Vlaamse woonzorgcentra en groepen van Vlaamse woonzorgcentra.

Vraagt hierover iemand het woord? (*Neen*)

Is het parlement het eens met dat voorstel tot aanvulling van de agenda? (*Instemming*)

Dan stel ik voor dat de motie onmiddellijk wordt behandeld.

Is het parlement het daarmee eens? (*Instemming*)

Het incident is gesloten.

## Bespreking

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is de motie van Freya Saeys, Katrien Schryvers, Veerle Geerinckx, Koen Daniëls, Maaïke De Rudder en Hannes Anaf tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof naar de financiering van en de financiële stromen binnen alle Vlaamse woonzorgcentra en groepen van Vlaamse woonzorgcentra.

De bespreking is geopend.

Mevrouw Saeys heeft het woord.

**Freya Saeys (Open Vld):** We hebben hier al heel wat discussies gevoerd over de financiële transparantie van de woonzorgcentra, gisteren ook in commissie. We hebben daar al beslist om hoorzittingen te houden, maar we denken dat het ook heel belangrijk is om in de tussentijd alleszins een goed zicht te krijgen op de financiële weerbaarheid en duurzaamheid van het gevoerde financiële beleid van onze Vlaamse woonzorgcentra en vooral ook belangrijke aandacht te hebben voor de verschillen naargelang het beheersstatuut, zijnde zowel de publieke, de private non-profitsector en de private for-profitsector, en ons niet alleen te specificeren op één bepaalde sector. Dat is heel belangrijk.

We weten dat Pacolet al in 2015 een studie heeft gedaan, onder meer over de kost en de opbrengststructuur van woonzorgcentra, en dat was toen naargelang het beheersstatuut. Die studie is echter gedateerd en een actualisatie dringt zich op. Op dit moment is er toch wel onduidelijkheid over financiële verhoudingen tussen individuele woonzorgcentra enerzijds, zowel wat betreft de publieke sector als de private non-profitsector als de private for-profitsector en de overkoepelende groepen, vzw's of openbare besturen waar zij eventueel deel van uitmaken of toch mee verbonden zijn.

Daarom willen wij aan het Rekenhof vragen om de kost-, inkomsten-, uitgaven- en opbrengststructuur van de woonzorgcentra in kaart te brengen, naargelang het beheersstatuut, en ook om de financiële stromen tussen Vlaamse woonzorgcentra en de rechtspersonen waarmee ze gelieerd zijn dan wel ook preferentiële samenwerkingsverbanden in kaart te brengen, ongeacht de juridische organisatievorm.

We willen ook de evolutie zien sinds de laatste tien jaar van de belangrijkste posten en hun respectieve deelposten van geconsolideerde, ingediende jaarrekeningen, en daar ook in begrepen, die van overkoepelende groepen, vzw's of openbare besturen waar ze eventueel deel van uitmaken of mee gealigneerd zijn, ook dit weer ongeacht de juridische organisatievorm.

Ten slotte willen we ook weten wat de verhouding is tussen het aantal voltijds werkende verzorgende verpleegkundige personeelsleden op de loonlijst van een woonzorgcentrum en hun effectieve aanwezigheid op de werkvloer, en ook dat weer opgedeeld volgens verschillende juridische organisatievormen.

**De voorzitter:** De heer Anaf heeft het woord.

**Hannes Anaf (Vooruit):** U herinnert zich nog dat ik vorige week hier in de plenaire vergadering een actuele vraag heb gesteld, op basis van een analyse die we gemaakt hebben door doorheen alle financiële verslagen van de commerciële woonzorgcentra te gaan, omdat we gemerkt hadden dat er daar toch wel een aantal zaken fout zaten. Het ging over een aantal structuren waarbij geschoven werd, waarbij er financiële middelen uit de zorg werden getrokken om uiteindelijk toch bij aandeelhouders te belanden.

We hebben dat toen op de agenda gezet, natuurlijk met de bedoeling om iets in beweging te brengen. Daarom hebben we ook een voorstel van resolutie ingediend, dat we gisteren in de commissie een eerste keer hebben besproken. Er zullen hoorzittingen rond worden georganiseerd, en dat is een goede zaak. Extra initiatief dat ervoor kan zorgen dat we meer klaarheid krijgen in hoe die geldstructuren lopen, juichen we uiteraard toe, en zeker als er dan ook een onafhankelijke blik als het Rekenhof naar ken kijken, lijkt me dat zeker iets wat wij kunnen steunen.

Het is alleen zo dat we die motie nu net tien minuten geleden hebben gekregen. Ik vind dat niet echt een heel ernstige manier van werken. We zouden nog een paar amendementen willen voorstellen, maar dan hebben we toch echt wat tijd nodig om amendementen neer te schrijven. Ik vind het heel jammer voor de collega's die dit thema niet volgen, maar dit is echt een heel rare manier van werken. We willen het gewoon nog beter maken en ervoor zorgen dat we zeker geen dingen vergeten. Als de collega's dat iets vroeger hadden bezorgd, bijvoorbeeld aan de mensen die die hele oefening gedaan hebben, dan was dat wel fijn geweest, gelet ook op het feit dat wij, in alle openheid, zelfs op het kabinet onze bevindingen zijn gaan presenteren, zonder dat we daar iets rond wilden verkopen. Het ware fijn geweest als we iets vroeger deze motie hadden gekregen. Samenwerking in dit parlement zou soms plezant zijn. *(Applaus bij Vooruit en Groen)*

**De voorzitter:** Mevrouw Schryvers heeft het woord.

**Katrien Schryvers (cd&v):** Voorzitter en collega's, de woonzorgcentra vormen natuurlijk een ontzettend belangrijke welzijnssector. Ouderen met een grote zorgnood moeten er een thuis kunnen vinden, terwijl ze de nodige kwalitatieve zorg krijgen. Vlaanderen investeert heel veel in die woonzorgcentra. De bewoners betalen ook zelf een hoge dagprijs. We zien dat de sector onder grote druk staat. Dat was natuurlijk in de coronaperiode al zo. We zien dat er grote personeelstekorten zijn. We hebben het er hier vaak over. We horen ook berichten over financiële problemen in bepaalde woonzorgcentra of bij bepaalde groepen.

Collega Anaf, u hebt dat inderdaad vorige week in de plenaire vergadering aangekaart. Nu, Vlaanderen heeft al een aantal concrete maatregelen genomen, onder meer rond die transparante boekhouding en de sectorspecifieke boekhouding. Als er bepaalde problemen zijn, dan is het natuurlijk ongelooflijk belangrijk dat de continuïteit verzekerd is. Dat onderschrijven we allemaal. In dat kader is financiële weerbaarheid natuurlijk ook een belangrijk element.

Collega Anaf, u hebt hier vorige week gevraagd een voorstel van resolutie bij hoogdringendheid te bespreken. Ik heb toen gezegd dat we het een heel belangrijk thema vinden en voorgesteld het in de commissie te bespreken. U hebt gisteren daar een toelichting gedaan en we hebben afgesproken om daar hoorzittingen over te organiseren. We denken dat ze inderdaad heel belangrijke info kunnen geven om mogelijk nadien een aantal beleidsmaatregelen te kunnen nemen. Maar ondertussen weten we dat het heel moeilijk is om een goed zicht te krijgen op hoe de financiële positie van de woonzorgcentrum nu eigenlijk is, binnen de verschillende structuren, binnen de verschillende beheersstructuren.

Daarom vragen wij ondertussen ook al een onderzoek van het Rekenhof, zodat we ook die informatie hebben, om nadien met meer informatie, met meer kennis van zaken en met een onafhankelijke blik op de verschillende financiële stromen die er zijn, verdere beslissingen te kunnen nemen.

Collega, u zult ook hebben gezien dat de formulering zoals we die hebben opgenomen, toch wel zeer breed is. We hebben dat bewust gedaan, zodat we een goed beeld krijgen.

**De voorzitter:** Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

**Ann De Martelaer (Groen):** Beste collega's, het is niet alleen vorige week of gisteren, maar eigenlijk al meerdere jaren dat wij vanuit de oppositie de problematiek van de woonzorgcentra en de winst op zorg aankaarten. Elke keer worden we gesust: er zou een onderzoek naar sectorspecifieke boekhouding en extra inspectie worden ingesteld. Ik ben blij dat wij die druk zijn blijven zetten en dat wij dat ook verder in de commissie hebben opgenomen, maar het volgende vind ik wel heel raar. Na het antwoord van de minister van vorige week ben ik gaan zoeken naar het eindrapport van het onderzoek dat was ingesteld naar de sector-specifieke boekhouding voor de residentiële ouderenzorg. Ik moet eerlijk zeggen dat ik schrok toen ik deze week mijn computer opende en zag dat die studie al in februari 2019 was opgeleverd door professor Christiaens en professor Vanhee. Voor het verslag en voor de aanbevelingen van het Rekenhof, waar we zeker achter zullen staan, denk ik dat het toch belangrijk is dat die studie ook wordt meegenomen. Ik vind het wel uiterst eigenaardig dat we vandaag, in 2023, dus bijna drie jaar later, van die studie eigenlijk niets hebben gehoord in de commissie, noch van het feit dat er aanbevelingen en stappen zijn geformuleerd. Ik ben dus eigenlijk ook heel nieuwsgierig naar wat het Rekenhof zal zeggen over de mate waarin er iets is gedaan met deze studie en over de resultaten. *(Applaus bij Groen)*

**De voorzitter:** Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

**Lise Vandecasteele (PVDA):** Ik ben zeer tevreden dat deze motie hier vandaag voorligt, maar ik moet zeggen dat ik het eens ben met de collega's dat het lang heeft geduurd. Het heeft jaren geduurd. Wijzelf hebben vorig jaar ook een studie naar voren gebracht. We hebben toen zelf gevonden dat er bijvoorbeeld binnen Orpea via dividenden 2 miljoen euro wegvloeit uit onze Vlaamse woonzorgcentra en dat er maar liefst 4 miljoen euro aan managementfees wordt betaald, waarbij heel onduidelijk is waarvoor dat geld dient. We kaarten dus al heel lang aan dat er bedenkelijke geldstromen zijn binnen die grote commerciële ketens. Ik vind het ook frappant dat men hier zegt geen specifieke structuur te willen viseren. Mijn excuses, maar dan moet je daar echt wel blind voor zijn: in die commerciële zorg zijn er zorgvastgoedmultinationals, zijn er aandeelhouders die daar zeer rijk door worden, die multimiljonair worden gewoon door ouderenzorg uit te baten. Pas als die commerciële instelling dan failliet gaat, raakt deze overheid blijkbaar in paniek en wordt er nu een motie voorgelegd, als men ziet dat het helemaal fout gaat. Ik denk dus dat het belangrijk is om die stromen voornamelijk binnen de commerciële sector bloot te leggen. Ik hoop dat deze motie daartoe kan bijdragen. We zullen de motie steunen, alhoewel ik het eens ben met de kritiek van collega's hier dat de motie zeer laat komt en we dan ook geen kans krijgen om nog amendementen in te dienen om het voorstel te verbeteren. Het is echter een belangrijke stap in de goede richting. Die komt veel te laat, maar goed, die is er vandaag. We zullen dit dus steunen.

**De voorzitter:** Mevrouw Geerinckx heeft het woord.

**Veerle Geerinckx (N-VA):** Ik wil toch eventjes benadrukken dat onze fractie zeker en vast alle stromen in beeld wilde helpen te brengen, en dat dat bij dezen ook gebeurt, en dat het belangrijk is dat we niet één sector onder de loep nemen, maar het gehele spectrum. Dat wordt in deze motie onderstreept en duidelijk gemaakt. Dat zal het debat ook voor iedereen transparant en duidelijk maken.

**De voorzitter:** De heer Anaf heeft het woord.

**Hannes Anaf (Vooruit):** Voorzitter, wij zouden toch graag nog een amendement indienen. Het wordt momenteel ingediend en we proberen zo snel te werken als we kunnen. Het zal wellicht al doorgestuurd zijn. Het zal straks

rondgedeeld kunnen worden. Ik denk dat het belangrijk is om dat toch nog mee te nemen om het beter te maken.

**De voorzitter:** De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over de motie houden.

## **REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN**

**De voorzitter:** Dames en heren, ik schors de vergadering totdat we het amendement op de motie tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof hebben kunnen ronddelen.

– *De vergadering wordt geschorst om 19.22 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 19.53 uur.*

## **ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur – 1445 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 8**

### **Aangehouden stemmingen**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde zijn de aangehouden stemmingen over artikel 70 en 71 van het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur.

Amendement nr. 21, van Yves Buysse, Chris Janssens en Sam Van Rooy, strekt tot de schrapping van artikel 70.

We stemmen rechtstreeks over het artikel.

#### *Stemming nr. 2*

Ziehier het resultaat:

107 leden hebben aan de stemming deelgenomen;  
61 leden hebben ja geantwoord;  
45 leden hebben neen geantwoord;  
1 lid heeft zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 70 aan.

Reden voor onthouding?

**Chris Steenwegen (Groen):** Voorzitter, ik heb een stemafspraak met collega Coel.

**De voorzitter:** Dames en heren, amendement nr. 22, van Yves Buysse, Chris Janssens en Sam Van Rooy, strekt tot de schrapping van artikel 71.

We stemmen rechtstreeks over het artikel.

#### *Stemming nr. 3*

Ziehier het resultaat:

107 leden hebben aan de stemming deelgenomen;  
61 leden hebben ja geantwoord;  
45 leden hebben neen geantwoord;  
1 lid heeft zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 71 aan.

Dames en heren, amendement nr. 23, van Kurt De Loor, Staf Aerts, Lise Vandecasteele en Maxim Veys, strekt tot de schrapping van artikel 96.

We stemmen rechtstreeks over het artikel.

*Stemming nr. 4*

Ziehier het resultaat:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;  
63 leden hebben ja geantwoord;  
25 leden hebben neen geantwoord;  
23 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 96 aan.

De heer Bex heeft het woord.

**Stijn Bex (Groen):** Voorzitter, ik heb een stemafpraak met collega Tavernier.

### **Hoofdelijke stemming**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

*Stemming nr. 5*

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;  
63 leden hebben ja geantwoord;  
25 leden hebben neen geantwoord;  
23 leden hebben zich onthouden.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

107 leden hebben aan de stemming deelgenomen;  
61 leden hebben ja geantwoord;  
24 leden hebben neen geantwoord;  
22 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

### **ONTWERP VAN DECREET over de sectorconvenants en de intersectorale convenants in het kader van het Vlaamse werkgelegenheidsbeleid – 1532 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 3**

### **Hoofdelijke stemming**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet over de sectorconvenants en de intersectorale convenants in het kader van het Vlaamse werkgelegenheidsbeleid.

*Stemming nr. 6*

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

110 leden hebben aan de stemming deelgenomen;  
63 leden hebben ja geantwoord;  
47 leden hebben zich onthouden.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

106 leden hebben aan de stemming deelgenomen;  
61 leden hebben ja geantwoord;  
45 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

**VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Carmen Ryheul en Chris Janssens over het versterken van de herinnering aan de Holodomor, de genocide op de Oekraïense bevolking door het communistische regime onder Stalin  
– 1219 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 3**

**Hoofdelijke stemming**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie van Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Carmen Ryheul en Chris Janssens over het versterken van de herinnering aan de Holodomor, de genocide op de Oekraïense bevolking door het communistische regime onder Stalin.

*Stemming nr. 7*

Ziehier het resultaat:

110 leden hebben aan de stemming deelgenomen;  
20 leden hebben ja geantwoord;  
90 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie niet aan.

**VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Joris Nachtergaele, Karin Brouwers, Bart Tommelein, Karl Vanlouwe, Orry Van de Wauwer en Cathy Coudyser over de toetredingsgesprekken van de Europese Unie met de landen van de Westelijke Balkan  
– 1485 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2**

**Hoofdelijke stemming**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie van Joris Nachtergaele, Karin Brouwers, Bart Tommelein, Karl Vanlouwe, Orry Van de Wauwer en Cathy Coudyser over de toetredingsgesprekken van de Europese Unie met de landen van de Westelijke Balkan.

*Stemming nr. 8*

Ziehier het resultaat:

110 leden hebben aan de stemming deelgenomen;  
86 leden hebben ja geantwoord;  
24 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

**VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Sofie Joosen, Orry Van de Wauwer, Bart Tommelein, Karl Vanlouwe, Karin Brouwers en Joris Nachtergaele over de erkenning als genocide van de Holodomor, de grote hongersnood van 1932-1933 in Oekraïne die het gevolg was van de communistische landbouwpolitiek in de voormalige Sovjet-Unie  
– 1503 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2**

**Hoofdelijke stemming**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie van Sofie Joosen, Orry Van de Wauwer, Bart Tommelein, Karl Vanlouwe, Karin Brouwers en Joris Nachtergaele over de erkenning als genocide van de Holodomor, de grote hongersnood van 1932-1933 in Oekraïne die het gevolg was van de communistische landbouwpolitiek in de voormalige Sovjet-Unie.

*Stemming nr. 9*

Ziehier het resultaat:

110 leden hebben aan de stemming deelgenomen;  
106 leden hebben ja geantwoord;  
4 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal worden overgezonden aan de Vlaamse Regering, aan de Europese Commissie en aan de president, de regering en het parlement van Oekraïne.

Redenen voor onthouding? (*Opmerkingen*)

De redenen voor onthouding zijn dus al gegeven.

**MOTIE van Freya Saeys, Katrien Schryvers, Veerle Geerinckx, Koen Daniëls, Maaïke De Rudder en Hannes Anaf tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof naar de financiering van en de financiële stromen binnen alle Vlaamse woonzorgcentra en groepen van Vlaamse woonzorgcentra  
– 1583 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2**

**Stemmingen over de amendementen**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 1, van Hannes Anaf, Conner Rousseau, Hannelore Goeman, Freya Van den Bossche, Kurt De Loor en Ludwig Vandenhove, op de motie van Freya Saeys, Katrien Schryvers, Veerle Geerinckx, Koen Daniëls, Maaïke De Rudder en Hannes Anaf tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof naar de financiering van en de financiële stromen binnen alle Vlaamse woonzorgcentra en groepen van Vlaamse woonzorgcentra.

*Stemming nr. 10*

Ziehier het resultaat:

110 leden hebben aan de stemming deelgenomen;  
110 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 2, van Ann De Martelaer en Jeremie Vaneeckhout.

*Stemming nr. 11*

Ziehier het resultaat:

110 leden hebben aan de stemming deelgenomen;  
25 leden hebben ja geantwoord;  
63 leden hebben neen geantwoord;  
22 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement niet aan.

**Hoofdelijke stemming**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

*Stemming nr. 12*

Ziehier het resultaat:

107 leden hebben aan de stemming deelgenomen;  
107 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie aan. Ze zal aan het Rekenhof worden overgezonden.

**ROUWHULDE voor mevrouw Ilse Debreyne, onthaalmedewerker bij het Vlaams Parlement**

**De voorzitter:** Collega's, mag ik u vragen recht te staan?

Dames en heren, vrijdag 10 februari, twee dagen voor haar 53e verjaardag, overleed Ilse Debreyne. Ze voerde een jarenlange strijd tegen een slepende ziekte. Ilse is thuis ingeslapen, omringd door haar liefdevolle familie.

Haar carrière als onthaalmedewerker bij het Vlaams Parlement begon in 1995: een functie die ze met hart en ziel uitoefende. Ilse was de voorbije 27 jaar een graag geziene collega. Haar optimisme, zelfs in de laatste jaren van haar strijd en onzekerheid, was een bron van inspiratie voor heel veel mensen.

Ilse was gehuwd en mama van drie kinderen: Hannes, Sarah en Lennert. Onze gedachten gaan naar het gezin van Ilse en naar haar collega's die jarenlang met haar samengewerkt hebben. In naam van het Vlaams Parlement en van u allen wens ik hun alle steun en sterkte toe.

Dames en heren, ik nodig u ook uit het rouwregister te ondertekenen, dat momenteel in de Zuilenzaal ligt.

Mag ik u dan nu vragen enkele ogenblikken stilte in acht te nemen ter nagedachtenis van onze geliefde medewerker Ilse Debreyne.

*– De Vlaamse volksvertegenwoordigers nemen enkele ogenblikken van stilte in acht.*

## **REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN**

**De voorzitter:** Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 1 maart 2023 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

*– De vergadering wordt gesloten om 20.07 uur.*



## **BIJLAGEN**

**Aanwezigheden****Aanwezig**

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allesia Claes, Bart Claes, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Johan Deckmyn, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Filip Dewinter, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeyns, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Wilfried Vandaele, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Maurits Vande Reyde, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Onno Vandewalle, Orry Van de Wauwer, Kris Van Dijck, Loes Vandromme, Jeremie Vaneckhout, Bart Van Hulle, Karl Vanlouwe, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Kurt Vanryckeghem, Mercedes Van Volcem, Thijs Verbeurgt, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın.

**Afwezig met kennisgeving**

Freya Perdaens, Annabel Tavernier: bevallingsverlof;

Roosmarijn Beckers, Arnout Coel, Inez De Coninck, Sihame El Kaouakibi, An Moerenhout, Tine Van den Brande, Manuela Van Werde: gezondheidsredenen.

**Afwezig zonder kennisgeving**

Adeline Blancquaert, Bruno Tobback

**Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers****Stemming nr. 1:****JA-stemmen:**

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Kim De Witte, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Freya Van den Bossche, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Thijs Verbeurgt, Maxim Veys

## Stemming nr. 2:

## JA-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Alessia Claes, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

## NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Freya Van den Bossche, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneekhout, Thijs Verbeurgt, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters

## ONTHOUDINGEN:

Chris Steenwegen

## Stemming nr. 3:

## JA-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Alessia Claes, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

## NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor,

Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Freya Van den Bossche, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneckhout, Thijs Verbeurgt, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Chris Steenwegen

Stemming nr. 4:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Alessia Claes, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loo, Ann De Martelaer, Kim De Witte, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Freya Van den Bossche, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneckhout, Thijs Verbeurgt, Maxim Veys

ONTHOUDINGEN:

Stijn Bex, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 5:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Alessia Claes, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy,

Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Kim De Witte, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Freya Van den Bossche, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneeckhout, Thijs Verbeurgt, Maxim Veys

ONTHOUDINGEN:

Stijn Bex, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloopmans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 6:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Allessia Claes, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Chris Steenwegen, Els

Sterckx, Freya Van den Bossche, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneeckhout, Thijs Verbeurgt, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters

Stemming nr. 7:

JA-stemmen:

Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Alessia Claes, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Onno Vandewalle, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Thijs Verbeurgt, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 8:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Alessia Claes, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes

Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Thijs Verbeurgt, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

ONTHOUDINGEN:

Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Onno Vandewalle, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 9:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Thijs Verbeurgt, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın

ONTHOUDINGEN:

Jos D'Haese, Kim De Witte, Lise Vandecasteele, Onno Vandewalle

Stemming nr. 10:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert

Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Onno Vandewalle, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Thijs Verbeurgt, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 11:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Kim De Witte, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Freya Van den Bossche, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneeckhout, Thijs Verbeurgt, Maxim Veys

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Alessia Claes, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

ONTHOUDINGEN:

Stijn Bex, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 12:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia

Claes, Bart Claes, Steven Coenegrachts, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Onno Vandewalle, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Thijs Verbeurgt, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın